mulier instituut

Ruimte voor georganiseerde sport in Utrecht

Vraag-aanbodanalyse naar formele binnen- en buitensportaccommodaties

Karin Wezenberg-Hoenderkamp

Björn Schadenberg

Ruimte voor georganiseerde sport in Utrecht

Vraag-aanbodanalyse naar formele binnen- en buitensportaccommodaties

In opdracht van de gemeente Utrecht

Karin Wezenberg-Hoenderkamp
Björn Schadenberg

m.m.v. Daniëlle Ruikes

© Mulier Instituut
Utrecht, december 2019

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting **5**

1. Inleiding **7**

2. Context **9**
2.1 Bevolking 9
2.2 Sportdeelname 11
2.3 Hockey-, tennis- en voetbal 12
2.4 Andere veldsporten 15
2.5 Zaalsporten 16

3. Binnensport **17**
3.1 Aanbod 17
3.2 Behoefte 21
3.3 Gebruik 22
3.4 Verenigingen aan het woord 32
3.5 Terugblik vraag-aanbodanalyse editie 2017 32

4. Hockey **34**
4.1 Huidige situatie 34
4.2 Toekomst 36
4.3 Verenigingen aan het woord 39
4.4 Terugblik vraag-aanbodanalyses editie 2017 39

5. Tennis **40**
5.1 Huidige situatie 40
5.2 Toekomst 41
5.3 Verenigingen aan het woord 46
5.4 Terugblik vraag-aanbodanalyses editie 2016 46

6. Voetbal **47**
6.1 Huidige situatie 47
6.2 Toekomst 49
6.3 Verenigingen aan het woord 55
6.4 Terugblik vraag-aanbodanalyses editie 2016 55

7. Overige buitensporten **56**
7.1 Atletiek 56
7.2 Cricket 58
7.3 Handbal 59
7.4 Honk- en softbal 60
7.5 Korfbal 61
7.6 Rugby 63
7.7 Frisbee, lacrosse en padel 64
7.8 Verenigingen aan het woord 64
7.9 Terugblik vraag-aanbodanalyse editie 2017 65

8. Conclusies en aanbevelingen 66
8.1 Binnensport 66
8.2 Hockey, tennis en voetbal 67
8.3 Overige buitensporten 69
8.4 Aanbevelingen 70

Bijlagen 71
Bijlage 1 Bevolkingscijfers 71
Bijlage 2 Herkomstcijfers 72
Bijlage 3 Afstandscijfers 74
Bijlage 4 Binnensportcijfers 78

Managementsamenvatting

Binnensport

Het aanbod aan binnensportaccommodaties in Utrecht bestaat uit twintig sporthallen, negen sportzalen en 81 gymzalen (inclusief het aanbod voor studentensport). De gemeente Utrecht hanteert een van de landelijke richtlijn afgeleide 'Utrechtse richtlijn' van één sporthal per 17.500 inwoners. Met twintig sporthallen voldoet de gemeente in 2019 aan deze Utrechtse richtlijn. In 2040 zijn, op basis van de bevolkingsprognose, zes extra sporthallen nodig. De bouw van vier sporthallen is reeds door de gemeente geprogrammeerd. De gemeente heeft geen richtlijn voor sportzalen en waar het gaat om gymzalen is onderwijshuisvesting verantwoordelijk, vanuit de taakstelling om voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs te zorgen.

De gemeentelijke sporthallen en de sporthallen van Sportcentrum Olympos zijn gedurende het hele jaar 41 procent van de tijd bezet (365 dagen; 08:00 – 23:00). Dit is nagenoeg gelijk aan de gemiddelde jaarbezetting in vergelijkbare gemeenten. De Utrechtse sportzalen hebben gemiddeld een lagere jaarbezetting dan de vergelijkbare gemeenten. De gemiddelde jaarbezetting van de gymzalen in Utrecht komt overeen met de vergelijkbare gemeenten. De Utrechtse sporthallen zijn in de wintermaanden op de doordeweekse avonden tussen 18:00 en 22:00 nagenoeg volledig bezet. Buiten de piekuren en buiten de wintermaanden is er nog ruimte in de sporthallen. De Utrechtse sporthallen (exclusief Sportcentrum Olympos) hebben gemiddeld een licht hogere bezettingsgraad dan het gemiddelde van de benchmark, tijdens alle tijdsperiodes, zowel doordeweeks als in het weekend, zowel in het laagseizoen als het hoogseizoen. Uitzondering hierop is de gemiddelde bezetting op zondag in het hoogseizoen van de Utrechtse sporthallen. Deze is gelijk aan de benchmark.
Het gebruik van sport- en gymzalen is 's avonds gemiddeld lager dan de bezetting in vergelijkbare gemeenten. Ook in het weekend worden de sport- en gymzalen zeer beperkt gebruikt.

De verenigingen herkennen zich niet in de situatie dat het aantal sporthallen in de gemeente voldoet aan de behoefte zoals gesteld volgens de Utrechtse norm van 1 sporthal op 17.500 inwoners. De verenigingen ervaren al enkele jaren een tekort aan sporthallen waardoor ze noodgedwongen wachtlijsten hanteren.

Hockey, tennis en voetbal

Ledenontwikkeling

Het totale aantal leden van de Utrechtse hockey- en voetbalverenigingen is in de periode tussen 2014 en 2019 met respectievelijk circa 2.000 hockeyleden (+29%) en circa 1.800 voetballeden (+12%) toegenomen. Het totale aantal leden van de Utrechtse tennisverenigingen is in 2019 daarentegen nagenoeg gelijk aan het aantal in 2014 (-1%). Het aantal inwoners van Utrecht is in dezelfde periode met circa 25.000 toegenomen (+8%). Vergeleken met de landelijke ontwikkelingen bij deze drie sportbonden hebben de Utrechtse verenigingen zich beter ontwikkeld. Het aantal leden van de Utrechtse hockeyverenigingen is meer gestegen en het aantal tennisleden minder afgenomen ten opzichte van de landelijke ontwikkeling tussen 2014 en 2018. Landelijk is de voetbaldeelname licht afgenomen, terwijl het aantal leden van de Utrechtse voetbalverenigingen is toegenomen.

Herkomst en afstand

In Noordoost, Oost en Vleuten-De Meern zijn relatief veel mensen lid van een Utrechtse hockey-, tennis- en/of voetbalvereniging. Relatief weinig mensen woonachtig in Overvecht en Noordwest zijn lid van een Utrechtse hockey-, tennisvereniging of voetbalvereniging. In Overvecht is het verschil tussen enerzijds de hockeydeelname (bij een Utrechtse vereniging; 0,2%) en anderzijds de voetbaldeelname (3,6%) opmerkelijk. De leden van de Utrechtse hockeyverenigingen wonen gemiddeld 3,5 kilometer van de vereniging, de leden van de tennisverenigingen gemiddeld 3,2 kilometer en de leden van de

voetbalverenigingen gemiddeld 3,5 kilometer. Juniorenleden van de Utrechtse hockey-, tennis- en voetbalverenigingen wonen over het algemeen dichterbij de vereniging dan seniorenleden.

Vraag-aanbodanalyse
De druk op de hockeyvelden is hoog, zowel op zaterdag als zondag. In de huidige situatie bestaat een tekort aan vier hockeyvelden op zaterdag. Dit tekort loopt, op basis van de bevolkingsprognose, op naar acht velden in 2040. Hierbij is rekening gehouden met vier geplande extra hockeyvelden voor UNO en Rijnvliet (anders was er een tekort van twaalf hockeyvelden ontstaan).

Acht van de negentien tennisverenigingen beschikken over meer tennisbanen dan de minimumvariant (90 leden per baan) voorschrijft, vier verenigingen beschikken over evenveel tennisbanen als in de minimumvariant nodig is en zeven verenigingen hebben minder banen dan de minimumvariant voorschrijft. In de maximumvariant (70 leden per baan) hebben twaalf verenigingen minder en vier verenigingen meer banen dan deze variant voorschrijft. Drie verenigingen hebben evenveel banen als in de maximumvariant nodig is. Gemeentebreed is er een tekort van respectievelijk 3 en 43 banen in de minimum- en maximumvariant. De gemiddelde baandruk (aantal leden per baan) is in Utrecht hoger dan het landelijk gemiddelde. Tot 2040 lopen de tekorten aan tennisbanen op basis van de bevolkingsprognose en de verenigingsontwikkeling op naar 12 (minimumvariant) en 55 (maximumvariant). Hierbij is er vanuit gegaan dat de tennisverenigingen, net als afgelopen jaren, minder hard groeien dan het aantal inwoners van Utrecht.

De gemeente Utrecht hanteert een eigen richtlijn voor het bepalen van de wedstrijdveldbehoefte voetbal. De gemeente stelt momenteel een richtlijn voor de trainingsveldbehoefte op. De behoefte aan trainingsvelden is daarom in dit onderzoek niet onderzocht. Van alle voetbalteams speelt 84 procent op zaterdag, waarmee de druk over het weekend niet eerlijk verdeeld is. Op zaterdag is gemeentebreed een overschot van twaalf wedstrijdvelden aanwezig (som van afgeronde overschotten en tekorten van de afzonderlijke sportparken). Op drie sportparken zijn te weinig wedstrijdvelden. Op zondag is gemeentebreed een overschot van 29 wedstrijdvelden aanwezig en zijn er geen sportparken met een tekort aan wedstrijdvelden. In 2040 is het overschot aan velden op zondag teruggelopen tot 22 velden en ontstaat op zaterdag een tekort van zeven velden.

De hockey- en tennisverenigingen herkennen zich in de resultaten. De tennisverenigingen geven wel aan dat ze zelf rekening houden met het scenario dat het aantal leden in de toekomst gelijk blijft (ondanks bevolkingsgroei). De voetbalverenigingen kunnen de wedstrijdveldbehoefte niet los zien van de behoefte aan trainingscapaciteit. De ruimte die op zondagen op de wedstrijdvelden beschikbaar is, kan volgens de verenigingen alleen door extra teams gebruikt worden wanneer er ook extra trainingscapaciteit komt.

Overige buitensporten
De atletiek- en cricketverenigingen kunnen tot 2040 vooruit op de huidige accommodaties. De handbalvereniging heeft voldoende aan het huidige veld, wanneer er zowel op zaterdag als zondag wordt gespeeld. Korfbalvereniging Synergo heeft in de huidige situatie een tekort van één veld. De korfbalverenigingen Synergo en HKC hebben de komende jaren behoefte aan extra velden. De honk- en softbalverenigingen hebben nu voldoende velden, maar hebben in de toekomst extra velden nodig. De rugbyverenigingen hebben beiden een tekort van één veld. Dit tekort loopt tot 2040 minimaal op tot twee velden op beide sportparken.

Aanbeveling
Het is voor de gemeente aan te bevelen om de Utrechtse richtlijn voor de binnensport te heroverwegen. De richtlijn houdt geen rekening met sportzalen en komt niet overeen met de ervaringen van de verenigingen.

1. Inleiding

De gemeente Utrecht wenst, gegeven de groei van de stad en de ontwikkelingen in het sportlandschap, grip te blijven houden op veranderingen in de behoefte aan sportruimte. In dit rapport worden de huidige en toekomstige behoefte (in 2025, 2030 en 2040) aan formele binnen- en buitensportaccommodaties in beeld gebracht. Duidelijk wordt waar overschotten of tekorten bestaan, of dat deze, gelet op de verwachte bevolkingsontwikkeling en trends in de sport, gaan ontstaan.

Afbakening en onderzoeksvragen

De gemeente Utrecht wenst inzichten te ontvangen in de behoefte aan de formele binnen- en buitensportaccommodaties die door de gemeente aan sportverenigingen worden verhuurd. Aanvullend hierop zijn de accommodaties voor studentensport- en de tennisverenigingen meegenomen.

Om tegemoet te komen aan de kennisbehoefte van de gemeente Utrecht zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoe verhoudt het huidige aanbod aan binnensportruimte zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) behoefte in Utrecht?
    a. Wat is het huidige aanbod aan binnensportruimte?
    b. Hoe is de ruimtelijke spreiding van het binnensportaanbod?
    c. Wat is de huidige (2019) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) normatieve behoefte aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport?
    d. Wat is het huidige gebruik van de gemeentelijke en studentensporthallen, sportzalen en gymzalen?

2. Hoe verhoudt het huidige aanbod aan buitensportaccommodaties zich tot de huidige (2019) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) behoefte in Utrecht?
    a. Wat is het huidige aanbod aan buitensportaccommodaties?
    b. Waar zijn, per hockey-, tennis- en voetbalvereniging, de leden woonachtig, en hoe ver reizen zij gemiddeld naar hun vereniging?
    c. Wat is de huidige (2019) en toekomstige (2025, 2030 en 2040) normatieve behoefte van de bestaande atletiek-, cricket-, handbal-, hockey-, honk- en softbal-, korfbal-, rugby-, tennis- en voetbalverenigingen?
    d. Hoe zal op hoofdlijnen de ruimtebehoefte van de overige buitensporten zich ontwikkelen richting 2040?

Werkwijze

Het aanbod aan sportaccommodaties is op basis van input van de gemeente in kaart gebracht en vergeleken met cijfers uit de Database SportAanbod (DSA). De behoefte aan sportaccommodaties is bepaald aan de hand van bevolkingscijfers, (spelende) leden-/teamaantallen en richtlijnen of normen. Bij de afzonderlijke hoofstukken is toegelicht welke richtlijnen of normen zijn gebruikt. Voor het toekomstperspectief is gebruikgemaakt van de meeste recente bevolkingsprognoses en recente ledenontwikkeling van verenigingen (hockey, tennis, voetbal) of sportbonden (overige sporten). Voor zover mogelijk is per sport kort teruggekeken naar de resultaten uit voorgaande vraag-aanbodanalyses van het Mulier Instituut voor de gemeente Utrecht.

De postcodegegevens van de leden van de voetbal-, hockey- en tennisverenigingen zijn gebruikt om aan de hand van (geografische) analyses de herkomst van de leden en de afstanden tot de verenigingen te bepalen. De bezetting van de binnensportaccommodaties is inzichtelijk gemaakt door de

verhuuroverzichten van de gemeentelijke binnensportaccommodaties te verwerken en vervolgens voor verschillende tijdvakken te analyseren.

De voorlopige uitkomsten zijn gedeeld in de netwerkbijeenkomsten voor binnensport, hockey, tennis, voetbal en overige veldsporten. Tijdens de bijeenkomsten, georganiseerd door SportUtrecht, heeft de gemeente Utrecht een inleidende presentatie verzorgd en presenteerde het Mulier Instituut de voorlopige uitkomsten. Verenigingen hebben de mogelijkheid gekregen om vragen te stellen en na afloop feitelijke onjuistheden (bijvoorbeeld in veld- of teamaantallen) door te geven. In dit rapport is kort per sport aandacht voor de uitkomsten van de desbetreffende netwerkbijeenkomst. De netwerkbijeenkomsten zijn benut om de cijfers meer duiding te geven.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een aantal ontwikkelingen en prognoses, die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken, beschreven. Hoofdstuk 3 behandelt de binnensportaccommodaties, waar in hoofdstukken 4 tot en met 7 de buitensportaccommodaties centraal staan. In hoofdstuk 8 worden de resultaten uit voorgaande hoofdstukken in relatie met elkaar gebracht en worden de onderzoeksvragen beantwoord.

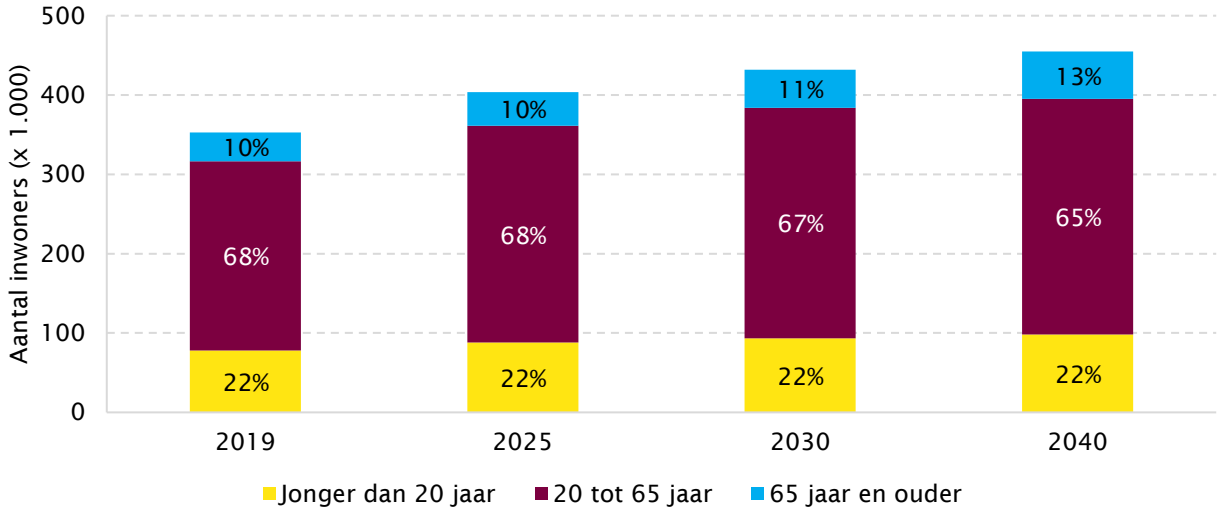
2. Context

In dit hoofdstuk beschrijven we de context waarin de sportcapaciteitsvraagstukken zich afspelen. We behandelen de bevolkingsopbouw en -prognose van Utrecht en de (landelijke) ontwikkelingen in sportdeelname.

2.1 Bevolking

Utrecht telt in totaal ruim 350.000 inwoners in 2019, waarvan circa 22 procent jonger is dan 20 jaar. De verwachting is dat het totale aantal inwoners in 2040 met ruim 100.000 is toegenomen (+29%). Het aantal inwoners jonger dan 20 jaar zal met circa 20.000 toenemen (+26%), terwijl het aantal inwoners van 65 jaar en ouder met ruim 23.000 zal toenemen (+64%, figuur 2.1).

Figuur 2.1 (Verwachte) bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie Utrecht in 2019, 2025, 2030 en 2040 (in aantallen en procenten)

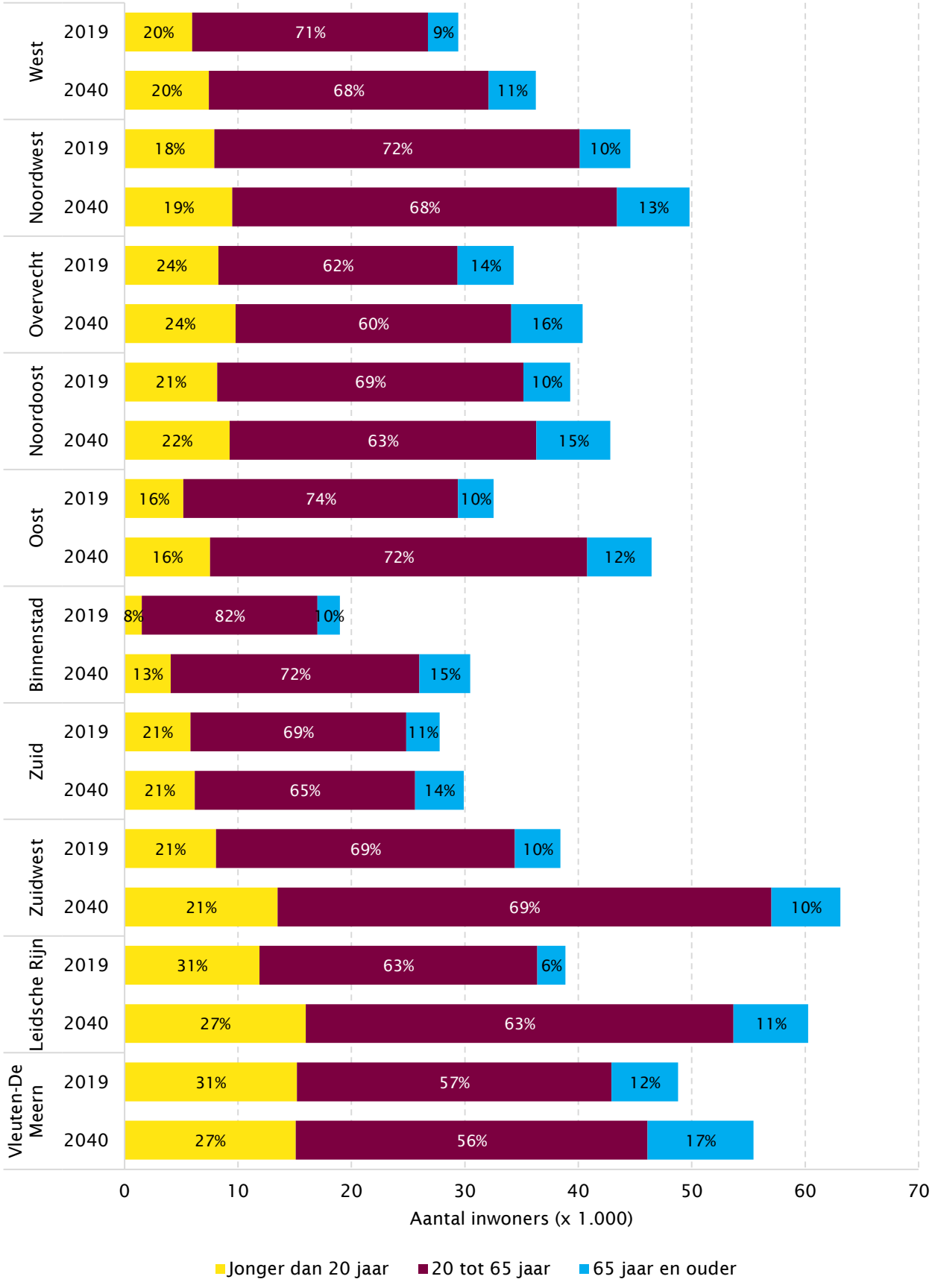

Bron: Bevolkingsprognose gemeente Utrecht, 2018.

Utrecht bestaat uit tien wijken. Vleuten-De Meern is met circa 49.000 inwoners de wijk met de meeste inwoners. De grootste absolute bevolkingstoename richting 2040 zal plaatsvinden in Zuidwest (+25.000) en Leidsche Rijn (+21.000). Opvallend is de relatieve toename van het aantal inwoners jonger dan 20 jaar in de Binnenstad (+167%, figuur 2.2).

In bijlage 1 zijn de bevolkingscijfers per wijk opgenomen.

Figuur 2.2 (Verwachte) bevolkingssamenstelling naar leeftijdscategorie wijken Utrecht in 2019 en 2040 (in aantallen en procenten)

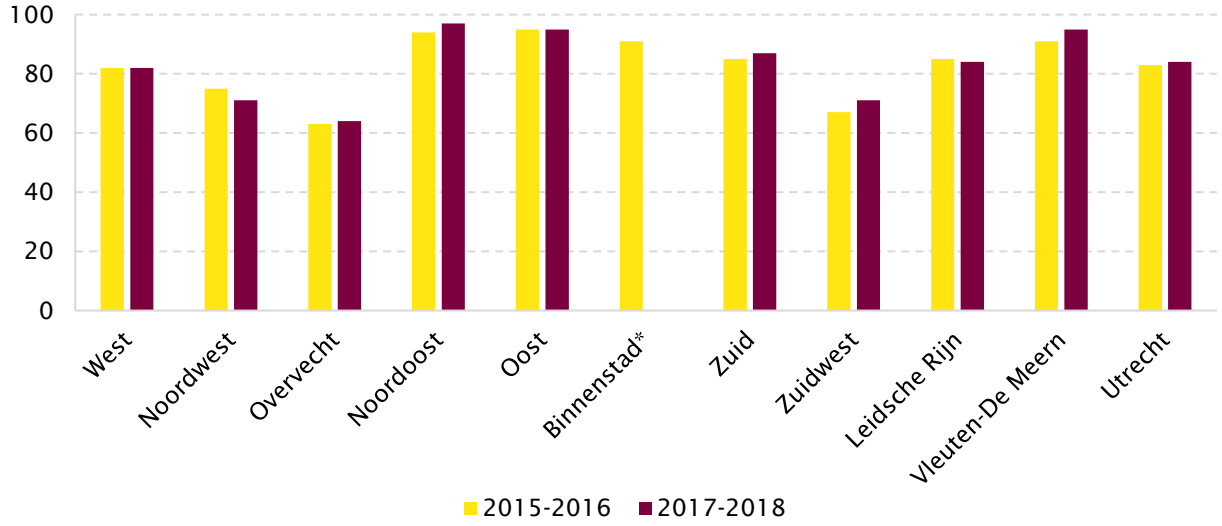
Bron: Bevolkingsprognose gemeente Utrecht, 2018.

2.2 Sportdeelname

Lidmaatschap verenigingen

84 procent van de kinderen uit groep 7 en 8 van het basisonderwijs was in het seizoen 2016/'17 lid van een sportvereniging. Dit percentage is nagenoeg gelijk aan het lidmaatschapscijfer voor het seizoen 2014/'15. Het verenigingslidmaatschap verschilt sterk per wijk (figuur 2.3).

Figuur 2.3 Percentage kinderen (groep 7 en 8 van basisonderwijs) in Utrecht dat lid is bij een sportvereniging in het seizoen 2014–2015 en 2016–2017, naar wijken

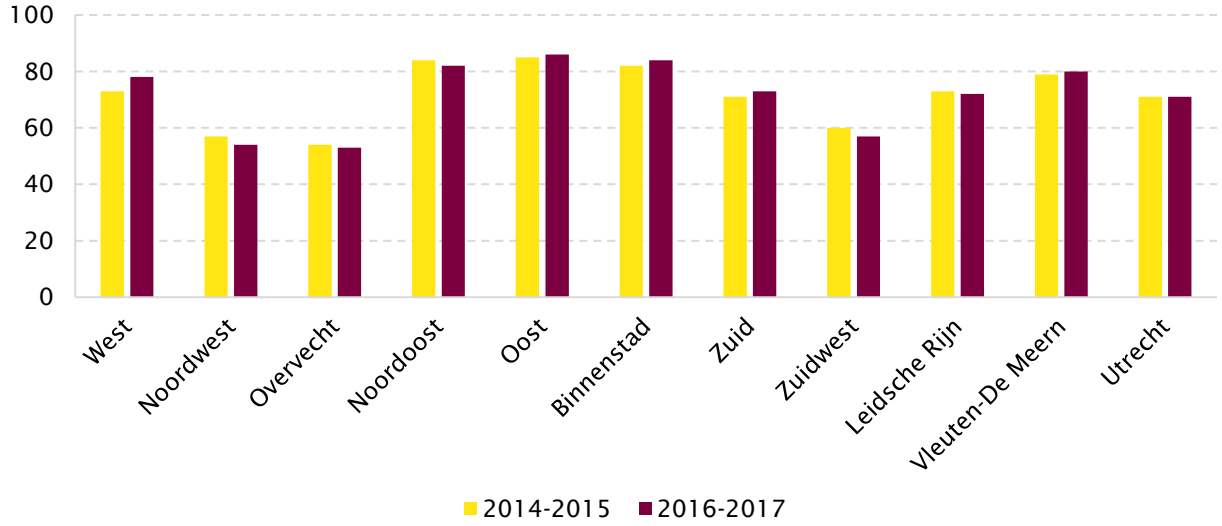

Bron: Jeugdgezondheidszorg Utrecht, 2014-2017.

* Percentage Binnenstad voor 2017-2018 is niet bekend.

Het percentage jongeren (klas 2 en 4 van het voortgezet onderwijs) dat lid is van een sportvereniging is lager dan het lidmaatschapspercentage van kinderen uit groep 7 en 8. in Utrecht was in het seizoen 2016/'17 71 procent van de jongeren lid van een sportvereniging. Dit percentage is ten opzichte van het seizoen 2014/'15 niet veranderd. Ook dit verenigingslidmaatschap verschilt sterk per wijk (figuur 2.4).

Figuur 2.4 Percentage jongeren (klas 2 en 4 van voortgezet onderwijs) in Utrecht dat lid is bij een sportvereniging in het seizoen 2014–2015 en 2016–2017, naar wijken

Bron: Jeugdgezondheidszorg Utrecht, 2014-2017.

Sportbonden

Bijna een kwart van de inwoners van de gemeente Utrecht was in 2018 lid van een sportbond (24,8%). Dit is vrijwel gelijk aan het landelijke cijfer (25,1%), maar beduidend hoger dan het gemiddelde in de G4 (18%). Ten opzichte van 2014 is het percentage leden van een sportbond nauwelijks veranderd. Het lidmaatschap van een sportbond verschilt sterk per wijk (figuur 2.5).

Figuur 2.5 Percentage inwoners in Utrecht dat lid is van een sportbond in 2018, naar wijken

Bron: Kiss rapportage gemeente Utrecht, 2019.

2.3 Hockey-, tennis- en voetbal

Hockey, tennis en voetbal zijn de grootste verenigingssporten in Utrecht met gezamenlijk 56 verenigingen en ruim 38.000 lidmaatschappen (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Aantal verenigingen en leden voor voetbal, tennis en hockey in Utrecht in 2018

Sporttak	Aantal verenigingen	Aantal leden
Voetbal	[A]31	[A]16.716
Tennis	19	12.567
Hockey	6	8.821

[A] Exclusief FC Utrecht (Academie)

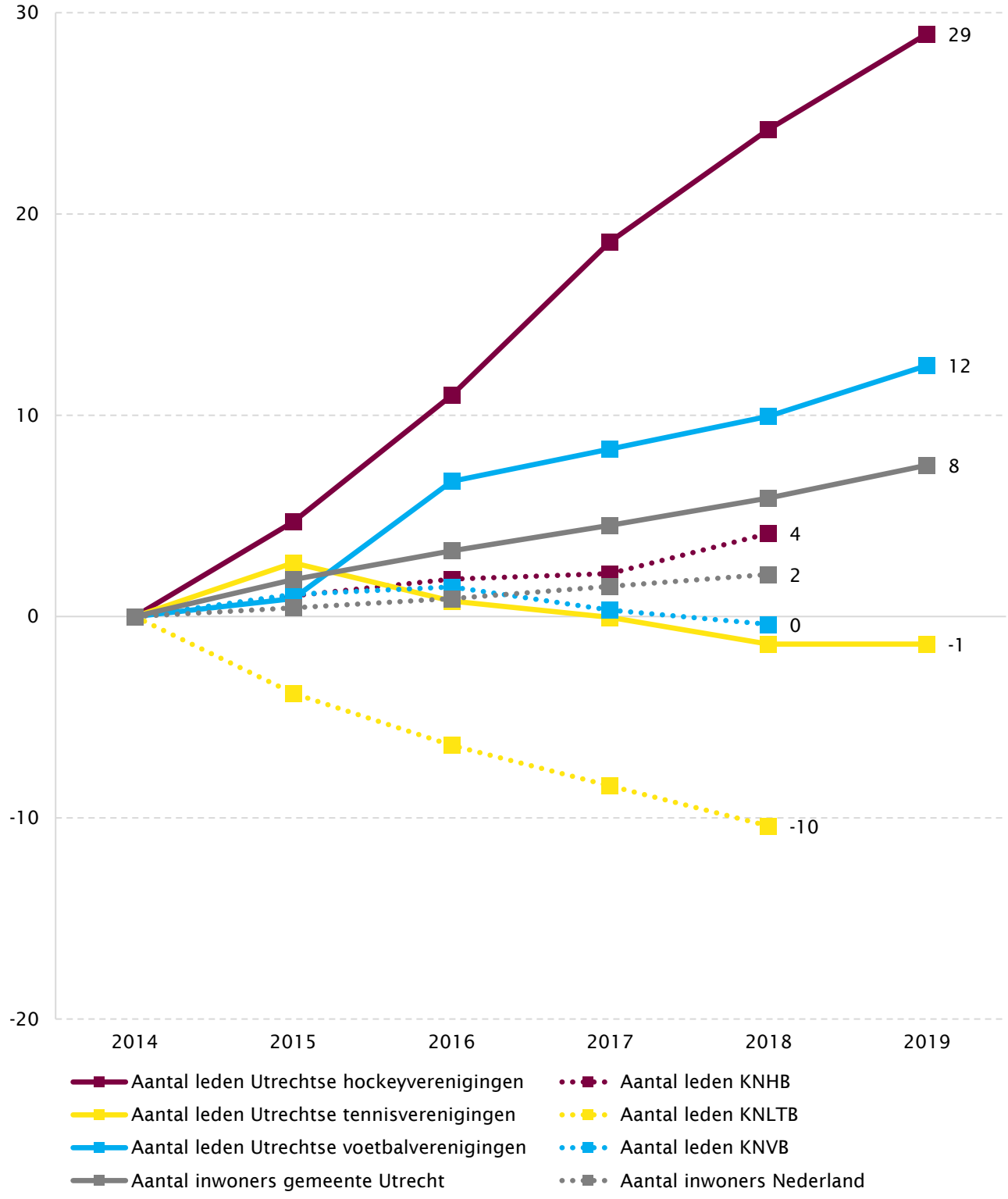
Bron: KNHB, 2019; KNLTB, 2019; KNVB, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Ledenontwikkeling

Het totale aantal leden van de Utrechtse hockey- en voetbalverenigingen is in de periode tussen 2014 en 2019 met respectievelijk circa 2.000 hockeyleden (+29%) en circa 1.800 voetballeden (+12%) toegenomen. Het totale aantal leden van de Utrechtse tennisverenigingen is in 2019 daarentegen nagenoeg gelijk aan het aantal in 2014 (-1%). Het aantal inwoners van Utrecht is in dezelfde periode met circa 25.000 toegenomen (+8%) (figuur 2.6).

Het aantal leden van de Utrechtse hockeyverenigingen is meer gestegen en het aantal tennisleden minder afgenomen ten opzichte van de landelijke ontwikkeling tussen 2014 en 2018. Landelijk is de voetbaldeelname licht afgenomen, terwijl het aantal leden van de Utrechtse voetbalverenigingen is toegenomen.

Figuur 2.6 Ontwikkeling aantal leden Utrechtse hockey-, tennis- en voetbalverenigingen, KNHB, KNLTB en KNVB en aantal inwoners gemeente Utrecht en Nederland in de periode 2014-2019 (met 2014 als uitgangsjaar; in procenten)

Bron: KNHB, 2019; KNLTB, 2019; KNVB, 2019; Ledentalrapportages NOC*NSF, 2014-2018.
Bewerking: Mulier Instituut.

Herkomst en afstand

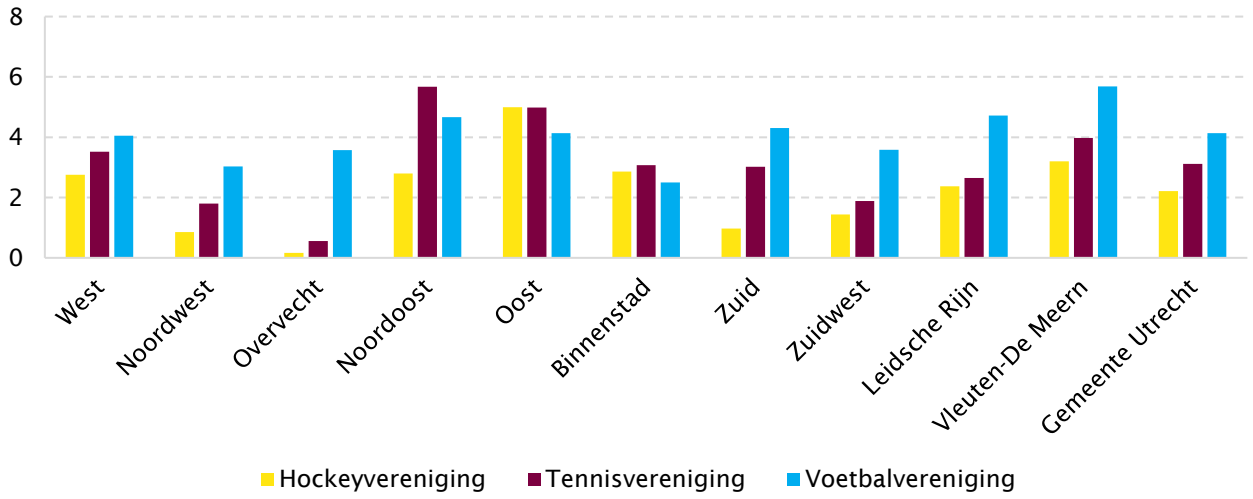
Van de Utrechtse hockey-, tennis- en voetbalverenigingen is in beeld gebracht waar de leden woonachtig zijn en hoever zij naar hun vereniging moeten reizen.

In Noordoost, Oost en Vleuten-De Meern zijn relatief veel mensen lid van een Utrechtse hockey-, tennis- en/of voetbalvereniging. Relatief weinig mensen woonachtig in Overvecht en Noordwest zijn lid van een Utrechtse hockey-, tennisvereniging of voetbalvereniging. In Overvecht is het verschil tussen enerzijds de hockeydeelname (bij een Utrechtse vereniging) en anderzijds de voetbaldeelname opmerkelijk (figuur 2.7).

Veel verenigingen trekken de meeste leden uit de wijk waar de vereniging is gevestigd. Zo woont 84 procent van de leden van SV Vechtzoom in Overvecht. Van Eminent Boys is daarentegen minder dan de helft van de leden woonachtig in de gemeente Utrecht. Relatief veel leden van deze vereniging komen uit de gemeente Stichtse Vecht (31%).

In bijlage 2 is per vereniging te zien uit welke wijken de leden komen.

Figuur 2.7 Percentage inwoners in Utrecht dat lid is van een Utrechtse hockey-, tennis- en/of voetbalvereniging in 2019, naar wijken

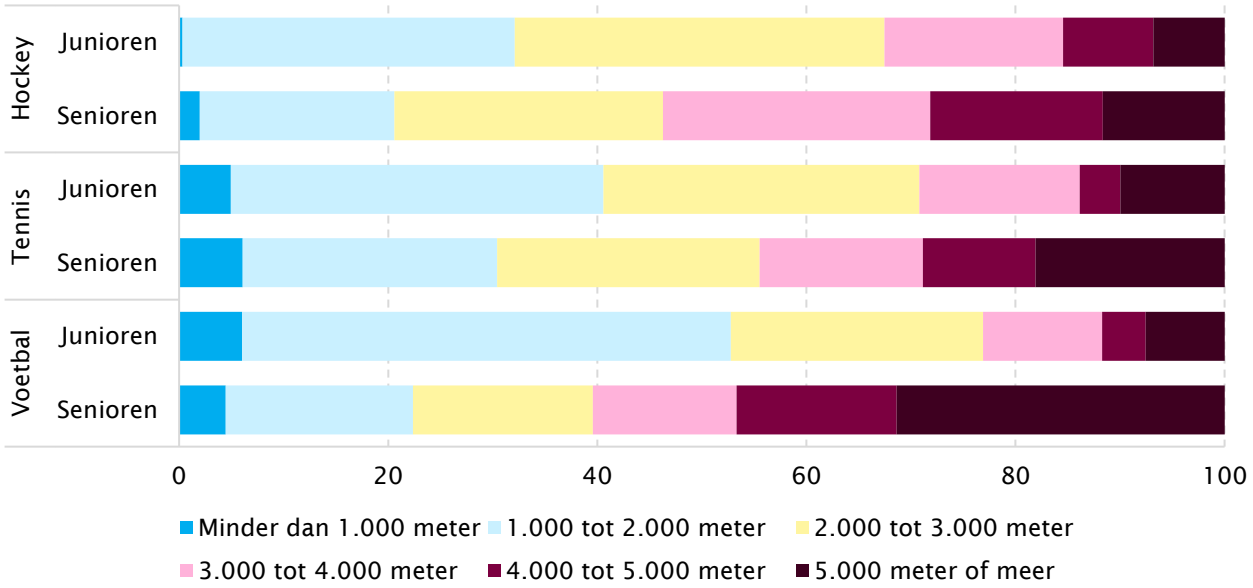

Bron: KNHB, 2019; KNLTB, 2019; KNVB, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De leden van de Utrechtse hockeyverenigingen wonen gemiddeld 3,5 kilometer van de vereniging, de leden van de tennisverenigingen gemiddeld 3,2 kilometer en de leden van de voetbalverenigingen gemiddeld 3,5 kilometer. Juniorenleden van de Utrechtse hockey-, tennis- en voetbalverenigingen wonen over het algemeen dichterbij de vereniging dan seniorenleden (figuur 2.8).

In bijlage 3 is per vereniging te zien hoe ver de leden moeten reizen naar de vereniging.

Figuur 2.8 Afstand die leden af moeten leggen naar hun vereniging, naar type sport en naar leeftijdscategorie (in procenten)

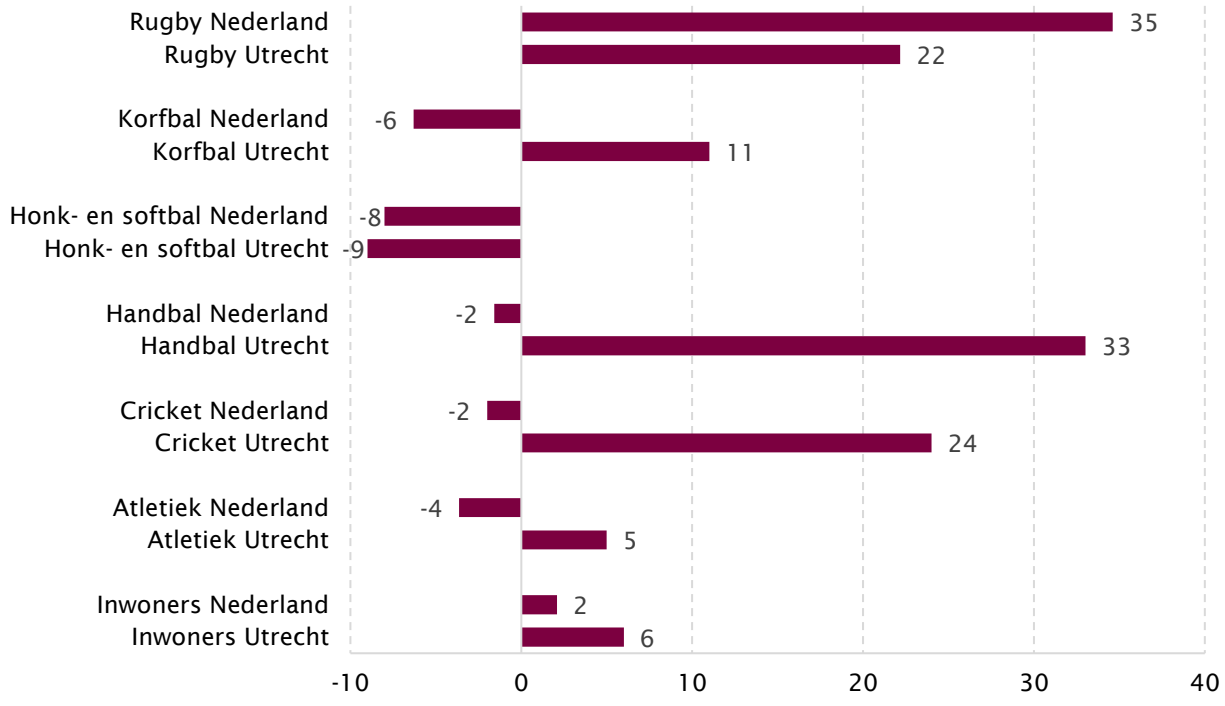

Bron: KNHB, 2019; KNLTB, 2019; KNVB, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

2.4 Andere veldsporten

De veldsporten laten voor atletiek, cricket, rugby, korfbal en handbal in Utrecht een andere ontwikkeling zien dan de landelijke ontwikkeling bij de sportbonden (figuur 2.9). Rugby heeft in Utrecht een minder harde groei doorgemaakt, terwijl korfbal, handbal en in mindere mate atletiek harder groeien dan landelijk. Honk- en softbal hebben zich in Utrecht vergelijkbaar met het landelijke beeld ontwikkeld.

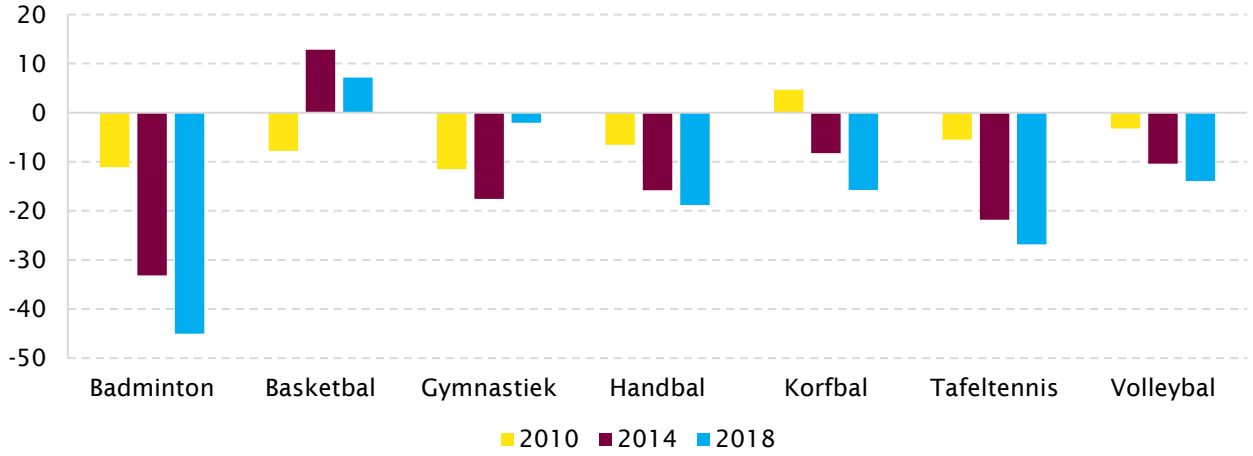
Figuur 2.9 Ontwikkeling ledental Utrechtse verenigingen en sportbonden in de periode 2014 – 2018, per sporttak (in procenten)

2.5 Zaalsporten

Landelijk gezien hebben de bonden van de traditionele zaalsporten het moeilijk. Al jarenlang dalen de ledencijfers van deze sportbonden (figuur 2.10). Ondanks dit gegeven, laten cijfers zien dat het aantal Nederlanders (volwassenen en kinderen) dat gebruikmaakt van sporthallen voor hun sportbeoefening constant blijft. Traditionele veldsporten zijn steeds vaker actief in de hal. Enerzijds willen buitensportverenigingen hun leden gedurende het hele seizoen trainingen kunnen aanbieden, anderzijds winnen de zaalcompetities van de veldsporten veel aan populariteit.

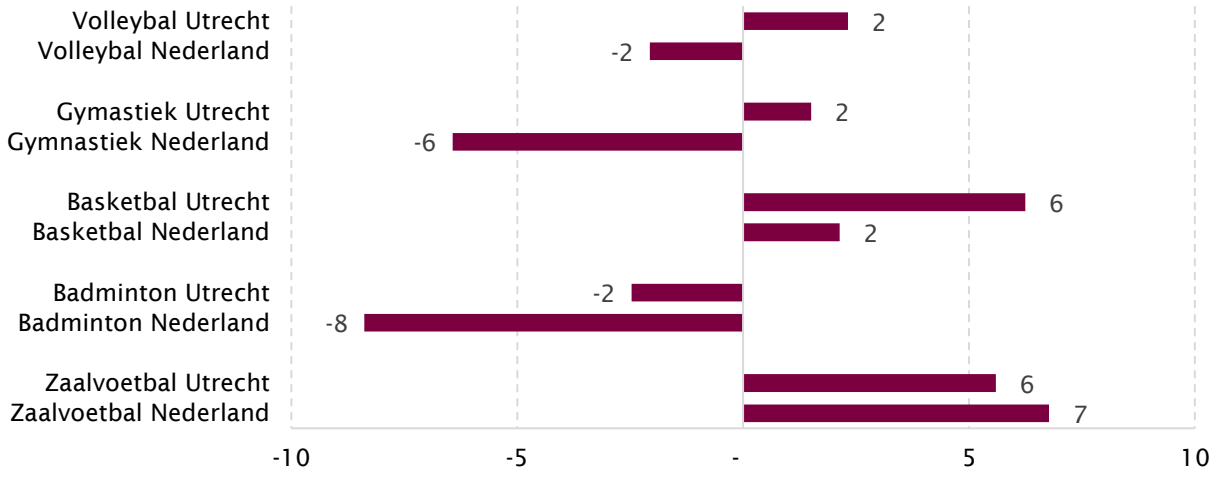
Figuur 2.10 Landelijke ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden t.o.v. Nederlandse bevolking in de periode 2006–2018 (met 2006 als uitgangsjaar; in procenten)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF, 2006-2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Ten opzichte van de landelijke ontwikkeling in het aantal lidmaatschappen van zaalsportbonden, is in Utrecht voor volleybal, gymnastiek, basketbal en badminton een ander beeld te zien (figuur 2.11) Volleybal en gymnastiek zijn sporten die door Utrechters, in tegenstelling tot landelijk, wel meer in verenigingsband worden beoefend. Basketbal is in Utrecht harder gestegen dan landelijk. Badminton is ook in Utrecht in verenigingsverband minder populair geworden, maar deze daling is lager dan landelijk. Zaalvoetbal heeft een vergelijkbare groei als landelijk doorgemaakt.

Figuur 2.11 Ontwikkeling lidmaatschappen sportbonden Utrecht en Nederland in de periode 2016 – 2018, per sporttak (in procenten)

Bron: NOC*NSF. Bewerking: Mulier Instituut.

3. Binnensport

In dit hoofdstuk zetten we het aanbod aan binnensportruimte af tegen de richtlijn van de gemeente Utrecht en zetten we het gebruik van de gemeentelijke sporthallen, sportzalen en gymzalen uiteen.

3.1 Aanbod

Sporthallen

In Utrecht staan twintig multifunctionele sporthallen[1]. Sporthallen hebben een sportvloer van minimaal 40 bij 20 meter (exclusief uitloop) waarop ruimte wordt geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal, en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen). Vijftien van de twintig sporthallen zijn in eigendom van de gemeente Utrecht. Sporthal Lunetten is in eigendom van de gemeente Utrecht, maarde exploitatie is in handen van Stichting Sporthal Lunetten. De andere gemeentelijke sporthallen worden door de gemeente zelf geëxploiteerd (tabel 3.1).

Tabel 3.1 Aanbod sporthallen in Utrecht in 2019

Wijk	Sporthal	Exploitant
Gemeentelijke sporthallen		
Noordwest	Loevenhout	Gemeente Utrecht
Noordwest	Zuilen	Gemeente Utrecht
Overvecht	De Dreef	Gemeente Utrecht
Oost	Galgenwaard I	Gemeente Utrecht
Oost	Galgenwaard II	Gemeente Utrecht
Oost	Galgenwaard III	Gemeente Utrecht
Zuid	Hoograven	Gemeente Utrecht
Zuid	Lunetten	Stichting Sporthal Lunetten
Zuidwest	Nieuw Welgelegen I	Gemeente Utrecht
Zuidwest	Nieuw Welgelegen II	Gemeente Utrecht
Leidsche Rijn	Sportcampus	Gemeente Utrecht
Vleuten-De Meern	Cultuurcampus	Gemeente Utrecht
Vleuten-De Meern	De Paperclip	Gemeente Utrecht
Vleuten-De Meern	De Weide Wereld	Gemeente Utrecht
Vleuten-De Meern	Europahal	Gemeente Utrecht
Niet-gemeentelijke sporthallen		
Noordoost	Hercules	USV Hercules
Oost	Olympos I	USS Mesa Cosa
Oost	Olympos II	USS Mesa Cosa
Oost	Olympos III	USS Mesa Cosa
Vleuten-De Meern	Oudenrijn	Sportcentrum Oudenrijn B.V.

[1] Sporthal David Loyd is niet opgenomen in het aanbod vanwege de zeer beperkte beschikbaarheid voor de (georganiseerde) binnensport.

Sportzalen

In Utrecht staan negen sportzalen, waarvan acht gemeentelijk eigendom zijn (tabel 3.2). Sportzalen hebben een sportvloer van circa 28 bij 22 meter waarop ruimte wordt geboden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning, met in principe mogelijkheden voor competitie en training (ook afhankelijk van de hoogte van de zaal). Sportzalen kunnen voor andere zaalsporten als trainingsmogelijkheden fungeren.

Tabel 3.2 Aanbod sportzalen in Utrecht in 2019

Wijk	Sportzaal	Exploitant	Opmerking
Gemeentelijke sportzalen			
Noordwest	De Speler	Gemeente Utrecht	
Zuidwest	Hart van Noord	Gemeente Utrecht	
Leidsche Rijn	Het Zand	Gemeente Utrecht	
Leidsche Rijn	Voorn	Gemeente Utrecht	
Leidsche Rijn	Waterwin	Gemeente Utrecht	
Vleuten-De Meern	Broos Gerssenzaal	Gemeente Utrecht	
Vleuten-De Meern	Fletiozaal	Gemeente Utrecht	
Vleuten-De Meern	Marezaal	Gemeente Utrecht	
Niet-gemeentelijke sportzalen			
Noordoost	Winklerlaan	Willibrord Stichting	Eveneens gymzaal aanwezig

Gymzalen

In Utrecht liggen 81 gymzalen, waarvan 44 in gemeentelijke eigendom zijn (tabel 3.3). De afmetingen van gymzalen zijn vaak afgeleid uit de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis (ook afhankelijk van de hoogte van de zaal). Gymzalen kunnen in sommige gevallen wel als trainingsmogelijkheden voor andere sporten fungeren.

In bijlage 4 is een lijst van alle gymzalen opgenomen.

Tabel 3.3 Aanbod gymzalen in Utrecht in 2019

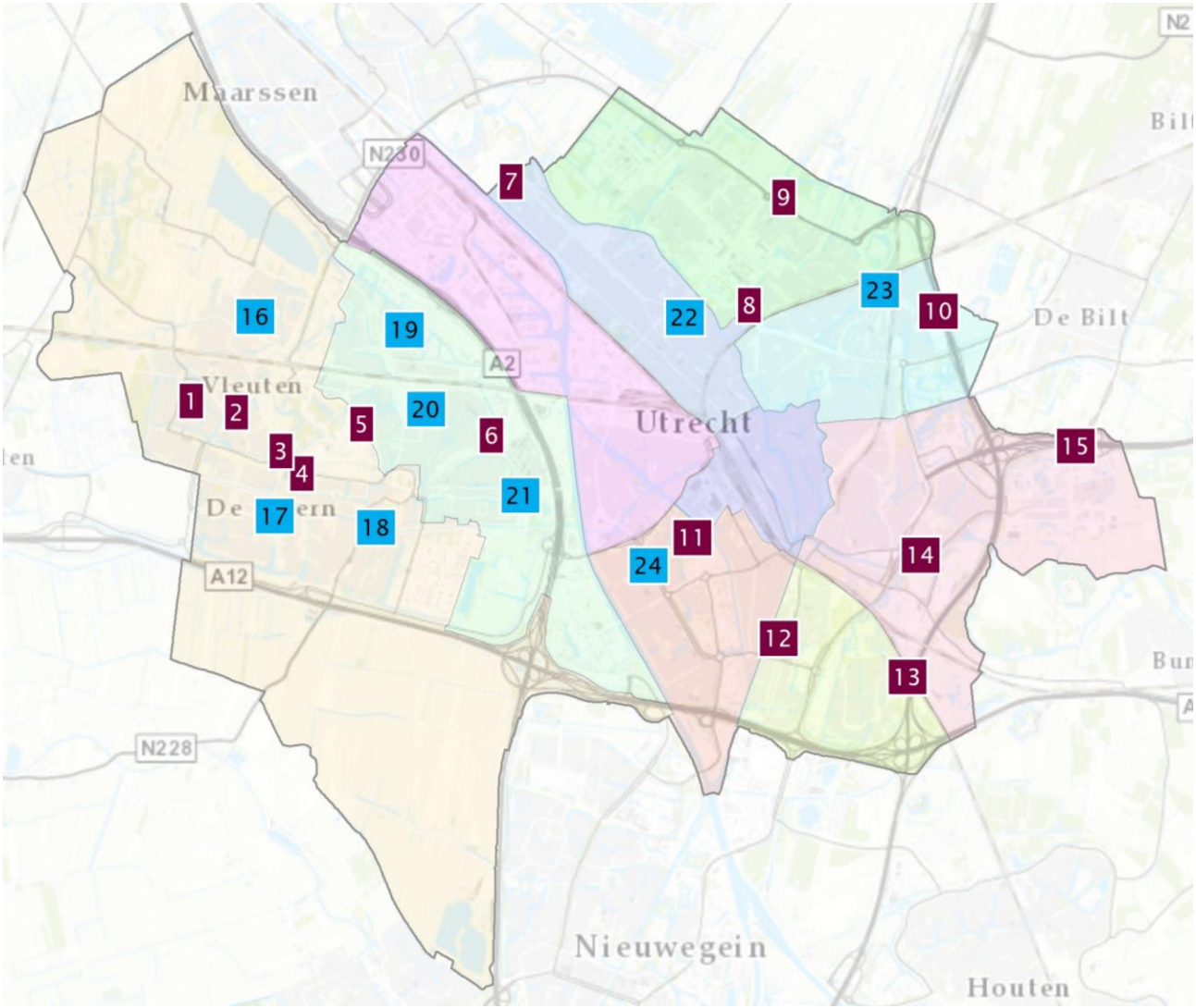
Wijk	Gemeentelijke gymzalen	Niet-gemeentelijke gymzalen	Totaal
West	4	3	7
Noordwest	7	2	9
Overvecht	5	6	11
Noordoost	6	2	8
Oost	3	11	14
Binnenstad	1		1
Zuid	5	1	6
Zuidwest	4	9	13
Leidsche Rijn	3	2	5
Vleuten-De Meern	6	1	7
Utrecht	**44**	**37**	**81**

In Utrecht liggen meerdere overdekte sportaccommodaties die (tijdelijk) voorzien in de behoefte aan binnensportruimte van gebruikers die anders toegewezen zouden zijn aan de multifunctionele sporthallen en sportzalen, zoals de turnhal aan Grebbeberglaan in Zuidwest of de diverse blaashallen bij de verenigingen (niet in tabel).

Spreiding

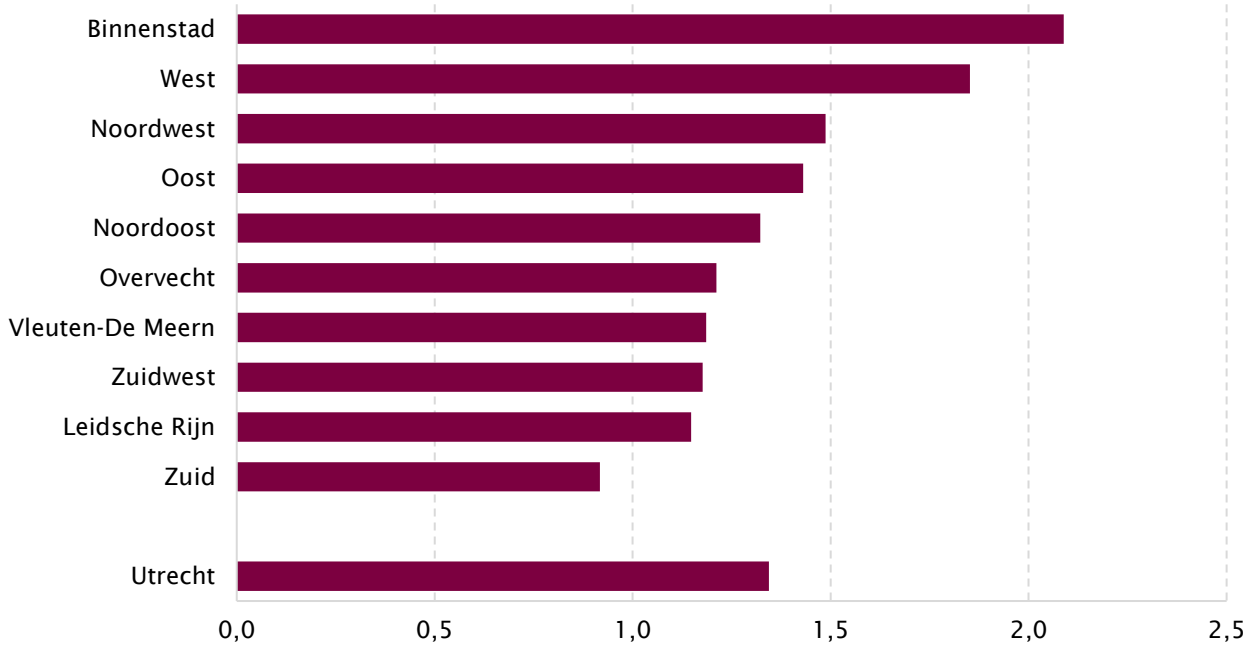
De Utrechtse sporthallen en sportzalen staan verspreid over de gemeente (kaart 3.1). De spreiding van de sporthallen is dusdanig dat de gemiddelde afstand van de inwoners van Utrecht naar de dichtstbijzijnde sporthal 1,3 kilometer bedraagt. De inwoners woonachtig in Binnenstad moeten gemiddeld het verst reizen (figuur 3.1).

Kaart 3.1 Aanbod sporthallen en sportzalen in Utrecht in 2019

SPORTHALLEN 1) De Weide Wereld 2) Cultuurcampus 3) Europahal 4) Oudenrijn 5) De Paperclip 6) Sportcampus 7) Zuilen 8) Loevenhout 9) De Dreef 10) Hercules 11) Nieuw Welgelegen (twee sporthallen) 12) Hoograven 13) Lunetten 14) Galgenwaard (drie sporthallen) 15) Olympos (drie sporthallen)
SPORTZALEN 16) Fletiozaal 17) Broos Gerssenzaal 18) Marezaal 19) Waterwin 20) Het Zand 21) Voorn 22) De Speler 23) Winklerlaan 24) Hart van Noord
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Figuur 3.1 Gemiddelde afstand inwoners tot dichtstbijzijnde sporthal naar wijk in 2019 (afstanden in kilometer)

Vergelijking met landelijke cijfers

De sporthallen, sportzalen en gymzalen in Utrecht vertalen zich naar 159 zaaldelen. Hierbij is een sporthal drie zaaldelen, telt een sportzaal voor twee zaaldelen, en een gymzaal als één zaaldeel (ongeacht of scheidingswanden in de sportruimtes aanwezig zijn).

Utrecht beschikt over 1,4 sporthal per 25.000 inwoners. Dit is lager dan het landelijke gemiddelde, maar hoger dan het gemiddelde in de G4. Het aantal sportzalen in Utrecht komt overeen met het gemiddelde in de G4. Het aantal gymzalen in Utrecht is echter relatief laag, waardoor het totale aanbod in zaaldelen in Utrecht relatief laag is (tabel 3.4).

Tabel 3.4 Benchmark aanbod sporthallen, sportzalen en gymzalen in Utrecht in 2019

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaaldelen	
	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners	Abs.	Per 25.000 inwoners
Gemeente Utrecht	20	1,4	9	0,6	81	5,7	159	11,3
VSG-regio Utrecht	115	2,2	44	0,8	299	5,6	732	13,7
G4-gemeenten	108	1,1	58	0,6	734	7,7	1.174	12,2
Nederland	1.547	2,2	691	1,0	4.484	6,5	10.507	15,2

Bron: DSA, 2019.

Geplande mutaties

De gemeente Utrecht heeft in het meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed en de meerjarennota kapitaalgoederen ruimte gereserveerd voor de uitbreiding van het aantal sporthallen. Op het Berlijnplein (in Leidsche Rijn), in de Cartesiusdriehoek (West), in de Merwedekanaalzone (Zuidwest) en in Noordoost zijn in totaal vier sporthallen gepland.

3.2 Behoefte

De gemeente Utrecht streeft naar een aanbod aan binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport van één sporthal per 17.500 inwoners. Deze richtlijn is afgeleid van de draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen. De Planologische Kengetallen schrijven een sporthal per 15.000 tot 20.000 inwoners voor. De Utrechtse richtlijn voor sporthallen valt zodoende binnen de bandbreedte van de Planologische Kengetallen. De Planologische Kengetallen schrijven echter ook een sportzaal voor per 10.000 tot 12.500 inwoners, waar de gemeente Utrecht de behoefte aan sportzalen (vanuit de sport) buiten beschouwing laat. Vanwege de geringe belangstelling van Utrechtse verenigingen voor gebruik van sportzalen hanteert de gemeente Utrecht vooralsnog geen richtlijn voor sportzalen.

Op basis van de Utrechtse richtlijn bestaat in de gemeente voor de (georganiseerde) binnensport in 2019 een behoefte van twintig sporthallen, conform het aanbod in 2019. De verwachte bevolkingsgroei van Utrecht zal leiden tot een hogere (afgeronde) behoefte aan sporthallen met, ondanks uitbreiding van het aanbod, een tekort aan sporthallen in 2030 en 2040 als gevolg (tabel 3.5).

Tabel 3.5 Gemeentebrede vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht (o.b.v. Utrechtse richtlijn) in 2019, 2025, 2030 en 2040

	Aanbod	Behoefte	Overschot (+) / tekort (-)
2019	20	20 (20,2)	-
2025	24	23 (23,1)	+1
2030	24	25 (24,7)	-1
2040	24	26 (26,0)	-2

Sporthallen hebben een verzorgingsgebied dat niet ophoudt bij de grenzen van de wijk (of bij de gemeentegrens). Dat wil zeggen dat de sporters die gebruikmaken van de sporthallen niet per definitie woonachtig zijn in dezelfde wijk (of gemeente) als waar de sporthal zich bevindt. Om toch inzicht te geven in waar in Utrecht de meeste behoefte aan sporthallen bestaat, en gaat bestaan, is de gemeentelijke behoefte in tabel 3.6 naar wijk uitgesplitst.

In de meeste wijken zijn minder sporthallen aanwezig dan de afgeronde (toekomstige) behoefte op basis van de Utrechtse richtlijn. Hier staat een (groot) overschot aan sporthallen in Oost tegenover (tabel 3.6).

Tabel 3.6 Vraag-aanbodanalyse sporthallen wijken Utrecht (o.b.v. Utrechtse richtlijn) in 2019, 2025, 2030 en 2040

	Aanbod		Behoefte				Overschot (+) / tekort (-)			
	2019	2025-2040	2019	2025	2030	2040	2019	2025	2030	2040
West	-	1	2 (1,7)	2 (2,0)	2 (2,1)	2 (2,1)	-2	-1	-1	-1
Noordwest	2	2	3 (2,5)	3 (2,8)	3 (2,9)	3 (2,8)	-1	-1	-1	-1
Overvecht	1	1	2 (2,0)	2 (2,1)	2 (2,2)	3 (2,3)	-1	-1	-1	-2
Noordoost	1	2	2 (2,2)	3 (2,4)	3 (2,4)	3 (2,4)	-1	-1	-1	-1
Oost	6	6	2 (1,9)	2 (2,0)	3 (2,3)	3 (2,7)	+4	+4	+3	+3
Binnenstad	-	-	1 (1,1)	2 (1,4)	2 (1,5)	2 (1,7)	-1	-2	-2	-2
Zuid	2	2	2 (1,6)	2 (1,7)	2 (1,7)	2 (1,7)	-	-	-	-
Zuidwest	2	3	2 (2,2)	3 (2,6)	3 (3,0)	4 (3,6)	-	-	-	-1
Leidsche Rijn	1	2	2 (2,2)	3 (3,1)	4 (3,4)	4 (3,4)	-1	-1	-2	-2
Vleuten-De Meern	5	5	3 (2,8)	3 (3,0)	3 (3,1)	3 (3,2)	2	2	2	2

3.3 Gebruik

Hieronder beschrijven we het plaatsgevonden gebruik in het seizoen 2018/'19 (augustus 2018-juli 2019) van de binnensportaccommodaties die door de gemeente Utrecht worden geëxploiteerd, alsmede het gebruik van de sporthallen van Sportcentrum Olympos[2]. Sporthal Loevenhout is in oktober 2018, na het begin van het seizoen 2018/'19 in gebruik genomen. Om deze reden is de hier gepresenteerde bezetting van de sporthal relatief laag.

De bezettingscijfers van de Utrechtse binnensportaccommodaties in dit rapport wijken af de bezettingscijfers in gemeentelijke rapportages. Dit heeft als reden dat de uitgangspunten waarop de cijfers zijn berekend afwijken (bv. de uren van openstelling en selectie feest- en vakantiedagen). In deze rapportage zijn de uitgangspunten gebruikt die het mogelijk maken om de situatie in Utrecht met andere gemeenten te vergelijken. Deze benchmark bevat het gebruik van de gemeentelijke binnensportaccommodaties in Den Haag, Nijmegen, Tilburg en Utrecht.

Sporthallen

In tabel 3.7 staat het totale jaargebruik (in gewogen uren[3]) naar doeleinde en de jaarbezetting van de gemeentelijke sporthallen en de sporthallen van Sportcentrum Olympos. Deze sporthallen zijn gedurende het jaar gemiddeld 41 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; van 08:00 tot 23:00 uur). De gemiddelde bezetting van de benchmark bedraagt 40 procent.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of –zaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Dit aantal is exclusief onderwijsgebruik. In Utrecht voldoet alleen sporthal Zuilen niet aan de VNG-richtlijn (94% voldoet), elf sporthallen voldoen niet aan de richtlijn van NOC*NSF (65% voldoet, tabel 3.7). In de benchmark voldoet 84 procent aan de VNG-richtlijn, en 65 procent aan de NOC*NSF-richtlijn.

[2] Het gebruik van sportzaal Het Zand in het seizoen 2018/'19 wordt in dit hoofdstuk buiten beschouwing gelaten. De sportzaal was gedurende het seizoen lang gesloten vanwege de gevolgen van een brand.

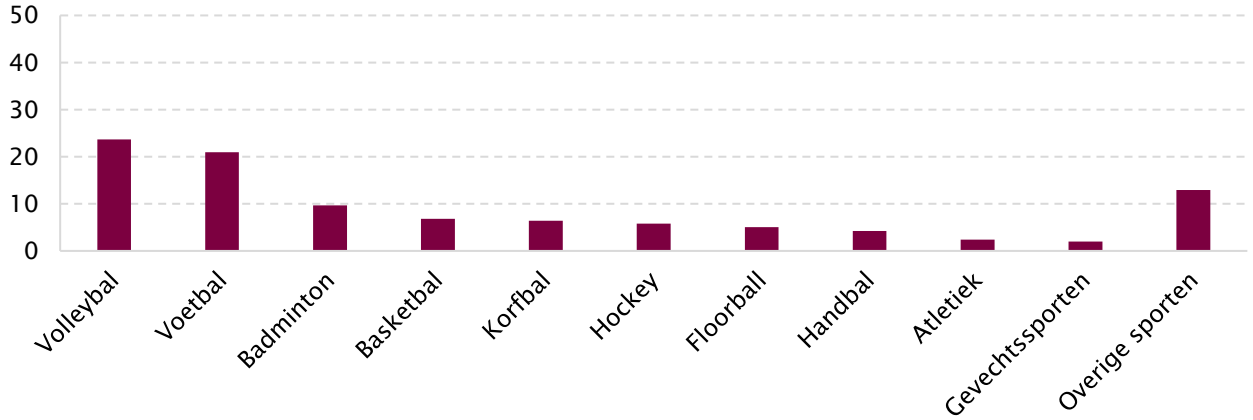
[3] Voorbeeld: als een derde van een hal wordt gebruikt, wordt de duur van het gebruik voor een derde meegenomen in het aantal bezette uren.

Tabel 3.7 Jaargebruik en jaarbezetting gemeentelijke sporthallen Utrecht en sporthallen Olympos in het seizoen 2018/'19

	Jaargebruik (in gewogen uren)			Jaarbezetting	NOC*NSF-	VNG-
Sporthal	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	**(in %)**	richtlijn	richtlijn
Nieuw Welgelegen II	1.628	1.387	3.015	55	Voldoet	Voldoet
Nieuw Welgelegen I	1.775	1.389	3.164	54	Voldoet	Voldoet
Galgenwaard I	1.828	905	2.733	48	Voldoet	Voldoet
Cultuurcampus	1.135	1.583	2.718	47	Voldoet niet	Voldoet
Sportcampus	1.404	1.284	2.688	47	Voldoet	Voldoet
De Paperclip	1.385	1.263	2.648	47	Voldoet niet	Voldoet
De Dreef	1.081	1.361	2.442	43	Voldoet niet	Voldoet
Europahal	1.068	1.368	2.436	43	Voldoet niet	Voldoet
De Weide Wereld	1.416	996	2.412	42	Voldoet	Voldoet
Galgenwaard II	1.570	662	2.232	40	Voldoet	Voldoet
Olympos III	1.974	254	2.228	39	Voldoet	Voldoet
Olympos I	1.821	218	2.039	35	Voldoet	Voldoet
Olympos II	1.767	240	2.008	34	Voldoet	Voldoet
Hoograven	1.672	113	1.784	32	Voldoet	Voldoet
Loevenhout	692	971	1.663	29	Voldoet niet	Voldoet
Galgenwaard III	1.401	234	1.636	29	Voldoet	Voldoet
Zuilen	1.196	348	1.544	27	Voldoet niet	Voldoet niet

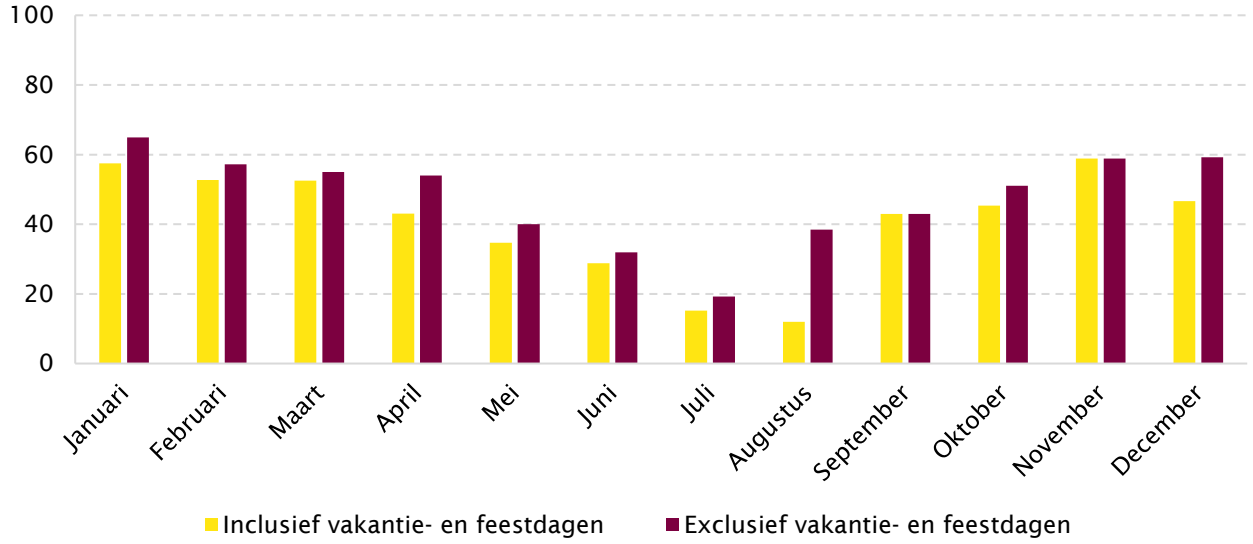
Volleybal en zaalvoetbal worden het meest beoefend in de sporthallen in Utrecht (figuur 3.2). De sporten die het vaakst in de sporthallen plaatsvinden betreffen vooral sporten die worden gespeeld op een veld waarvoor de hele sporthal nodig is.

Figuur 3.2 Sportgebruik gemeentelijke sporthallen en sporthallen Olympos in het seizoen 2018/'19 (in percentages van het totale sportgebruik)

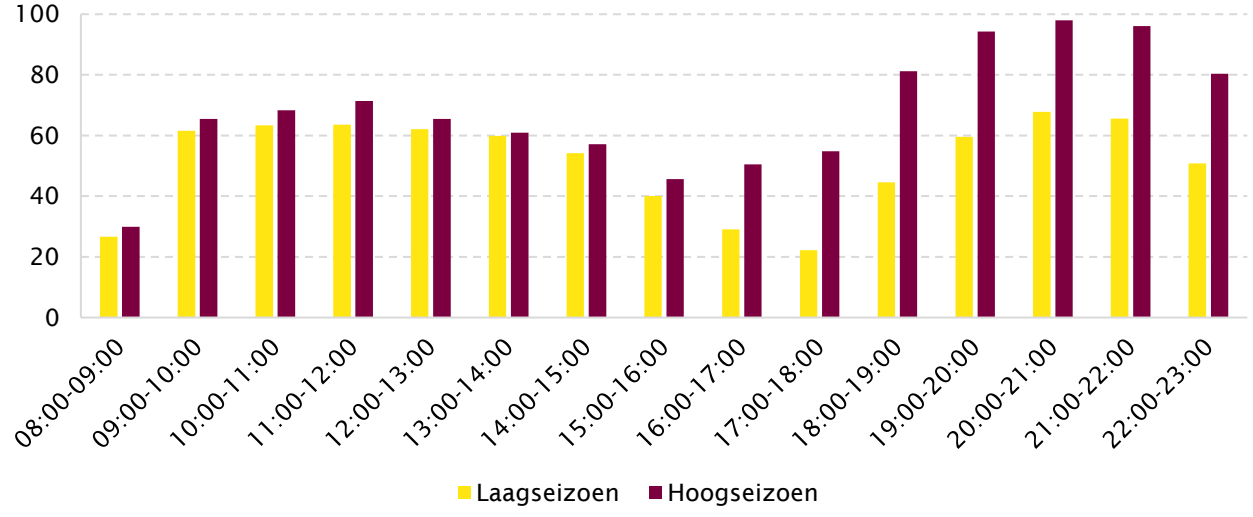
Als gevolg van de zaalcompetities van 'veldsporten' die niet gedurende het hele jaar plaatsvinden, zoals hockey en korfbal, en het bewegingsonderwijs dat buiten de wintermaanden (deels) op sportvelden plaatsvindt, ziet het gebruik van de sporthallen gedurende het jaar er anders uit (figuur 3.3). In het vervolg wordt, om dit verschil inzichtelijk te maken, onderscheid gemaakt in het laagseizoen (maart-oktober) en het hoogseizoen (januari-februari, november-december).

Figuur 3.3 Gemiddelde bezetting gemeentelijke sporthallen en sporthallen Olympos naar maand in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

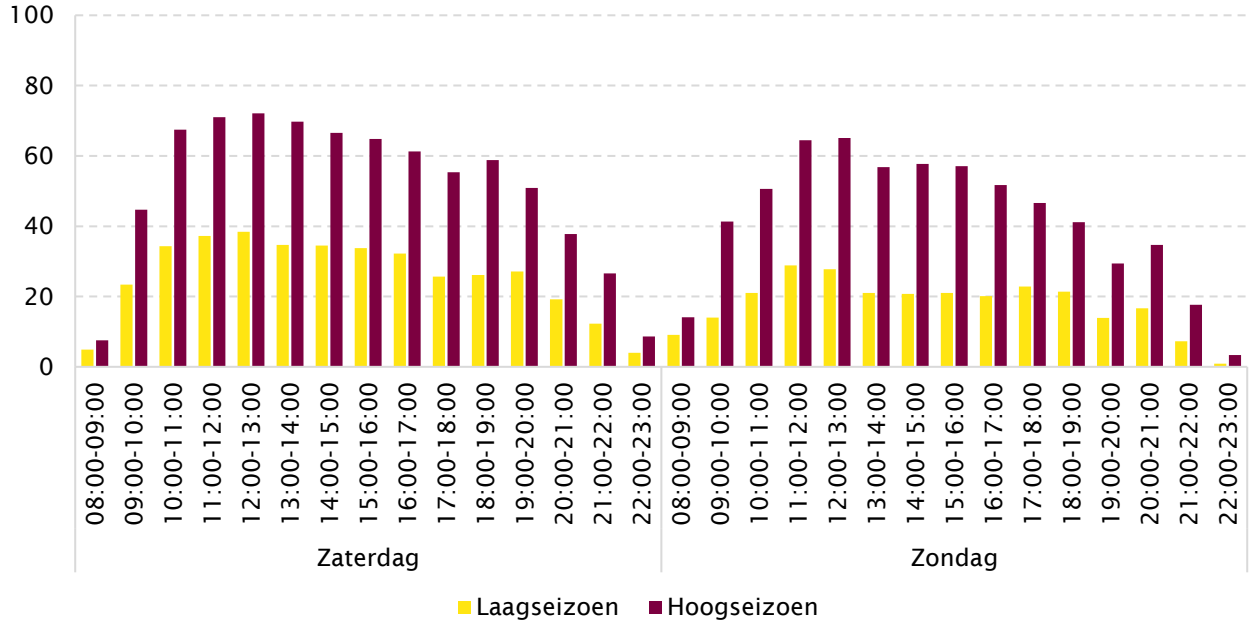

De bezetting van de sporthallen verschilt gedurende de dag (figuren 3.4 en 3.5). Doordeweeks vindt overdag het meeste bewegingsonderwijs overdag tot 16:00 uur plaats. Het meeste gebruik door de verenigingen begint na 18:00 uur, waardoor sprake is van een 'dal' tussen 16:00 uur en 18:00 uur. De druk op de sporthallen is doordeweeks in het hoogseizoen tussen 18:00 uur en 22:00 uur het hoogst (figuur 3.4). In het weekend vindt het meeste gebruik plaats tussen 10:00 uur en 17:00 uur op zaterdag en tussen 10:00 uur en 13:00 uur op zondag (figuur 3.5).

Figuur 3.4 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen Utrecht en sporthallen Olympos naar uur en seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

Figuur 3.5 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sporthallen Utrecht en sporthallen Olympos naar uur, dag en seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

Doordeweeks

De sporthallen zijn overdag (08:00-16:00 uur) tijdens het laagseizoen gemiddeld voor meer dan de helft van de tijd bezet (gemiddelde van 54%). In het hoogseizoen is de bezetting van de sporthallen hoger (gemiddelde van 58%). In de middag/avond (16:00-23:00 uur) zijn de sporthallen tijdens het laagseizoen gemiddeld minder beter bezet ten opzichte van overdag (gemiddelde van 49%). Als gevolg van de instroom van de 'veldsporten' zijn in het hoogseizoen de sporthallen beter bezet (gemiddelde van 79%). Tussen 18:00 uur en 22:00 uur is de gemiddelde bezetting van de sporthallen het hoogst. Tijdens deze piekuren bestaat een gemiddelde bezettingsgraad van 59 procent tijdens het laagseizoen (55 procent exclusief Olympos) en 92 procent in het winterseizoen (91 procent exclusief Olympos).

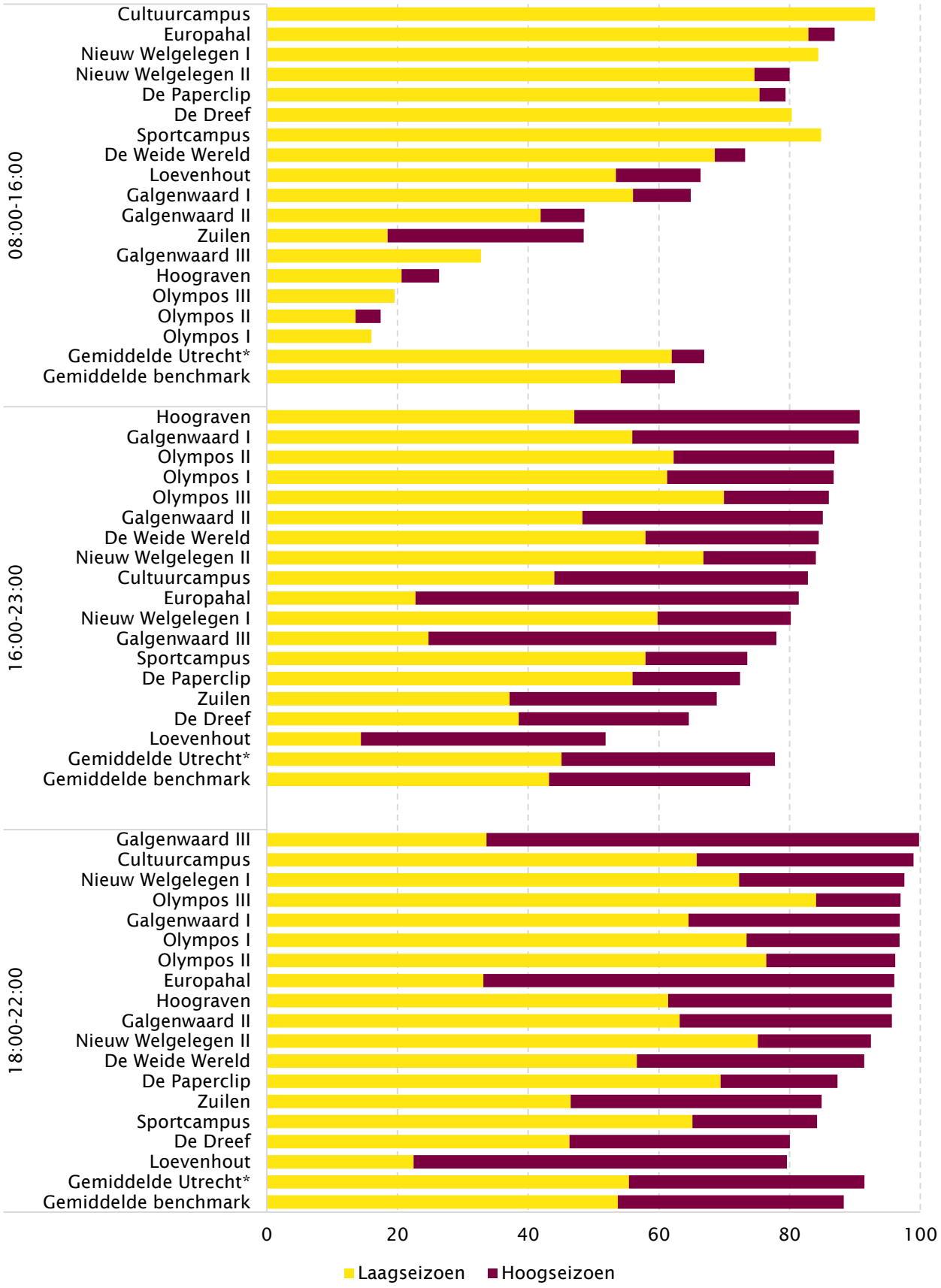
Wanneer de sporthallen van Sportcentrum Olympos buiten beschouwing worden gelaten, is de gemiddelde bezetting in Utrecht doordeweekse overdag hoger, maar doordeweekse in de middag/avond (inclusief de piekuren) en in het weekend lager (figuur 3.6).

Weekend

De sporthallen zijn tijdens het laagseizoen op zaterdag (09:00-21:00 uur) gemiddeld voor 31 procent van de tijd bezet (figuur 3.7). Tijdens het hoogseizoen is de gemiddelde bezetting 60 procent. Op zondag worden de sporthallen (09:00-21:00 uur) met een gemiddelde bezetting van 21 procent in het laagseizoen en 50 procent in het hoogseizoen ten opzichte van zaterdag minder gebruikt.

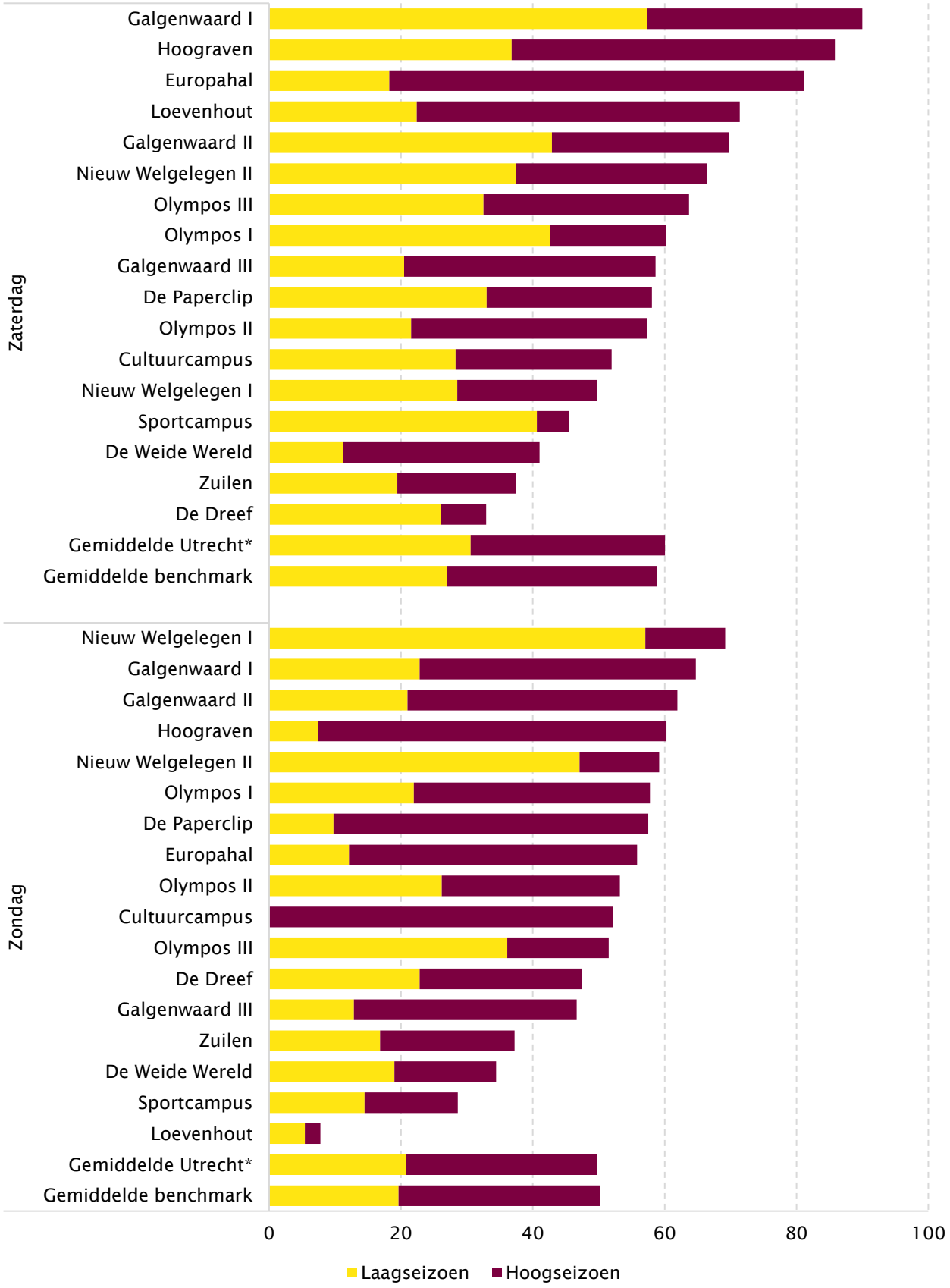
De Utrechtse sporthallen (exclusief Sportcentrum Olympos) hebben gemiddeld een hogere bezettingsgraad dan het gemiddelde van de benchmark, tijdens alle tijdsperiodes, zowel doordeweeks als in het weekend, zowel in het laagseizoen als het hoogseizoen. Uitzondering hierop is de gemiddelde bezetting op zondag in het hoogseizoen van de Utrechtse sporthallen. Deze is gelijk aan de benchmark.

Figuur 3.6 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sporthallen Utrecht en sporthallen Olympos naar tijdsperiode en seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

* Exclusief de sporthallen van Sportcentrum Olympos.

Figuur 3.7 Gemiddelde weekendbezetting gemeentelijke sporthallen Utrecht en sporthallen Olympos tussen 09:00 en 21:00 uur naar seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

* Exclusief de sporthallen van Sportcentrum Olympos.

Sportzalen

In tabel 3.8 staat het totale jaargebruik naar doeleinde en de jaarbezetting van de gemeentelijke sportzalen. De sportzalen zijn gedurende het jaar gemiddeld 28 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; van 08:00 tot 23:00 uur). De gemiddelde bezetting van de benchmark bedraagt 34 procent.

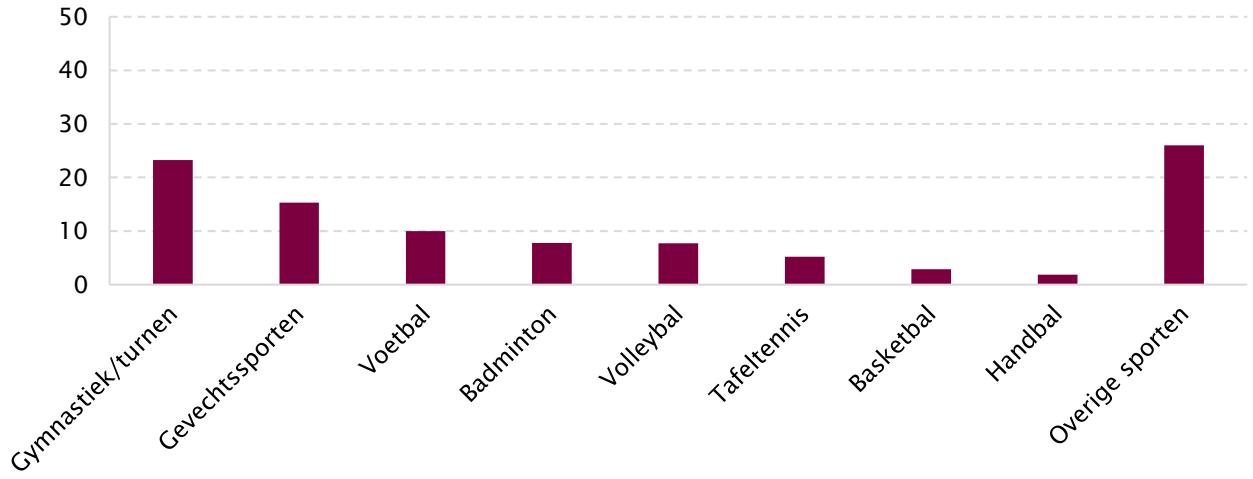
Geen van de Utrechtse sportzalen voldoet aan de NOC*NSF-richtlijn (betreft minimaal 1.400 uur sportgebruik op jaarbasis). Alleen sportzaal De Speler voldoet niet aan de VNG-richtlijn (betreft minimaal 1.600 gebruik op jaarbasis, 86% voldoet). Van de sportzalen in de benchmark voldoet 76 procent aan de VNG-richtlijn. Geen van de sportzalen in de benchmark voldoet aan de NOC*NSF-richtlijn.

Tabel 3.8 Jaargebruik en jaarbezetting gemeentelijke sportzalen Utrecht in het seizoen 2018/'19

	Jaargebruik (in gewogen uren)			Jaarbezetting	NOC*NSF-	VNG-
Sportzaal	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	(in %)	richtlijn	richtlijn
Broos Gerssenzaal	1.297	1.097	2.394	34	Voldoet niet	Voldoet
De Speler	851	692	1.543	32	Voldoet niet	Voldoet niet
Fletiozaal	1.209	1.178	2.387	29	Voldoet niet	Voldoet
Hart van Noord	987	837	1.824	29	Voldoet niet	Voldoet
Marezaal	1.209	794	2.003	27	Voldoet niet	Voldoet
Voorn	1.162	745	1.906	25	Voldoet niet	Voldoet
Waterwin	865	1.138	2.003	23	Voldoet niet	Voldoet

Gymnastiek/turnen en vechtsport worden het meest beoefend in de sportzalen in Utrecht (figuur 3.8). Een aanzienlijk deel van het sportgebruik staat onder de noemer 'overige sporten'. Dit is enerzijds als gevolg van de vele 'kleine' gebruikers die in de sportzalen actief zijn, waardoor de desbetreffende sport relatief weinig wordt beoefend. Anderzijds is van een deel van het gebruik niet te herleiden welke sport is beoefend. Dit gebruik staat veelal op naam van een (sportieve) buitenschoolse opvang.

Figuur 3.8 Sportgebruik gemeentelijke sportzalen in het seizoen 2018/'19 (in percentages van het totale sportgebruik)

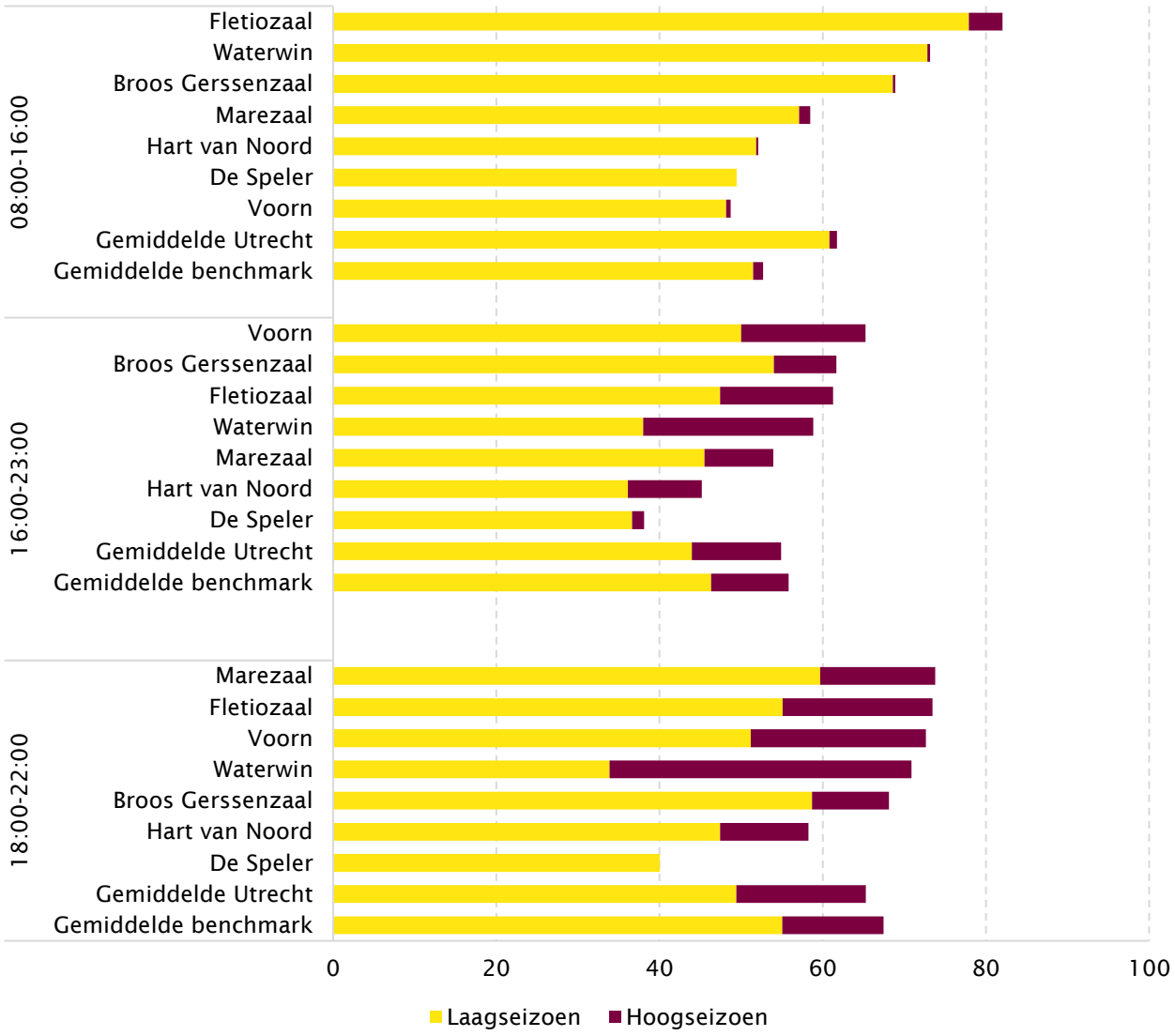
Het gebruik van de sportzalen varieert minder door het jaar heen vergeleken met de sporthallen. Sportzalen hebben niet de vereiste afmetingen voor de 'veldsporten' die in de wintermaanden de zaalcompetities afwerken. De toename van de bezetting in het hoogseizoen ten opzichte van het laagseizoen is daarom minder groot in de sportzalen dan in de sporthallen (niet in figuur).

De sportzalen zijn overdag (08:00-16:00 uur) tijdens het laagseizoen (61%) en hoogseizoen (62%) gemiddeld voor meer dan de helft van de tijd bezet (figuur 3.9). In de middag/avond (16:00-23:00 uur) zijn de sportzalen gemiddeld minder goed bezet ten opzichte van overdag. Tijdens de avondpiekuren (18:00-22:00 uur) bestaat een gemiddelde bezettingsgraad van 49 procent tijdens het laagseizoen en 65 procent in het hoogseizoen.

De sportzalen worden in het weekend beperkt gebruikt (niet in figuur).

De Utrechtse sportzalen worden doordeweeks overdag gemiddeld meer gebruikt dan het gemiddelde van de benchmark. In de avonduren (inclusief de piekuren) is de gemiddelde bezetting van de Utrechtse sportzalen lager dan de benchmark.

Figuur 3.9 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke sportzalen Utrecht naar tijdsperiode en seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

Gymzalen

In tabel 3.10 (op pagina 31) staat het totale jaargebruik naar doeleinde en de jaarbezetting van de gemeentelijke gymzalen. De gymzalen zijn gedurende het jaar gemiddeld 31 procent van de tijd bezet (maandag t/m zondag; van 08:00 tot 23:00 uur). De gemiddelde jaarbezetting van de benchmark bedraagt eveneens 31 procent.

De meest beoefende sporten in de gymzalen zijn gevechtssporten (28% van al het sportgebruik), gevolgd door gymnastiek/turnen (19%) en volleybal (6%, niet in figuur).

De gymzalen in Utrecht worden gemiddeld overdag meer gebruikt dan de gymzalen in de benchmark. In de avond, inclusief tijdens de avondpiekuren, worden de gymzalen in Utrecht relatief weinig gebruikt (tabel 3.9). In bijlage 4 zijn de bezettingsgraden per gymzaal opgenomen.

Tabel 3.9 Gemiddelde doordeweekse bezetting gymzalen in Utrecht seizoen 2018/2019 naar tijdsperiode en seizoen (in procenten)

	08:00–16:00		16:00–23:00		18:00–22:00	
	Laagseizoen	Hoogseizoen	Laagseizoen	Hoogseizoen	Laagseizoen	Hoogseizoen
Utrecht	62	63	35	41	42	51
Benchmark	59	60	37	43	46	54

Tabel 3.10 Jaargebruik en jaarbezetting gemeentelijke gymzalen Utrecht in het seizoen 2018-2019 (in uren en procenten)

	Jaargebruik (in gewogen uren)			
Gymzaal	Sport en overig	Onderwijs	Totaal	**Jaarbezetting (in %)**
Schoolstraat	1.340	1.202	2.542	45
Wevelaan	1.249	1.210	2.459	42
Nolenslaan	1.199	1.113	2.311	40
Deken Roesstraat	1.294	1.023	2.317	40
Burgemeester Fockema Andreaelaan 9a	1.140	1.137	2.277	40
Cultuurcampus	667	1.590	2.257	39
Ridderlaan	1.299	952	2.251	39
Oude Kerkstraat	1.154	1.074	2.228	39
Emile Hullebroeckstraat	1.086	1.218	2.304	38
Verlengde Houtrakgracht	1.100	1.112	2.211	38
Kweektuinlaan I	1.068	1.076	2.143	37
Franz Schubertstraat	853	1.261	2.114	37
Duurstedelaan II	1.111	1.066	2.176	36
Kweektuinlaan II	988	1.095	2.083	36
Schoolplein	1.217	804	2.021	35
Goeree 6	871	1.143	2.014	35
Duurstedelaan I	1.678	298	1.976	33
Van Imhoffstraat	800	1.115	1.915	33
Willibrordusstraat	1.131	785	1.915	33
Lingestraat	1.181	711	1.891	33
Goeree 4	727	1.158	1.885	33
Johan Wagenaarkade	632	1.266	1.898	33
Weerdsingel Westzijde	621	1.237	1.858	33
Hof van Monaco	998	833	1.831	32
Mereveldlaan	759	1.154	1.912	32
Pieterskerkhof	945	806	1.751	30
Professor van Bemmelenlaan	899	847	1.747	30
Van Bijnkershoeklaan 6	392	1.304	1.696	29
Ten Veldestraat	868	787	1.655	29
Cremerstraat	592	1.033	1.625	28
Bangkokdreef	423	1.223	1.646	28
M. van Meelstraat	962	626	1.588	28
Amsterdamsestraatweg	819	757	1.576	26
Marco Pololaan	353	1.170	1.523	26
Teun de Jagerdreef I	985	402	1.387	25
Prinses Margrietstraat 18	295	1.111	1.406	23
Afrikalaan	461	890	1.351	23
Teun de Jagerdreef II	547	792	1.339	23
Professor Bavinckstraat	425	845	1.270	22
Maria van Reedestraat	743	491	1.234	22
Pagodedreef	475	663	1.137	21
Stauntonstraat	581	544	1.124	20
Opzoomerstraat	73	999	1.072	17
Winterboeidreef	-	338	338	5

3.4 Verenigingen aan het woord

Netwerkbijeenkomst

SportUtrecht organiseert structureel netwerkbijeenkomsten waarin diverse onderwerpen met de Utrechtse sportverenigingen worden behandeld. Tijdens de Netwerkbijeenkomst Binnensport in het vierde kwartaal van 2019 heeft het Mulier Instituut de uitkomsten van de behoeftebepaling op basis van de Utrechtse richtlijn en van de bezettingsanalyses gepresenteerd.

De verenigingen herkennen zich niet in de situatie dat het aantal sporthallen in de gemeente voldoet aan de behoefte zoals gesteld volgens de Utrechtse norm van 1 sporthal op 17.500 inwoners. De verenigingen ervaren al enkele jaren een tekort aan sporthallen waardoor ze noodgedwongen wachtlijsten hanteren. De verenigingen vragen daarom de gemeente om de gehanteerde Utrechtse norm te herzien. Daarnaast geeft een aantal verenigingen aan dat de maximale organisatiecapaciteit voor deze verenigingen is bereikt en dat (verder) uitwijken naar daluren (waar nog uren beschikbaar zijn) niet mogelijk is.
De verenigingen geven aan dat de niet-gemeentelijke hallen, zoals Olympos, niet altijd beschikbaar zijn voor verenigingen. Bij het hanteren van de Utrechtse norm zou hiermee rekeningen moeten worden gehouden.

Het netwerk binnensporten adviseert de gemeente daarnaast om vaart te brengen in het realiseren van de geplande sporthallen en zo snel mogelijk planologische en financiële reserveringen voor extra sporthallen te maken. De sportnetwerken zijn bereid om mee te denken in wat er benodigd is bij de inrichting van nieuwe sporthallen, zodat ook rekening wordt gehouden met eventuele sportspecifieke eisen. Gymzalen en sportzalen lijken er in voldoende mate te zijn. De multifunctionaliteit en opslagruimte laat echter volgens de verenigingen nogal eens te wensen over.

De verenigingen vragen daarnaast aandacht voor de topsport. Voor turnen en atletiek is daarin wel voorzien, maar andere verengingen die op (semi) topsportniveau actief zijn, worden volgens de verenigingen onvoldoende gefaciliteerd. De verenigingen vinden dat de Utrechtse norm te weinig rekening houdt met topsport.

Scan SportUtrecht

SportUtrecht voert tweejaarlijks een scan uit om zicht te krijgen in de thema's en problemen die spelen bij de Utrechtse sportverenigingen.

Meer dan de helft van de binnensportverenigingen[4] uit de verenigingsscan van 2019 geeft in de scan aan dat het aantal beschikbare uren in de sporthallen, sportzalen en/of gymzalen niet aan de behoefte voldoet. Ruim een kwart van de verenigingen ziet zichzelf genoodzaakt een ledenstop te hanteren als gevolg van een tekort aan beschikbare uren.

3.5 Terugblik vraag-aanbodanalyse editie 2017

Het Mulier Instituut voert structureel vraag-aanbodanalyses uit naar sportruimte voor de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht houdt op deze manier grip op de veranderingen in de behoefte aan sportruimte, gelet op de groei van de stad en de ontwikkelingen in het sportlandschap.

[4] Dit betreffen badminton-, basketbal-, gymnastiek/turn-, handbal-, korfbal-, tafeltennis- en volleybalverenigingen.

In 2017 heeft het Mulier Instituut een update uitgevoerd van de vraag-aanbodanalyse naar binnensportruimte uit 2014. Destijds was de Utrechtse richtlijn voor de bepaling van de behoefte aan binnensportruimte nog niet opgesteld. De behoefte in Utrecht werd aan de hand van de (minimumvariant van de) Planologische Kengetallen bepaald.

In het rapport uit 2017 werd geconcludeerd dat op basis van de minimale variant van de Planologische Kengetallen voldoende sporthallen in Utrecht aanwezig zijn. Gesteld werd dat door een gebrek aan sportzalen de druk op de sporthallen hoger is (te hoog) en dat behoefte bestaat aan meer grote zalen (sportzalen en/of sporthallen). De wijziging in rekenmethode zorgt ervoor dat de resultaten uit 2017 niet één-op-één vergeleken kunnen worden met de nieuwe inzichten.

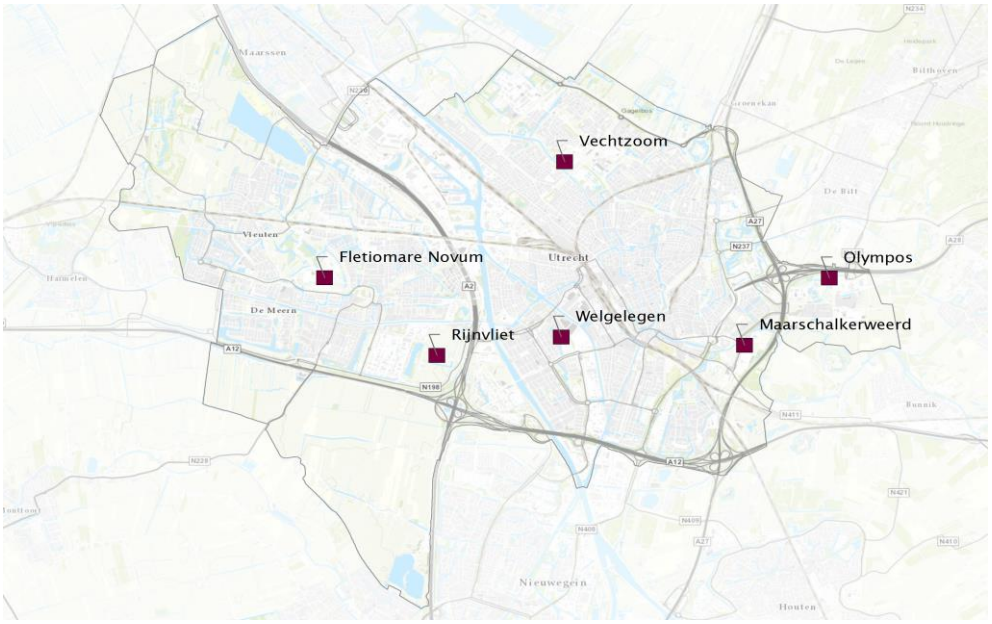
4. Hockey

4.1 Huidige situatie

Aanbod

In Utrecht liggen twintig volwaardige hockeyvelden en twee halve velden verspreid over vijf sportparken. Op sportpark Vechtzoom zal vanaf seizoen 2020/'21 ook sprake zijn van hockeyaanbod (kaart 4.1).

Kaart 4.1 Sportparken met hockeyaanbod in Utrecht

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Het aantal hockeyvelden ten opzichte van het aantal inwoners in Utrecht is redelijk in lijn met het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in de G4. Het aantal inwoners van Utrecht dat lid is van een hockeyvereniging is echter relatief hoog.

In Utrecht wonen circa 10.500 mensen die lid zijn van een hockeyvereniging. De zes Utrechtse hockeyverenigingen tellen in totaal circa 8.800 leden waarvan circa 7.800 in Utrecht wonen. 2.700 Utrechters hockeyen buiten de gemeente. Netto is er een uitstroom van 1.700 hockeyers, doordat sprake is van een instroom van 1.00 hockeyers van buiten de gemeente Utrecht. Vanwege deze 'uitwisseling' tussen gemeenten, is het niet mogelijk om de velddruk te berekenen op basis van het ledenpercentage (per gemeente/regio) van de KNHB. Voor Utrecht (op basis van de gegevens van de verenigingen) en voor heel Nederland kan dit wel. De gemiddelde velddruk in Utrecht is beduidend hoger dan het landelijke gemiddelde (tabel 4.1)

Tabel 4.1 Aantal hockeyvelden, ledenpercentage KNHB en gemiddelde velddruk, 2018–2019

	Aantal hockeyvelden			
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	**Ledenpercentage**	**Velddruk**
Gemeente Utrecht	20	1,4	3,0	440
VSG-regio Utrecht	101	1,9	2,7	-
G4-gemeenten	120	1,3	1,8	-
Nederland	901	1,3	1,4	277

Bron: DSA, 2019; KNHB via NOC*NSF, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Behoefte

In Utrecht zijn in 2019 zes hockeyverenigingen actief op vijf sportparken. Sportpark Olympos dient als thuisbasis voor UNO en USHC. In totaal hebben de verenigingen 501 teams ingeschreven bij een zaterdag- of zondagcompetitie van de KNHB in het seizoen 2018/'19 (tabel 4.2).

Tabel 4.2 Aantal hockeyvelden en teams hockeyverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19

			Aantal velden		Aantal teams	
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	Zandkunstgras	(Semi-)water	Zaterdag	Zondag
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	2,5	6,0	122	88
	Olympos	UNO	-	-	23	-
		USHC	-	-	-	26
		Totaal Olympos	*1,0*	*1,0*	*23*	*26*
	Totaal Oost		**3,5**	**7,0**	**145**	**114**
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	1,0	1,0	40	19
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Rijnvliet	1,0	2,0	38	9
Vleuten-De Meern	Fletiomare Novum	Fletiomare	1,5	4,0	99	37
Totaal Utrecht			**7,0**	**14,0**	**322**	**179**

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

In tabel 4.3 is het benodigd aantal velden van de Utrechtse hockeyverenigingen afgezet tegen het aanbod. De behoefte is berekend aan de hand van richtlijn van de KNHB, zoals deze op 1 oktober 2019 op de site van de KNHB staat vermeld. Gemeentebreed is er een tekort aan vier hockeyvelden op zaterdag en een overschot van 2 velden op zondag. Hierbij is het uitgangspunt dat verenigingen op hun eigen sportpark spelen. Wanneer optimaal gebruik zou worden gemaakt van de hockeyvelden in de gemeente, dan zou het tekort op zaterdag één veld bedragen en zou er op zondag een overschot van vier velden zijn (niet in tabel).

Tabel 4.3 Vraag-aanbodanalyse velden hockeyverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19

				Overschot (+) / tekort (-)[5]	
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Zaterdag	Zondag
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	8,5	-1 (-0,2)	- (+0,1)
	Olympos	*UNO*	-	- -	- -
		USHC	-	- -	- -
		Totaal Olympos	2,0	- (+0,8)	-1 (-0,4)
	Totaal Oost		**10,5**	**-1**	**-1**
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	2,0	-1 (-0,6)	- (+0,2)
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Rijnvliet	3,0	- (+0,5)	+1 (+1,9)
Vleuten-De Meern	Fletiomare Novum	Fletiomare	5,5	-2 (-1,5)	+2 (+2,4)
Totaal Utrecht			**21,0**	**-4**	**+2**

4.2 Toekomst

UNO verhuist in de nabije toekomst van sportpark Olympos naar sportpark Vechtzoom. UNO gaat het sportpark in Overvecht delen met voetbalvereniging SV Vechtzoom. De hockeyclub krijgt de beschikking over twee velden, waaronder minimaal één waterveld. Rijnvliet krijgt in de komende jaren de beschikking over twee extra velden. De ondergrond van deze velden is nog niet bekend. Bij onderstaande berekeningen is ervan uitgegaan dat UNO de beschikking krijgt over een waterveld en een zandkunstgrasveld, en dat Rijnvliet twee extra zandkunstgrasvelden krijgt.

Hockeyverenigingen UNO en Rijnvliet zijn twee relatief jonge verenigingen. De hockeyafdeling van Zwaluwen is eveneens relatief jong. Deze verenigingen beschikken in het seizoen 2018/'19 niet over een volledige jeugdlijn. De verenigingen hebben bij het aannemen van nieuwe leden rekening gehouden met de doorstroming binnen de jeugdteams. Via de doorstroming binnen de jeugd zullen deze clubs in de toekomst wel over een volledige jongens- en meisjeslijn beschikken. De veldbehoefte van deze verenigingen zal om deze reden relatief sneller toenemen dan die van de andere verenigingen. Om dit mee te nemen in de ramingen van de toekomstige veldbehoefte, wordt gewerkt met een uitvalpercentage van acht procent (bron: KNHB). Dit wil zeggen dat het aantal leden bij een hoger leeftijdsniveau acht procent lager ligt dan het onderliggende leeftijdsniveau.

In tabellen 4.4 en 4.5 zijn de verwachte veldoverschotten en -tekorten bij de hockeyverenigingen in Utrecht weergegeven. In tabel 4.4 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat er van uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht lid is van een hockeyvereniging als in 2019. In hoofdstuk 2 hebben we gezien dat het aandeel inwoners van Utrecht dat lid is van een hockeyvereniging gestaag toeneemt. In tabel 4.5 is er van uitgegaan dat de recente ledentoename van de verenigingen stand zal houden tot en met 2040. Dit betekent dat als een vereniging de afgelopen jaren gemiddeld twee procent is gegroeid ten opzichte van de bevolking, verondersteld wordt dat deze groei ook de komende jaren twee procent per jaar bedraagt. In beide berekeningen is geen rekening gehouden met eventuele wachtlijsten die de hockeyverenigingen hanteren, of in de afgelopen jaren hebben gehanteerd.

[5] Overschotten en tekorten zijn weergegeven in zandkunstgrasvelden. Deze velden hebben een hogere capaciteit dan (semi-)watervelden, omdat ze tussen de wedstrijden door niet besproeid hoeven worden.

Tabel 4.4 Verwachte veldoverschotten/-tekorten hockeyverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

				Overschot (+) / tekort (–) (in zandkunstgrasvelden)											
				2025				2030				2040			
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Zaterdag		Zondag		Zaterdag		Zondag		Zaterdag		Zondag	
Overvecht	Vechtzoom	UNO	[A]2,0	-	(+0,1)	+2	(+2,0)	-	(-)	+2	(+2,0)	-1	(-0,1)	+2	(+2,0)
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	8,5	-2	(-1,5)	-1	(-0,6)	-3	(-2,3)	-2	(-1,4)	-4	(-4,0)	-3	(-2,1)
	Olympos	USHC	2,0	+2	(+2,0)	-1	(-0,6)	+2	(+2,0)	-1	(-0,8)	+2	(+2,0)	-1	(-0,9)
	Totaal Oost		**10,5**	**–**		**–2**		**–1**		**–3**		**–2**		**–4**	
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	2,0	-2	(-2,0)	-1	(-0,1)	-3	(-2,3)	-1	(-0,2)	-3	(-2,8)	-1	(-0,3)
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Rijnvliet	[B]5,0	+1	(+1,6)	+3	(+3,8)	+1	(+1,4)	+3	(+3,8)	+1	(+1,3)	+3	(+3,8)
Vleuten-De Meern	Fletiomare Novum	Fletiomare	5,5	-3	(-2,2)	+2	(+2,1)	-3	(-2,5)	+1	(+1,9)	-3	(-2,7)	+1	(+1,9)
Totaal Utrecht			**25,0**	**–4**		**+4**		**–6**		**+2**		**–8**		**+1**	

[A] UNO krijgt op sportpark Vechtzoom naar verwachting de beschikking over twee velden. In de berekening van de verwachte overschotten/tekorten is uitgegaan dat UNO de beschikking krijgt over een waterveld en een zandkunstgrasveld.

[B] Rijnvliet krijgt naar verwachting de beschikking over twee extra velden. In de berekening van de verwachte overschotten/tekorten is uitgegaan dat beide velden zandkunstgrasvelden betreffen.

Tabel 4.5 Verwachte veldoverschotten/-tekorten hockeyverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

				Overschot (+) / tekort (-) (in zandkunstgrasvelden)											
				2025				2030				2040			
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Zaterdag		Zondag		Zaterdag		Zondag		Zaterdag		Zondag	
Overvecht	Vechtzoom	UNO	[A]2,0	-1	(-0,1)	+2	(+2,0)	-1	(-0,5)	+2	(+2,0)	-2	(-1,3)	+2	(+2,0)
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	8,5	-2	(-1,4)	-2	(-1,7)	-3	(-2,1)	-4	(-3,8)	-4	(-3,6)	-8	(-7,6)
	Olympos	USHC	2,0	+2	(+2,0)	-1	(-0,8)	+2	(+2,0)	-2	(-1,2)	+2	(+2,0)	-2	(-1,8)
	Totaal Oost		**10,5**	**-**		**-3**		**-1**		**-6**		**-2**		**-10**	
Zuid-West	Welgelegen	Zwaluwen	2,0	-4	(-3,7)	-1	(-0,1)	-7	(-6,2)	-1	(-0,4)	-16	(-15,2)	-1	(-0,8)
Leidsche Rijn	Rijnvliet	Rijnvliet	[B]5,0	+1	(+1,2)	+3	(+3,7)	-	(+0,5)	+3	(+3,6)	-1	(-0,7)	+3	(+3,5)
Vleuten-De Meern	Fletiomare Novum	Fletiomare	5,5	-3	(-2,4)	+1	(+1,9)	-3	(-2,9)	+1	(+1,7)	-4	(-3,5)	+1	(+1,5)
Totaal Utrecht			**25,0**	**-7**		**+2**		**-12**		**-1**		**-25**		**-5**	

[A] UNO krijgt op sportpark Vechtzoom naar verwachting de beschikking over twee velden. In de berekening van de verwachte overschotten/tekorten is uitgegaan dat UNO de beschikking krijgt over een waterveld en een zandkunstgrasveld.

[B] Rijnvliet krijgt naar verwachting de beschikking over twee extra velden. In de berekening van de verwachte overschotten/tekorten is uitgegaan dat beide velden zandkunstgrasvelden betreffen.

4.3 Verenigingen aan het woord

Netwerkbijeenkomst

SportUtrecht organiseert structureel netwerkbijeenkomsten waarin diverse onderwerpen met de Utrechtse sportverenigingen worden behandeld. Tijdens de Netwerkbijeenkomst Hockey in het vierde kwartaal van 2019 heeft het Mulier Instituut de uitkomsten van de behoeftebepaling gepresenteerd.

De hockeyverenigingen herkennen zich in de gepresenteerde cijfers. USHC wijkt vanwege een tekort aan velden op Sportcentrum Olympos uit naar de velden van MMHC Voordaan in Groenekan. Volgens de gemeente is er nog ruimte op de velden op de zondag aan de westkant van de stad, omdat daar vooral jeugd speelt. De verenigingen constateren dat er soms intensievere samenwerking tussen de verenigingen mogelijk is, zoals tussen Rijnvliet en Fletiomare. Verenigingen geven aan dat dit niet ideaal is vanwege het clubgevoel, maar dat het wel nodig is vanwege optimale benutting van de beschikbare velden. De verenigingen geven aan dat er naast de wedstrijden in competitieverband steeds meer vraag komt naar trimhockey en 7x7 hockey.

Scan SportUtrecht

SportUtrecht voert tweejaarlijks een scan uit om zich te krijgen in de thema's en problemen die spelen bij de Utrechtse sportverenigingen.

Vier hockeyverenigingen hebben de verenigingsscan van 2019 ingevuld. Drie verenigingen geven aan dat zij door een tekort aan velden een ledenstop moeten hanteren. Twee verenigingen houden een wachtlijst bij waarop meer dan 100 mensen staan ingeschreven.

4.4 Terugblik vraag-aanbodanalyses editie 2017

Het Mulier Instituut voert structureel vraag-aanbodanalyses uit naar sportruimte voor de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht houdt op deze manier grip op de veranderingen in de behoefte aan sportruimte, gelet op de groei van de stad en de ontwikkelingen in het sportlandschap.

In 2017 heeft het Mulier Instituut een update uitgevoerd voor de vraag-aanbodanalyse naar hockeyvelden uit 2016. Destijds werd een gemeentebreed tekort aan hockeyvelden geconstateerd dat zou oplopen naar tenminste acht velden in 2020. De bevolkingsprognose hield toen rekening met 355.000 inwoners in 2020, terwijl er in 2019 345.000 inwoners zijn. Vooral hockeyvereniging Fletiomare is minder hard gegroeid dan toen op basis van de bevolkingsontwikkeling werd verwacht. De kans is groot dat het reeds bestaande tekort aan velden op het sportpark een groei van de vereniging in de weg heeft gestaan.

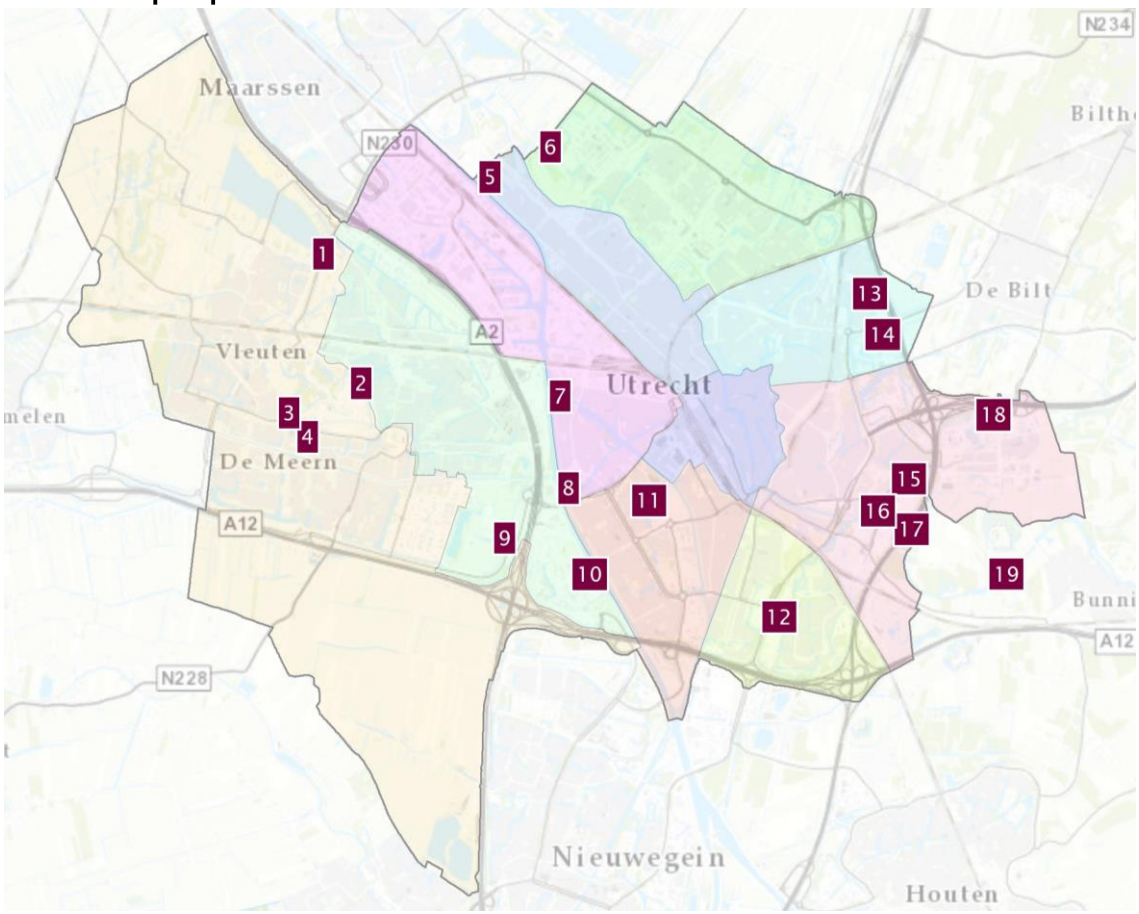
5. Tennis

5.1 Huidige situatie

Aanbod

In Utrecht liggen 146 tennisbanen. De tennisbanen liggen verspreid over negentien sportparken (kaart 5.1).

Kaart 5.1 Sportparken met tennisaanbod in Utrecht in 2019

1) De Vrijheit 2) Paperclip 3) Fletiomare 4) Oudenrijn 5) Zuilenselaan 6) Vechtlust 7) Marco van Basten 8) Den Hommel 9) Rijnvliet 10) Papendorp 11) Nieuw Welgelegen 12) Lunetten 13) Voordorp 14) Iduna 15) Sphaerinda 16) Maarschalkerweerd 17) Rijnsweerd 18) Olympos 19) Rhijnauwen
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Het aantal tennisbanen ten opzichte van het aantal inwoners in Utrecht is beduidend lager dan het landelijke gemiddelde, maar hoger dan het gemiddelde in de G4. Het aantal inwoners van Utrecht dat lid is van een tennisvereniging is zowel hoger als het landelijke gemiddelde als het gemiddelde in de G4. De resulterende baandruk (aantal leden per baan) in Utrecht is relatief hoog (tabel 5.1).

De baandruk is berekend door het aantal inwoners van Utrecht dat lid is van een tennisvereniging te delen door het aantal aanwezige banen. In Utrecht wonen circa 12.350 mensen die lid zijn van een tennisvereniging. De negentien Utrechtse tennisverenigingen tellen in totaal circa 12.500 leden waarvan circa 11.000 in Utrecht wonen. Dit betekent dat er ongeveer evenveel Utrechters buiten de gemeentegrens lid zijn van een tennisvereniging, als dat inwoners van buiten Utrecht lid zijn van een Utrechtse tennisvereniging.

Tabel 5.1 Aantal buitentennisbanen, ledenpercentage KNLTB en gemiddelde baandruk

	Aantal tennisbanen			
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	**Ledenpercentage**	**Baandruk**
Gemeente Utrecht	[A]144	10,6	3,5	87
VSG-regio Utrecht	819	15,4	4,0	66
G4-gemeenten	817	8,5	2,1	63
Nederland	11.331	16,4	3,1	47

[A] Dit betreffen de tennisbanen in Utrecht die beschikbaar zijn voor de verenigingen.

Bron: DSA, 2019; KNLTB via NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

Behoefte

In Utrecht zijn negentien tennisverenigingen actief. De Utrechtse tennisverenigingen hebben in totaal ruim 12.500 leden in 2018 bij de KNLTB ingeschreven, en beschikken over 144 verlichte tennisbanen (tabel 5.2).

In tabel 5.3 is de behoefte aan tennisbanen van de Utrechtse tennisverenigingen in het seizoen 2018/'19 afgezet tegen het aanbod. De behoefte is berekend aan de hand van de richtlijn van de KNLTB, zoals deze op 1 oktober 2019 op de site van de KNLTB staat vermeld. De richtlijn bedraagt 70 leden (maximumvariant) tot 90 leden (minimumvariant) per verlichte tennisbaan.

5.2 Toekomst

In tabellen 5.4 en 5.5 zijn de verwachte baanoverschotten en -tekorten bij de tennisverenigingen in Utrecht weergegeven. In tabel 5.4 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat er van uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht lid is van een tennisvereniging als in 2019. In hoofdstuk 2 hebben we gezien dat het aandeel inwoners van Utrecht dat lid is van een tennisvereniging gestaag afneemt. In tabel 5.5 is ervan uitgegaan dat de recente ontwikkeling van de verenigingen doorzet tot en met 2040. Dit betekent dat als een vereniging de afgelopen jaren gemiddeld twee procent is gegroeid ten opzichte van de bevolking, verondersteld wordt dat deze groei ook de komende jaren twee procent per jaar bedraagt.

In beide berekeningen is geen rekening gehouden met eventuele wachtlijsten die de tennisverenigingen hanteren, of in de afgelopen jaren hebben gehanteerd.

Tabel 5.2 Aantal buitentennisbanen en leden tennisverenigingen Utrecht in 2018

				Aantal leden	
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Senioren	Junioren
West	Den Hommel	TC Domstad	16	1.384	248
	Marco van Basten	TV PVC	4	243	8
	Totaal West		**20**	**1.627**	**256**
Noord-West	Zuilenselaan	Zuilense TC	5	274	50
Overvecht	Vechtlust	LTC Vechtlust	12	817	34
Noord-Oost	Iduna	ULTC Iduna	14	1.224	404
	Voordorp	USV Hercules	6	419	141
	Totaal Noord-Oost		**20**	**1.643**	**545**
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	6	366	167
	Olympos	TC De Uithof	[A]7	558	-
	Rhijnauwen	ULTV Rhijnauwen	9	861	267
	Rijnsweerd	UTV Kromme Rijn	7	671	43
	Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	56	-
	Totaal Oost		**31**	**2.512**	**477**
Zuid	Lunetten	TV At Risk	10	785	162
Zuid-West	Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	189	23
Leidsche Rijn	Papendorp	TV Attila	4	160	15
	Paperclip	UVV	6	238	98
	Rijnvliet	PVDV	8	406	89
	Totaal Leidsche Rijn		**18**	**804**	**202**
Vleuten-De Meern	De Vrijheit	DESTO	6	120	82
	Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	1.046	338
	Oudenrijn	Oudenrijn TC	6	328	208
	Totaal Vleuten-De Meern		**25**	**1.494**	**628**
Totaal Utrecht			**144**	**10.145**	**2.377**

[A] Op Sportcentrum Olympos liggen negen tennisbanen. TC De Uithof heeft de beschikking over zeven van deze banen.

Tabel 5.3 Vraag-aanbodanalyse buitentennisbanen tennisverenigingen Utrecht in 2018

				Behoefte		Overschot (+) / tekort (-)	
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Minimumvariant	Maximumvariant	Minimumvariant	Maximumvariant
West	Den Hommel	TC Domstad	16	19 (18,1)	24 (23,3)	-3	-8
	Marco van Basten	TV PVC	4	3 (2,8)	4 (3,6)	+1	-
	Totaal West		**20**	**22**	**28**	**-2**	**-8**
Noord-West	Zuilenselaan	Zuilense TC	5	4 (3,6)	5 (4,6)	+1	-
Overvecht	Vechtlust	LTC Vechtlust	12	10 (9,5)	13 (12,2)	+2	-1
Noord-Oost	Iduna	ULTC Iduna	14	19 (18,1)	24 (23,3)	-5	-10
	Voordorp	USV Hercules	6	7 (6,2)	8 (8,0)	-1	-2
	Totaal Noord-Oost		**20**	**26**	**32**	**-6**	**-12**
Oost	Kampong	Kampong	6	6 (5,9)	8 (7,6)	-	-2
	Olympos	TC De Uithof	[A]7	7 (6,2)	8 (8,0)	-	-1
	Rhijnauwen	ULTV Rhijnauwen	9	12 (11,9)	16 (15,3)	-3	-7
	Rijnsweerd	UTV Kromme Rijn	7	8 (7,9)	11 (10,2)	-1	-4
	Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	1 (0,6)	1 (0,8)	+1	+1
	Totaal Oost		**31**	**34**	**44**	**-3**	**-13**
Zuid	Lunetten	TV At Risk	10	11 (10,5)	14 (13,5)	-1	-4
Zuid-West	Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	3 (2,4)	4 (3,1)	-	-1
Leidsche Rijn	Papendorp	TV Attila	4	2 (1,9)	3 (2,5)	+2	+1
	Paperclip	UVV	6	4 (3,7)	5 (4,8)	+2	+1
	Rijnvliet	PVDV	8	6 (5,5)	8 (7,1)	+2	-
	Totaal Leidsche Rijn		**18**	**12**	**16**	**+6**	**+2**
Vleuten-De Meern	De Vrijheit	DESTO	6	3 (2,2)	3 (2,9)	+3	+3
	Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	16 (15,4)	20 (19,8)	-3	-7
	Oudenrijn	Oudenrijn TC	6	6 (6,0)	8 (7,7)	-	-2
	Totaal Vleuten-De Meern		**25**	**25**	**31**	-	**-6**
Totaal Utrecht			**144**	**147**	**187**	**-3**	**-43**

[A] Op Sportcentrum Olympos liggen negen tennisbanen. TC De Uithof heeft de beschikking over zeven van deze banen.

Tabel 5.4 Verwachte baanoverschotten/-tekorten tennisverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

				Overschot (+) / tekort (-)					
				2025		2030		2040	
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
West	Den Hommel	TC Domstad	16	-6	-12	-7	-14	-8	-15
	Marco van Basten	TV PVC	4	-	-1	-	-1	-	-1
	Totaal West		**20**	**-6**	**-13**	**-7**	**-15**	**-8**	**-16**
Noord-West	Zuilenselaan	Zuilense TC	5	+1	-1	-	-1	-	-1
Overvecht	Vechtlust	LTC Vechtlust	12	+1	-2	-	-3	-	-3
Noord-Oost	Iduna	ULTC Iduna	14	-6	-12	-7	-13	-8	-14
	Voordorp	USV Hercules	6	-1	-3	-1	-3	-1	-3
	Totaal Noord-Oost		**20**	**-7**	**-15**	**-8**	**-16**	**-9**	**-17**
Oost	Kampong	Kampong	6	-1	-3	-2	-4	-3	-5
	Olympos	TC De Uithof	[A]7	+2	-	+1	-1	+1	-2
	Rhijnauwen	ULTV Rhijnauwen	9	-5	-9	-7	-12	-9	-14
	Rijnsweerd	UTV Kromme Rijn	7	-2	-5	-3	-6	-4	-7
	Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	+1	+1	+1	+1	+1	-
	Totaal Oost		**31**	**-5**	**-16**	**-10**	**-22**	**-14**	**-28**
Zuid	Lunetten	TV At Risk	10	-2	-5	-2	-6	-3	-7
Zuid-West	Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	-	-1	-	-1	-1	-2
Leidsche Rijn	Papendorp	TV Attila	4	+1	+1	+1	-	+1	-
	Paperclip	UVV	6	+1	-1	-	-1	-	-1
	Rijnvliet	PVDV	8	+1	-1	-	-2	-	-2
	Totaal Leidsche Rijn		**18**	**+3**	**-1**	**+1**	**-3**	**+1**	**-3**
Vleuten-De Meern	De Vrijheit	DESTO	6	+3	+2	+2	+1	+2	+1
	Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	-5	-10	-6	-11	-6	-11
	Oudenrijn	Oudenrijn TC	6	-1	-3	-1	-3	-2	-4
	Totaal Vleuten-De Meern		**25**	**-3**	**-11**	**-5**	**-13**	**-6**	**-14**
Totaal Utrecht			**144**	**-18**	**-65**	**-31**	**-80**	**-40**	**-91**

[A] Op Sportcentrum Olympos liggen negen tennisbanen. TC De Uithof heeft de beschikking over zeven van deze banen.

Tabel 5.5 Verwachte baanoverschotten/-tekorten tennisverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

				Overschot (+) / tekort (-)					
				2025		2030		2040	
Wijk	**Sportpark**	**Vereniging**	**Aanbod**	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
West	Den Hommel	TC Domstad	16	-5	-11	-6	-13	-7	-13
	Marco van Basten	TV PVC	4	+1	-	+1	-	+2	+1
	Totaal West		**20**	**-4**	**-11**	**-5**	**-13**	**-5**	**-12**
Noord-West	Zuilenselaan	Zuilense TC	5	+1	-	+1	-	+1	-
Overvecht	Vechtlust	LTC Vechtlust	12	+2	-1	+2	-1	+2	-
Noord-Oost	Iduna	ULTC Iduna	14	-7	-13	-9	-15	-11	-18
	Voordorp	USV Hercules	6	-	-2	-	-1	+1	-
	Totaal Noord-Oost		**20**	**-7**	**-15**	**-9**	**-16**	**-10**	**-18**
Oost	Kampong	Kampong	6	-2	-4	-3	-6	-7	-11
	Olympos	TC De Uithof	[A]7	+2	-	+1	-1	+1	-1
	Rhijnauwen	ULTV Rhijnauwen	9	-4	-7	-4	-7	-3	-6
	Rijnsweerd	UTV Kromme Rijn	7	-1	-4	-1	-4	-1	-3
	Sphaerinda	USSV Sphaerinda	2	+1	-	-	-	-	-1
	Totaal Oost		**31**	**-4**	**-15**	**-7**	**-18**	**-10**	**-22**
Zuid	Lunetten	TV At Risk	10	-	-3	+1	-1	+3	+1
Zuid-West	Nieuw Welgelegen	TV Zwaluwen Utrecht 1911	3	-1	-2	-2	-3	-5	-7
Leidsche Rijn	Papendorp	TV Attila	4	+2	+1	+2	+2	+3	+3
	Paperclip	UVV	6	+2	-	+2	+1	+3	+2
	Rijnvliet	PVDV	8	+2	-	+2	-	+3	+2
	Totaal Leidsche Rijn		**18**	**+6**	**+1**	**+6**	**+3**	**+9**	**+7**
Vleuten-De Meern	De Vrijheit	DESTO	6	+4	+3	+4	+4	+5	+5
	Fletiomare	LTC Vleuten De Meern	13	-3	-8	-3	-7	-	-4
	Oudenrijn	Oudenrijn TC	6	-1	-3	-2	-4	-2	-5
	Totaal Vleuten-De Meern		**25**	**-**	**-8**	**-1**	**-7**	**+3**	**-4**
Totaal Utrecht			**144**	**-7**	**-54**	**-14**	**-56**	**-12**	**-55**

[A] Op Sportcentrum Olympos liggen negen tennisbanen. TC De Uithof heeft de beschikking over zeven van deze banen.

5.3 Verenigingen aan het woord

Netwerkbijeenkomst

SportUtrecht organiseert structureel netwerkbijeenkomsten waarin diverse onderwerpen met de Utrechtse sportverenigingen worden behandeld. Tijdens de Netwerkbijeenkomst Tennis in het vierde kwartaal van 2019 heeft het Mulier Instituut de uitkomsten van de behoeftebepaling gepresenteerd.

De tennisverenigingen herkennen de huidige verhouding in vraag en aanbod en de trends. Het besproken scenario dat de groeiende bevolking van Utrecht ook daadwerkelijk zal leiden tot meer tennisleden bij de Utrechtse verenigingen, wordt nog in twijfel getrokken door de aanwezigen. Het tennisnetwerk houdt rekening met een scenario waarin, ondanks de groei van de stad, het aantal tennissers in Utrecht gelijk blijft.

Tijdens de bijeenkomst is gesproken over het voortzetten van de (verdere) samenwerking tussen de Utrechtse tennisclubs om de eventuele groei op te vangen en tegelijkertijd de huidige leden te behouden. Een deel van de verenigingen kan de groei opvangen, maar een deel heeft al wachtlijsten en een bezetting van meer dan 100 leden per baan. De clubs met wachtlijsten kunnen in de praktijk niet gemakkelijk extra banen aanleggen. Uitbreiding is planologisch zeer moeilijk en financieel zeer lastig op te brengen door de verenigingen. Het tennisnetwerk vindt dat de tweede sport van Utrecht beter gefaciliteerd zou moeten worden om de vraag en het aanbod van tennis in de toekomst beter op elkaar aan te laten sluiten. Hier zijn al wat stappen gezet zoals de verbeterde garantstelling. De tennisverenigingen geven aan dat de huidige grondprijs een grote belemmering vormt voor de realisatie van extra banen.

Scan SportUtrecht

SportUtrecht voert tweejaarlijks een scan uit om zich te krijgen in de thema's en problemen die spelen bij de Utrechtse sportverenigingen. Elf tennisverenigingen hebben de scan ingevuld.

Vier van de elf tennisverenigingen uit de verenigingsscan 2019 geven aan dat het aantal banen niet aan de behoefte voldoet en dat zij zichzelf genoodzaakt ziet om een ledenstop te hanteren. Dit betreffen uitsluitend tennisverenigingen met relatief veel leden.

5.4 Terugblik vraag-aanbodanalyses editie 2016

Het Mulier Instituut voert structureel vraag-aanbodanalyses uit naar sportruimte voor de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht houdt op deze manier grip op de veranderingen in de behoefte aan sportruimte, gelet op de groei van de stad en de ontwikkelingen in het sportlandschap.

In 2016 heeft het Mulier Instituut vraag-aanbodanalyses naar buitensportaccommodaties uitgevoerd[6]. Destijds werd geconcludeerd dat gemeentebreed een tekort aan tennisbanen bestond en dat deze, gelet op de bevolkingsgroei en ledenontwikkeling van de Utrechtse tennisverenigingen, stabiel zou blijven dan wel zou toenemen.

[6] In de update in 2017 van de vraag-aanbodanalyse naar binnensportruimte uit 2015 en de vraag-aanbodanalyses naar buitensportaccommodaties uit 2016 is tennis niet meegenomen.

6. Voetbal

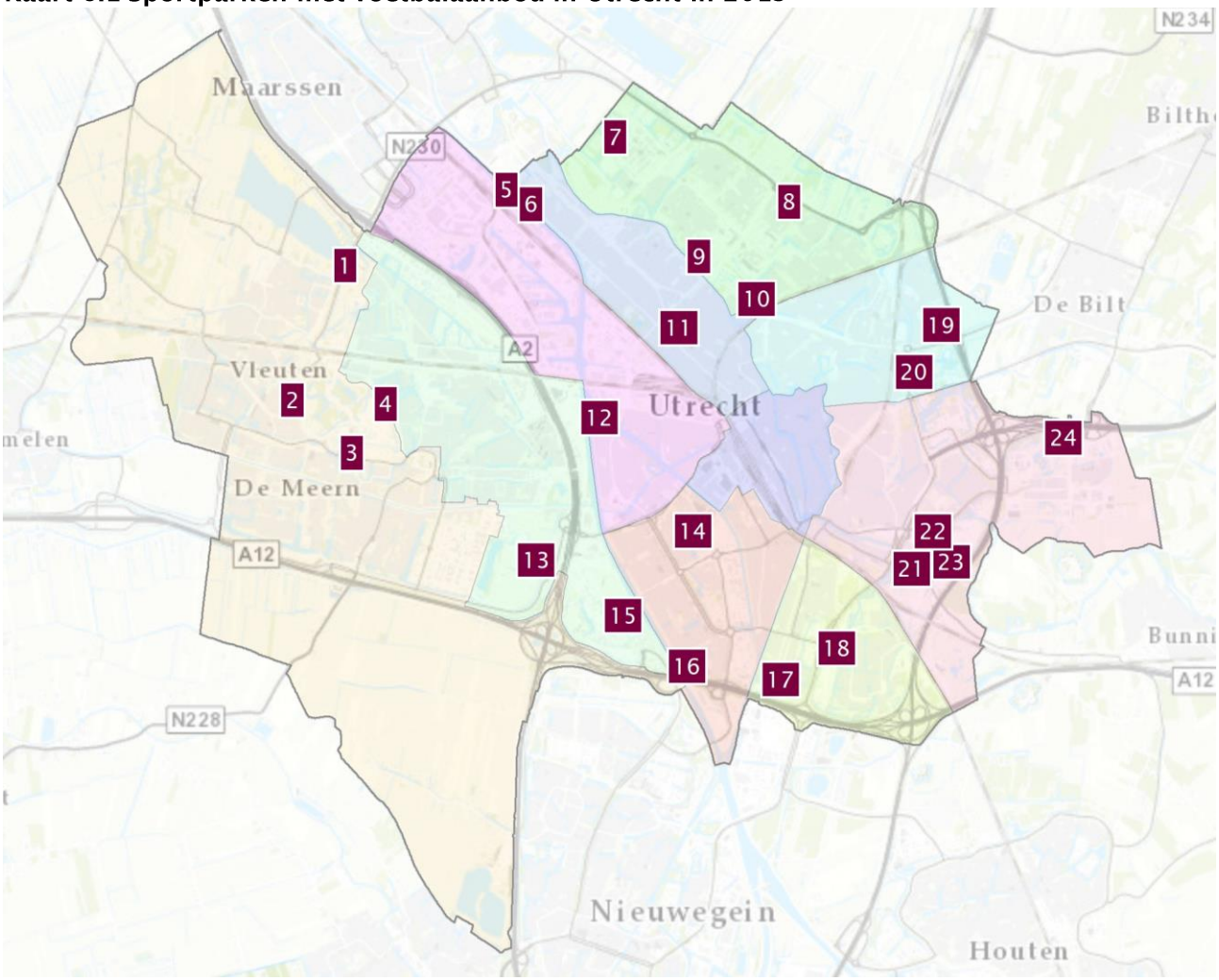
De gemeente Utrecht hanteert een eigen richtlijn voor het bepalen van de wedstrijdveldbehoefte. De gemeente is momenteel bezig met het opstellen van een richtlijn voor de trainingsveldbehoefte. In dit hoofdstuk zal om deze reden alleen de wedstrijdveldbehoefte van de Utrechtse voetbalverenigingen worden behandeld.

6.1 Huidige situatie

Aanbod

In Utrecht liggen 88 hele, negen halve en twee kwart wedstrijdvelden voor voetbal verspreid over 25 sportparken (kaart 6.1). Op sportpark Hoograven momenteel geen voetbalvereniging gehuisvest. Het kunstgrasveld dat op dit sportpark ligt, wordt wél meegenomen in de vraag-aanbodanalyses.

Kaart 6.1 Sportparken met voetbalaanbod in Utrecht in 2019

1) De Vrijheit 2) Fletiomare-Oost 3) De Meern 4) Paperclip 5) Zuilenselaan 6) Elinkwijk
7) Overvecht-Noord (I en II) 8) De Dreef 9) Vechtzoom 10) Loevenhoutsedijk 11) Wesley Sneijder
12) Marco van Basten 13) Rijnvliet 14) Welgelegen 15) Papendorp 16) Humphrey Mijnals 17) Hoograven
18) Lunetten 19) Voordorp 20) Berekuil 21) Koningsweg 22) Zoudenbalch 23) Maarschalkerweerd
24) Olympos
Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Het aantal hele voetbalvelden (wedstrijd- en trainingsvelden) ten opzichte van het aantal inwoners in Utrecht is beduidend lager dan het landelijke gemiddelde, maar hoger dan het gemiddelde in de G4. Hetzelfde geldt voor het aantal inwoners dat is ingeschreven bij de KNVB.

Net als bij hockey en tennis vindt er bij voetbal ook uitwisseling tussen gemeenten plaats. Vanwege deze uitwisseling is het niet mogelijk om de velddruk te berekenen op basis van het ledenpercentage (per gemeente/regio) van de KNVB. Voor Utrecht (op basis van de gegevens van de verenigingen) en voor heel Nederland kan dit wel. De velddruk in Utrecht is beduidend hoger dan het landelijke gemiddelde (tabel 6.1).

Tabel 6.1 Aantal voetbalvelden, ledenpercentage KNVB en gemiddelde velddruk in Utrecht

	Aantal velden				
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Percentage kunstgras	**Ledenpercentage**	**Velddruk**
Gemeente Utrecht	90[A]	6,4	49	6,1	[B]186
VSG-regio Utrecht	425	8,0	35	6,6	
G4-gemeenten	495	5,2	40	4,6	
Nederland	7.295	10,6	20	6,9	164

[A] Totaal van wedstrijd- en trainingsvelden.

[B] De velddruk in Utrecht is berekend aan de hand van het aantal spelende leden.

Bron: DSA, 2019; KNVB via NOC*NSF, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Behoefte

In Utrecht zijn 31 voetbalverenigingen actief[7]. De Utrechtse voetbalverenigingen hebben in totaal 1.087 teams in het seizoen 2018/'19 bij de KNVB ingeschreven, en beschikken over 90 hele velden (wedstrijd én training), elf halve velden en twee kwart velden (tabel 6.2). Bij het aantal velden op de sportparken dienen de volgende opmerkingen worden geplaatst:

- Op sportpark Voordorp liggen in totaal zeven kunstgrasvelden, maar dit bestaat uit zes volwaardige kunstgrasvelden en twee halve kunstgrasvelden.
- FC Utrecht (Academie) maakt op zaterdagochtend gebruik van een van de kunstgrasvelden op sportpark Zoudenbalch. Dit veld is dan niet beschikbaar voor Domstad Majella, Odin en Sterrenwijk. Hiermee is rekening gehouden in de vraag-aanbodanalyse voor deze verenigingen.
- Het wedstrijdnatuurgrasveld op sportpark Welgelegen betreft een wetraveld. Het veld wordt volwaardig als wedstrijdveld gebruikt, daarnaast nog als trainingsveld.

De gemeente Utrecht hanteert een richtlijn voor het bepalen van de wedstrijdveldbehoefte die is afgeleid van de richtlijn van de KNVB. De volgende uitgangspunten worden hierbij gehanteerd:

- De bruto veldbezetting (het aantal uur dat nodig is om alle thuiswedstrijden af te werken) per wedstrijddag wordt berekend conform de richtlijn van de KNVB.
- De capaciteit van een wedstrijdveld bedraagt 9 uur per wedstrijddag (waar de richtlijn van de KNVB uitgaat van 7,5 uur op zaterdag en 6,5 uur op zondag).
- De capaciteit van een natuurgraswedstrijdveld en wetraveld bedraagt 10 uur per weekend (waar de richtlijn van de KNVB geen onderscheid maakt naar ondergrond).
- De minimale behoefte van een vereniging is één wedstrijdveld.

[7] Exclusief FC Utrecht (Academie).

In tabel 6.3 is de behoefte aan wedstrijdvelden van de Utrechtse voetbalverenigingen in het seizoen 2018/'19 afgezet tegen het aanbod. Hierbij is ervan uitgegaan dat de natuurgraswedstrijdvelden hoofzakelijk op zaterdag worden gebruikt (9 uur), omdat deze velden op zaterdag het hardst nodig zijn.

De vraag-aanbodanalyse laat zien dat het aantal benodigde wedstrijdvelden voor voetbal op zaterdag veel hoger is dan op zondag. Op zaterdag zijn er drie sportparken met een tekort aan wedstrijdvelden, elf sportparken met een overschot en elf sportparken met evenveel wedstrijdvelden als volgens de richtlijn nodig zijn. Op zondag zijn er geen sportparken met een tekort, zestien sportparken met een overschot en negen sportparken met evenveel wedstrijdvelden als volgens de richtlijn nodig zijn.

6.2 Toekomst

SV Vechtzoom heeft per ingang van het seizoen 2020/'21 niet meer de beschikking over een van de huidige natuurgrasvelden. Dit natuurgrasveld wordt omgezet in twee hockeyvelden voor het huisvesten van hockeyvereniging UNO op sportpark Vechtzoom. Deze mutatie wordt meegenomen in de toekomstige vraag-aanbodanalyses.

In de gebiedsvisie Zuilense Vecht worden sportpark Elinkwijk en sportpark Zuilenselaan herontwikkeld. Op dit moment liggen op beide sportparken in totaal negen velden, waarvan twee kunstgras. In de nieuwe situatie zal het aanbod naar verwachting bestaan uit 7,5 veld, waarvan vier kunstgras. Deze mutatie wordt niet meegenomen in de toekomstige vraag-aanbodanalyses.

Op sportpark Overvecht Noord I zal één natuurgrasveld in de toekomst naar verwachting in gebruik worden genomen door hondenverenigingen. Dit veld zal dan niet langer beschikbaar zijn voor een voetbalvereniging. Deze mutatie wordt niet meegenomen in de toekomstige vraag-aanbodanalyses.

In tabel 6.4 en 6.5 zijn de verwachte wedstrijdveldoverschotten en -tekorten bij de voetbalverenigingen in Utrecht weergegeven. In tabel 6.4 is uitgegaan van een stabiele sportdeelname. Dat wil zeggen dat ervan uit is gegaan dat in de toekomst hetzelfde aandeel van de inwoners van Utrecht lid is van een voetbalvereniging als in 2019. In hoofdstuk 2 hebben we gezien dat het aandeel inwoners van Utrecht dat lid is van een voetbalvereniging gestaag toeneemt. In tabel 6.5 is uitgegaan van het doorzetten van de recente ontwikkeling van de verenigingen tot en met 2025. Dit betekent dat als een vereniging de afgelopen jaren gemiddeld twee procent is gegroeid ten opzichte van de bevolking, verondersteld wordt dat deze groei ook de komende jaren twee procent per jaar bedraagt.

In tegenstelling tot hockey en tennis worden niet de doorrekeningen met deze laatste methodiek voor 2030 en 2040 gepresenteerd. Een aantal Utrechtse voetbalverenigingen heeft de laatste seizoenen jaarlijks een zeer sterke ledengroei meegemaakt. Indien deze worden geëxtrapoleerd, ontstaat een onwaarschijnlijk hoge behoefte.

In beide berekeningen is geen rekening gehouden met eventuele wachtlijsten die de voetbalverenigingen hanteren, of in de afgelopen jaren hebben gehanteerd.

De vraag-aanbodanalyse in 2040 laat zien dat de scheefgroei tussen de zaterdag en zondag, in theorie, nog verder doorzet. Het gemeentebrede overschot van twaalf velden op zaterdag in 2019 verandert in een tekort van zeven velden. Op zondag loopt het overschot van 29 velden in 2019 terug naar een overschot van 22 velden.

Tabel 6.2 Aantal velden en teams voetbalverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19

			Aantal velden			Aantal teams	
			Natuurgras				
Wijk	Sportpark	Voetbalvereniging	Training	Wedstrijd	Kunstgras	Zat.	Zon.
West	Marco van Basten	PVC	-	-	2,25	34	7
Noord-West	Elinkwijk	Elinkwijk	1	3	1	34	4
	Loevenhoutsedijk	DWSV	-	1	0,5	6	3
	Wesley Sneijder	DHSC	-	1	2	26	-
	Zuilenselaan	Eminent Boys	-	-	-	5	-
		HMS	-	-	-	12	-
		Kismet	-	-	-	-	3
		Totaal Zuilenselaan	-	4	1	17	3
	Totaal Noord-West		**1**	**9**	**4,5**	**83**	**10**
Overvecht	De Dreef	De Dreef	-	1	0,5	9	1
	Overvecht-Noord I	EDO	1,5	4	-	11	-
	Overvecht Noord II	VVJ	-	3	0,5	16	-
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	-	2	1	10	-
	Totaal Overvecht		**1,5**	**10**	**2**	**46**	**1**
Noord-Oost	Berekuil	Voorwaarts	-	-	1,5	16	7
	Voordorp	Hercules	-	-	-	73	14
		Sporting '70	-	-	-	55	21
		Totaal Voordorp	-	3	7	128	35
	Totaal Noord-Oost		**-**	**3**	**8,5**	**144**	**42**
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	-	-	12	6
		VSC	-	-	-	23	5
		Totaal Koningsweg	-	2	2,25	35	11
	Maarschalkweerd	Kampong	0,5	4	3	81	34
	Olympos	Odysseus '91	-	2	1	18	-
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	-	-	5	3
		Odin	-	-	-	14	-
		Sterrenwijk	-	-	-	6	6
		Totaal Zoudenbalch	-	2	2	25	9
	Totaal Oost		**0,5**	**10**	**8,25**	**159**	**54**
Zuid	Hoograven	Geen vereniging	-	-	1	-	-
	Lunetten	DVSU	-	-	-	48	-
		Ardahanspor	-	-	-	2	4
		Totaal Lunetten	-	1	3,5	50	4
	Totaal Zuid		**-**	**1**	**4,5**	**50**	**4**
Zuid-West	Humphrey Mijnals	Faja Lobi KDS	-	-	2	15	3
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	-	1	2	56	8
	Totaal Zuid-West		**-**	**1**	**4**	**71**	**11**
Leidsche Rijn	Papendorp	Papendorp	-	1	1	6	2
	Paperclip	UVV	-	1	3,5	66	6
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	-	1	1	8	7
	Totaal Leidsche Rijn		**-**	**3**	**5,5**	**80**	**15**
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	-	1	5	97	21
	De Vrijheit	Desto	-	4	2	78	-
	Fletiomare-Oost	PVCV	-	1,5	3	70	10
	Totaal Vleuten-De Meern		**-**	**6,5**	**10**	**245**	**31**
Gemeente Utrecht			**3**	**43,5**	**49,5**	**912**	**175**

Tabel 6.3 Vraag-aanbodanalyse wedstrijdvelden Utrechtse voetbalverenigingen in het seizoen 18/'19

				Overschot (+) / tekort (-)	
Wijk	**Sportpark**	**Voetbalvereniging**	**Aanbod**	Zaterdag	Zondag
West	Marco van Basten	PVC	2,25	- (+0,2)	+1 (+1,6)
Noord-West	Elinkwijk	Elinkwijk	4	+1 (+1,7)	- (+0,9)
	Loevenhoutsedijk	DWSV	1,5	- (+0,8)	- (+0,2)
	Wesley Sneijder	DHSC	3	- (+0,8)	+2 (+2,1)
	Zuilenselaan	Eminent Boys	-	- -	- -
		HMS	-	- -	- -
		Kismet	-	- -	- -
		Totaal Zuilenselaan	5	+3 (+3,1)	+1 (+1,2)
	Totaal Noord-West		**13,5**	**+4**	**+3**
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1,5	- (+0,9)	- (+0,5)
	Overvecht-Noord I	EDO	4	+2 (+2,9)	- (+0,4)
	Overvecht Noord II	VVJ	3,5	+2 (+2,1)	- (+0,8)
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	3	+2 (+2,2)	+1 (+1,2)
	Totaal Overvecht		**12**	**+6**	**+1**
Noord-Oost	Berekuil	Voorwaarts	1,5	- (+0,3)	- (+0,6)
	Voordorp	Hercules	-	- -	- -
		Sporting '70	-	- -	- -
		Totaal Voordorp	10	-1 (-0,5)	+5 (+5,1)
	Totaal Noord-Oost		**11,5**	**-1**	**+5**
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	- -	- -
		VSC	-	- -	- -
		Totaal Koningsweg	4,25	+1 (+1,1)	+1 (+1,1)
	Maarschalkweerd	Kampong	7	+1 (+1,0)	- (+0,3)
	Olympos	Odysseus '91	3	- (+0,8)	+1 (+1,2)
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	- -	- -
		Odin	-	- -	- -
		Sterrenwijk	-	- -	- -
		Totaal Zoudenbalch	4	+1 (+1,2)	+1 (+1,1)
	Totaal Oost		**18,25**	**+3**	**+3**
Zuid	Hoograven	Geen vereniging	1	+1 (+1,0)	+1 (+1,0)
	Lunetten	DVSU	-	- -	- -
		Ardahanspor	-	- -	- -
		Totaal Lunetten	4,5	- (+0,7)	+3 (+3,3)
	Totaal Zuid		**5,5**	**+1**	**+4**
Zuid-West	Humphrey Mijnals	Faja Lobi KDS	2	- (+0,7)	+1 (+1,6)
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	3	-1 (-0,7)	+1 (+1,1)
	Totaal Zuid-West		**5**	**-1**	**+2**
Leidsche Rijn	Papendorp	Papendorp	2	+1 (+1,4)	- (+0,9)
	Paperclip	UVV	4,5	- (+0,6)	+2 (+2,9)
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2	+1 (+1,4)	- (+0,6)
	Totaal Leidsche Rijn		**8,5**	**+2**	**+2**
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	6	-2 (-1,7)	+4 (+4,1)
	De Vrijheit	Desto	6	- (+0,9)	+2 (+2,4)
	Fletiomare-Oost	PVCV	4,5	- (+0,1)	+2 (+2,0)
	Totaal Vleuten-De Meern		**16,5**	**-2**	**+8**
Gemeente Utrecht			**93**	**+12**	**+29**

Tabel 6.4 Verwachte overschotten/-tekorten wedstrijdvelden voetbalverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname (1/2)

				Overschot (+) / tekort (-)					
				2025		2030		2040	
Wijk	**Sportpark**	**Voetbalvereniging**	**Aanbod**	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag
West	Marco van Basten	PVC	2,25	-1 (-0,1)	+1 (+1,5)	-1 (-0,1)	+1 (+1,5)	-1 (-0,3)	+1 (+1,5)
Noord-West	Elinkwijk	Elinkwijk	4	+1 (+1,4)	- (+0,9)	+1 (+1,3)	- (+0,9)	+1 (+1,1)	- (+0,9)
	Loevenhoutsedijk	DWSV	1,5	- (+0,7)	- (+0,2)	- (+0,7)	- (+0,2)	- (+0,7)	- (+0,2)
	Wesley Sneijder	DHSC	3	- (+0,6)	+2 (+2,1)	- (+0,5)	+2 (+2,1)	- (+0,4)	+2 (+2,1)
	Zuilenselaan	Eminent Boys	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		HMS	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Kismet	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Totaal Zuilenselaan	5	+2 (+2,9)	+1 (+1,1)	+2 (+2,9)	+1 (+1,1)	+2 (+2,8)	+1 (+1,1)
	Totaal Noord-West		**13,5**	**+3**	**+3**	**+3**	**+3**	**+3**	**+3**
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1,5	- (+0,9)	- (+0,5)	- (+0,9)	- (+0,5)	- (+0,8)	- (+0,5)
	Overvecht-Noord I	EDO	4	+2 (+2,7)	- (+0,4)	+2 (+2,6)	- (+0,4)	+2 (+2,6)	- (+0,4)
	Overvecht Noord II	VVJ	3,5	+1 (+1,9)	- (+0,8)	+1 (+1,9)	- (+0,8)	+1 (+1,8)	- (+0,8)
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2	+1 (+1,1)	+1 (+1,1)	+1 (+1,1)	+1 (+1,1)	- (+0,9)	+1 (+1,1)
	Totaal Overvecht		**11**	**+4**	**+1**	**+4**	**+1**	**+3**	**+1**
Noord-Oost	Berekuil	Voorwaarts	1,5	- (+0,2)	- (+0,5)	- (+0,1)	- (+0,5)	- (+0,1)	- (+0,5)
	Voordorp	Hercules	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Sporting '70	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Totaal Voordorp	10	-3 (-2,1)	+4 (+4,9)	-3 (-2,2)	+4 (+4,8)	-4 (-3,1)	+4 (+4,8)
	Totaal Noord-Oost		**11,5**	**-3**	**+4**	**-3**	**+4**	**-4**	**+4**
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		VSC	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Totaal Koningsweg	4,25	- (+0,7)	- (+0,9)	- (+0,4)	- (+0,8)	- (+0,2)	- (+0,8)
	Maarschalkweerd	Kampong	7	-1 (-0,1)	-1 (-0,1)	-1 (-0,5)	-1 (-0,3)	-2 (-1,8)	-1 (-0,7)
	Olympos	Odysseus '91	3	- (+0,5)	+1 (+1,2)	- (+0,3)	+1 (+1,2)	- (+0,2)	+1 (+1,2)
	Zoudenbalch	Domstad Majella	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Odin	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Sterrenwijk	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -
		Totaal Zoudenbalch	4	- (+0,8)	- (+0,9)	- (+0,6)	- (+0,9)	- (+0,4)	- (+0,8)
	Totaal Oost		**18,25**	**-1**	**-**	**-1**	**-**	**-2**	**-**

Tabel 6.4 Verwachte overschotten/-tekorten wedstrijdvelden voetbalverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname (2/2)

				Overschot (+) / tekort (-)							
				2025		2030		2040			
Wijk	**Sportpark**	**Voetbalvereniging**	**Aanbod**	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag	Zaterdag	Zondag		
Zuid	Hoograven	Geen vereniging	1	+1 (+1,0)	+1 (+1,0)	+1 (+1,0)	+1 (+1,0)	+1 (+1,0)	+1 (+1,0)		
	Lunetten	DVSU	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -		
		Ardahanspor	-	- -	- -	- -	- -	- -	- -		
		Totaal Lunetten	4,5	- (+0,4)	+3 (+3,3)	- (+0,5)	+3 (+3,3)	- (+0,2)	+3 (+3,3)		
	Totaal Zuid		**5,5**	**+1**	**+4**	**+1**	**+4**	**+1**	**+4**		
Zuid-West	Humphrey Mijnals	Faja Lobi KDS	2	- (+0,5)	+1 (+1,6)	- (+0,4)	+1 (+1,5)	- (+0,2)	+1 (+1,5)		
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	3	-2 (-1,3)	- (+0,9)	-2 (-1,5)	- (+0,8)	-3 (-2,2)	- (+0,7)		
	Totaal Zuid-West		**5**	**-2**	**+1**	**-2**	**+1**	**-3**	**+1**		
Leidsche Rijn	Papendorp	Papendorp	2	+1 (+1,3)	- (+0,8)	+1 (+1,2)	- (+0,8)	+1 (+1,1)	- (+0,7)		
	Paperclip	UVV	4,5	-1 (-0,3)	+2 (+2,6)	-1 (-0,7)	+2 (+2,6)	-1 (-0,9)	+2 (+2,6)		
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2	+1 (+1,4)	- (+0,5)	+1 (+1,3)	- (+0,4)	+1 (+1,2)	- (+0,4)		
	Totaal Leidsche Rijn		**8,5**	**+1**	**+2**	**+1**	**+2**	**+1**	**+2**		
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	6	-3 (-2,5)	+3 (+3,9)	-3 (-2,7)	+3 (+3,9)	-3 (-2,9)	+3 (+3,9)		
	De Vrijheit	Desto	6	-1 (-0,1)	+2 (+2,4)	-1 (-0,6)	+2 (+2,4)	-1 (-0,8)	+2 (+2,4)		
	Fletiomare-Oost	PVCV	4,5	-1 (-0,1)	+1 (+1,9)	-1 (-0,2)	+1 (+1,9)	-1 (-0,3)	+1 (+1,9)		
	Totaal Vleuten-De Meern		**16,5**	**-5**	**+6**	**-5**	**+6**	**-5**	**+6**		
Gemeente Utrecht			**92**	**-3**	**+22**	**-3**	**+22**	**-7**	**+22**		

Tabel 6.5 Verwachte overschotten/-tekorten wedstrijdvelden voetbalverenigingen Utrecht in 2025 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

				Overschot (+) / tekort (-)			
Wijk	**Sportpark**	**Voetbalvereniging**	**Aanbod**	Zaterdag		Zondag	
West	Marco van Basten	PVC	2,25	-2	(-1,4)	+1	(+1,0)
Noord-West	Elinkwijk	Elinkwijk	4	+1	(+1,1)	-	(+0,5)
	Loevenhoutsedijk	DWSV	1,5	-	(+0,3)	-1	(-0,2)
	Wesley Sneijder	DHSC	3	-1	(-0,3)	+2	(+2,1)
	Zuilenselaan	Eminent Boys		-	-	-	-
		HMS		-	-	-	-
		Kismet		-	-	-	-
		Totaal Zuilenselaan	5	+2	(+2,2)	+1	(+1,2)
	Totaal Noord-West		**13,5**	**+2**		**+2**	
Overvecht	De Dreef	De Dreef	1,5	+1	(+1,2)	-	(+0,5)
	Overvecht-Noord I	EDO	4	+1	(+1,0)	-	(+0,4)
	Overvecht Noord II	VVJ	3,5	-	(+0,9)	-	(+0,8)
	Vechtzoom	SV Vechtzoom	2	+1	(+1,1)	+1	(+1,1)
	Totaal Overvecht		**11**	**+3**		**+1**	
Noord-Oost	Berekuil	Voorwaarts	1,5	-1	(-1,0)	-1	(-0,3)
	Voordorp	Hercules		-	-	-	-
		Sporting '70		-	-	-	-
		Totaal Voordorp	10	-2	(-1,3)	+2	(+2,8)
	Totaal Noord-Oost		**11,5**	**-3**		**+1**	
Oost	Koningsweg	Rivierwijkers		-	-	-	-
		VSC		-	-	-	-
		Totaal Koningsweg	4,25	-4	(-3,7)	-3	(-2,1)
	Maarschalkweerd	Kampong	7	-1	(-0,7)	-3	(-2,5)
	Olympos	Odysseus '91	3	-	(+0,7)	+1	(+1,2)
	Zoudenbalch	Domstad Majella		-	-	-	-
		Odin		-	-	-	-
		Sterrenwijk		-	-	-	-
		Totaal Zoudenbalch	4	-3	(-2,7)	-1	(-0,1)
	Totaal Oost		**18,25**	**-8**		**-6**	
Zuid	Hoograven	Geen vereniging	1	+1	(+1,0)	+1	(+1,0)
	Lunetten	DVSU	-	-	-	-	-
		Ardahanspor	-	-	-	-	-
		Totaal Lunetten	4,5	-6	(-5,1)	+3	(+3,2)
	Totaal Zuid		**5,5**	**-5**		**+4**	
Zuid-West	Humphrey Mijnals	Faja Lobi KDS	2	-	(+0,1)	+1	(+1,4)
	Welgelegen	Zwaluwen Utrecht '11	3	-2	(-1,5)	+1	(+1,0)
	Totaal Zuid-West		**5**	**-2**		**+2**	
Leidsche Rijn	Papendorp	Papendorp	2	+1	(+1,3)	-	(+0,7)
	Paperclip	UVV	4,5	-4	(-3,6)	+3	(+3,1)
	Rijnvliet	Nieuw Utrecht	2	-	(+0,8)	-	(+0,6)
	Totaal Leidsche Rijn		**8,5**	**-3**		**+3**	
Vleuten-De Meern	De Meern	De Meern	6	-3	(-2,6)	+4	(+4,0)
	De Vrijheit	Desto	6	-1	(-0,4)	+2	(+2,4)
	Fletiomare-Oost	PVCV	4,5	-2	(-1,4)	-	(+0,8)
	Totaal Vleuten-De Meern		**16,5**	**-6**		**+6**	
Gemeente Utrecht			**92**	**-24**		**+14**	

6.3 Verenigingen aan het woord

Netwerkbijeenkomst

SportUtrecht organiseert structureel netwerkbijeenkomsten waarin diverse onderwerpen met de Utrechtse sportverenigingen worden behandeld. Tijdens de Netwerkbijeenkomst Voetbal in het vierde kwartaal van 2019 heeft het Mulier Instituut de uitkomsten van de behoeftebepaling gepresenteerd.

De verenigingen hebben tijdens de presentatie een grote behoefte aan extra trainingscapaciteit aangekaart. Diverse verenigingen kampen met een tekort aan trainingscapaciteit en met de groei van de stad in het vooruitzicht hebben de verenigingen nogmaals het belang van meer capaciteit op de doordeweekse avonden duidelijk gemaakt. Het efficiënt gebruik van de velden (zaterdag en zondag wedstrijden) kan volgens hen alleen als de verenigingen voldoende capaciteit hebben om die extra teams ook doordeweeks te laten trainen. De verenigingen zien mogelijkheden om de trainingscapaciteit uit te breiden door het omzetten van natuurgrasvelden naar kunstgrasvelden. De verenigingen geven aan dat het niet wenselijk is om voor trainingen uit te moeten wijken naar andere sportparken, zoals nu soms wel gebeurt.

Scan SportUtrecht

SportUtrecht voert tweejaarlijks een scan uit om zich te krijgen in de thema's en problemen die spelen bij de Utrechtse sportverenigingen.

Een kwart van de voetbalverenigingen uit de verenigingsscan 2019 geeft aan dat zij een ledenstop moeten hanteren als gevolg van een capaciteitstekort. Een groter deel van de verenigingen is van mening dat het aantal velden niet voldoet aan de behoefte. In de meeste gevallen betreft dit velden voor trainingen.

6.4 Terugblik vraag-aanbodanalyses editie 2016

Het Mulier Instituut voert structureel vraag-aanbodanalyses uit naar sportruimte voor de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht houdt op deze manier grip op de veranderingen in de behoefte aan sportruimte, gelet op de groei van de stad en de ontwikkelingen in het sportlandschap.

In 2017 heeft het Mulier Instituut een update uitgevoerd voor de vraag-aanbodanalyses naar voetbalvelden uit 2016. Destijds was de Utrechtse richtlijn voor de bepaling van de wedstrijdveldbehoefte nog niet opgesteld. De veldbehoefte van de Utrechtse voetbalverenigingen (wedstrijd én training) werd bepaald aan de hand van de richtlijn van de KNVB.

In het rapport uit 2017 werd geconcludeerd dat gemeentebreed een overschot aan voetbalwedstrijdvelden bestond. Op basis van de bevolkingsprognoses werd verwacht dat in de periode tussen 2020 en 2025 een tekort zou ontstaan. Op basis van de ledentoename van de Utrechtse voetbalverenigingen werd echter al in 2020 een significant tekort aan wedstrijdvelden verwacht. De wijziging in rekenmethode zorgt ervoor dat de resultaten uit 2017 niet één-op-één vergeleken kunnen worden met de nieuwe inzichten.

7. Overige buitensporten

7.1 Atletiek

Atletiek wordt zowel op een atletiekaccommodatie, waar alle loop-, spring-, en werponderdelen uitgevoerd kunnen worden, als in de openbare ruimte beoefend. Een gebruikelijk beeld bij atletiekverenigingen is dat ongeveer de helft van de leden voor de sportbeoefening gebruikmaakt van de sportvoorzieningen bij de atletiekaccommodatie.

Nederland telt in totaal 188 atletiekaccommodaties, wat neerkomt op 0,3 accommodatie per 25.000 inwoners. De Atletiekunie telt circa 137.000 leden in 2017. Dit betekent gemiddeld 715 leden per accommodatie. Op de sportparken Overvecht (in Overvecht), Maarschalkerweerd (Oost) en Prinses Amaliapark (in Leidsche Rijn) zijn volwaardige atletiekaccommodaties aanwezig, bestaande uit (minimaal) een rechte sprintbaan voor afstanden tot en met 110 meter, een rondbaan waarop de afstanden langer dan 110 meter kunnen worden gelopen, en een (midden)ruimte met de mogelijkheid om alle werpnummers en springnummers uit te voeren. Het aanbod is hiermee vergelijkbaar met de VSG-regio Utrecht en de G4-gemeenten. Het gemiddelde aantal leden per accommodatie in Utrecht is lager dan gemiddeld in de regio, maar vergelijkbaar met de G4 (tabel 7.1).

Tabel 7.1 Aantal atletiekaccommodaties, ledenpercentage Atletiekunie en gemiddeld aantal leden per atletiekaccommodatie

	Aantal accommodaties			Gemiddeld aantal leden per
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Ledenpercentage	atletiekaccommodatie
Gemeente Utrecht	3	0,2	0,8	915
VSG-regio Utrecht	11	0,2	0,9	1.054
G4-gemeenten	15	0,2	0,6	886
Nederland	188	0,3	0,8	715

Bron: DSA, 2019; Atletiekunie via NOC*NSF, 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

In Utrecht zijn drie atletiekverenigingen en vier bij de Atletiekunie aangesloten loopgroepen/-verenigingen actief (tabel 7.2). Hellas is met 1.284 leden de grootste atletiekvereniging van Utrecht en is op alle drie de atletiekbanen actief. U-Track heeft 588 leden en maakt gebruik van de atletiekbanen Maarschalkerweerd en Prinses Amaliasportpark. AV Phoenix heeft 703 leden en is actief op de atletiekaccommodaties Overvecht en Maarschalkerweerd. Drie loopgroepen maken voor een deel van hun looptrainingen gebruik van de atletiekbaan Prinses Amaliasportpark. Loopgroep Aart Stigter, met ruim 300 leden, is in Utrecht en omgeving actief, maar maakt geen structureel gebruik van een atletiekaccommodatie in Utrecht (niet in tabel).

Tabel 7.2 Aantal leden per atletiek- en loopvereniging in Utrecht, seizoen 2018/2019

Vereniging	Totaal	Atletiekbanen waar vereniging gebruik van maakt
Hellas Utrecht	1.284	Overvecht, Maarschalkerweerd en Prinses Amalia
U-Track	590	Maarschalkerweerd en Prinses Amalia
AV Phoenix	703	Overvecht en Maarschalkerweerd
Trecho	140	Prinses Amalia
Running Athletic Point	31	Prinses Amalia
Loopgroep Run-Inn	20	Prinses Amalia

Bron: jaarverslag Atletiekunie, 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

De verwachting is dat het aantal leden van de drie atletiekverenigingen in Utrecht de komende jaren gaat groeien tot ongeveer 3.000 leden in 2030 en 3.200 in 2040 (tabel 7.3). De richtlijn van de Atletiekunie is dat een volwaardige atletiekaccommodatie een vereniging ruimte biedt voor het accommoderen van ongeveer 1.000 leden. De verenigingen maken al gebruik van meerdere accommodaties, waardoor de capaciteit optimaal benut wordt. De loopgroepen zullen, bij stabiele sportdeelname, groeien tot bijna 240 leden.

Tabel 7.3 Verwacht aantal leden atletiek- en loopverenigingen in Utrecht in 2019, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

	Aantal leden (31-12-2018)	2025	2030	2040
Hellas Utrecht	1.284	1.444	1.518	1.598
U-Track	590	663	698	734
AV Phoenix	703	790	832	875
Totaal atletiekverenigingen	***2.577***	***2.897***	***3.048***	***3.207***
Running Athletic point	31	35	37	39
Trecho	140	157	166	174
Loopgroep Run-Inn	20	22	24	25
Totaal loopgroepen	***191***	***214***	***227***	***238***
Totaal Utrecht	**2.768**	**3.111**	**3.275**	**3.445**

De ledencijfers van de Atletiekunie laten zien dat de drie atletiekverenigingen iets minder hard zijn gegroeid dan de bevolking van Utrecht. Per vereniging zijn hier wel verschillen in te zien. U-track is de afgelopen jaren in ledental gegroeid. Hellas Utrecht heeft wel meer leden gekregen, maar is ten opzichte van de bevolkingsgroei in groei achtergebleven. AV Phoenix is in ledental licht teruggelopen. Op basis van de gemiddelde ontwikkeling van de drie verenigingen zal het aantal leden tot 2030 iets minder hard groeien dan op basis van alleen de bevolkingsontwikkeling. Het totaal aantal leden in 2030 en 2040 zal respectievelijk iets onder en iets boven de 3.000 liggen (tabel 7.4).

Tabel 7.4 Verwacht aantal leden atletiek- en loopverenigingen in Utrecht in 2019, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname en recente ledenontwikkeling

	Aantal leden (31-12-2018)	2025	2030	2040
Hellas Utrecht	1.284	1.422	1.477	1.515
U-Track	590	653	679	696
AV Phoenix	703	778	809	829
Totaal atletiekverenigingen	***2.577***	***2.853***	***2.965***	***3.040***
Running Athletic point	31	36	38	42
Trecho	140	161	173	190
Loopgroep Run-Inn	20	23	25	27
Totaal loopgroepen	***191***	***220***	***237***	***259***
Totaal Utrecht	**2.768**	**3.073**	**3.202**	**3.299**

7.2 Cricket

In Nederland zijn 50 cricketverenigingen actief, twee daarvan zijn in Utrecht gevestigd (tabel 7.5). Bij Kampong hebben de twaalf teams de beschikking over 2,5 velden. Bij Hercules zijn vier teams actief die gebruikmaken van twee velden. Beide cricketverenigingen delen de velden met de voetbalvereniging.

Tabel 7.5 Cricketverenigingen in de gemeente Utrecht, 2019

Wijk	Sportpark	Vereniging	Aantal velden[A]	Aantal teams
Oost	Maarschalkerweerd	Kampong	2,5	12
Noord-Oost	Voordorp	Hercules	2	4

[A] Velden worden gedeeld met voetbal.

Bron: gemeente Utrecht, 2019.

Er is geen algemene planningsnorm voor cricket beschikbaar. Op basis van een door de gemeente Rotterdam ontwikkelde en toegepaste planningsrichtlijn[8] hebben de verenigingen voldoende ruimte en kunnen ze nog licht groeien.

Het aantal leden van de Koninklijke Nederlandse Cricket Bond (KNCB) laat de laatste jaren een daling van het aantal juniorleden zien, terwijl het aantal seniorleden licht stijgt. De Utrechtse verenigingen laten ook een stijging bij de senioren zien, waarbij deze vooral bij Hercules groot is geweest. Kampong, de enige vereniging met junioren in Utrecht, heeft ook het aantal jeugdleden de afgelopen jaren zien toenemen.

Op basis van de bevolkingsontwikkeling wordt tot 2040 een toename van het aantal teams tot bijna 20 teams verwacht (tabel 7.6). Vanwege de grote groei (groter dan de bevolkingsgroei) die de verenigingen de afgelopen jaren hebben doorgemaakt, zal de werkelijke toename groter zijn dan enkel op basis van de bevolkingsprognose. Het is echter niet realistisch te verwachten dat de groei bij de verenigingen zich de komende jaren in dezelfde mate blijft doorzetten, waardoor de resultaten in tabel 7.7 enkel een theoretisch aantal teams laat zien.

Tabel 7.6 Verwacht aantal teams cricketverenigingen in Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

	2025	2030	2040
Kampong	13,6	14,3	14,9
Hercules	4,6	4,8	4,9
Totaal Utrecht	**18,2**	**19,1**	**19,8**

[8] Deze richtlijn houdt rekening met het aantal teams per leeftijdscategorie en hanteert een belastingscoëfficiënt per leeftijdscategorie.

Tabel 7.7 Verwacht aantal teams cricketverenigingen in Utrecht in 2025 en 2030 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

	2025	2030	2040
Kampong	15,9	19,1	26,0
Hercules	6,9	10,4	21,1
Totaal Utrecht	**22,8**	**29,5**	**47,1**

7.3 Handbal

Handbal wordt zowel buiten als binnen gespeeld. Het eerste deel van het veldseizoen start in september en duurt tot midden oktober. Hierop aansluitend begint het zaalseizoen. Het tweede deel van het veldseizoen begint eind maart en duurt tot en met juni. Het *oudere* veldhandbal heeft veel populariteit verloren ten opzichte van het *jongere* zaalhandbal. In Nederland wordt nu meer zaalhandbal beoefenend dan veldhandbal.
In Utrecht is handbalvereniging Leidsche Rijn de enige vereniging met teams die aan de veldcompetitie deelnemen. De vereniging heeft 18 veldteams en heeft 1 veld tot haar beschikking op sportpark Fletiomare-Oost. De meeste wedstrijden worden op zondag gespeeld, maar diverse teams spelen ook af en toe op zaterdag wedstrijden. Op basis van de planningsnorm van het Nederlands Handbal Verbond (NV) komen de 18 veldteams overeen met 15,5 normteams en een veldbehoefte van 1,6 veld (tabel 7.8). Wanneer de vereniging de wedstrijden zowel op zaterdag als op zondag speelt, heeft de vereniging voldoende ruimte. Er is geen richtlijn voor de behoefte aan trainingsvelden.

Tabel 7.8 Vraag-aanbodanalyse handbalvereniging Utrecht seizoen 2018/2019

				Veldbehoefte			
	Aantal	Aantal	Aantal	Een speeldag		Twee speeldagen	
Vereniging	velden	teams	normteams	Onafgerond	Afgerond	Onafgerond	Afgerond
HV Leidsche Rijn	1	18	15,5	1,6	2	0,8	1

Hoewel landelijk de deelname aan handbal onder jongeren afneemt en onder volwassenen stijgt, is bij Leidsche Rijn het tegenovergestelde het geval[9]. Het aantal jeugdleden is de afgelopen jaren sterk gegroeid, terwijl het aantal volwassenen is gedaald. Op basis van de bevolkingsontwikkeling heeft de vereniging de komende jaren voldoende aan het huidige veld (tabel 7.9). Wel zullen dan meer wedstrijden op zaterdag gespeeld moeten worden en kan de trainingscapaciteit een knelpunt gaan vormen (zeker gezien het allemaal jeugdteams betreft). Op basis van de verenigingsontwikkeling voor buitenhandbal ontstaat de komende jaren de behoefte aan extra ruimte (tabel 7.10).

[9] Er zijn alleen ledencijfers van de gehele vereniging bekend, niet naar veld- of zaalhandbal.

Tabel 7.9 Verwachte veldoverschotten/-tekorten handbalvereniging Leidsche Rijn in 2019, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

				Veldbehoefte			
				Een speeldag		Twee speeldagen	
Jaar	Aantal velden	Aantal teams	Aantal normteams	Onafgerond	Afgerond	Onafgerond	Afgerond
2019	1	18	15,5	1,6	2	0,8	1
2025	1	19,9	17,1	1,7	2	0,9	1
2030	1	20,8	17,9	1,8	2	0,9	1
2040	1	22,6	19,5	1,9	2	1,0	1

Tabel 7.10 Verwachte veldoverschotten/-tekorten handbalvereniging Leidsche Rijn in 2019, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

				Veldbehoefte			
				Een speeldag		Twee speeldagen	
Jaar	Aantal velden	Aantal teams	Aantal normteams	Onafgerond	Afgerond	Onafgerond	Afgerond
2019	1	18	15,5	1,6	2	0,8	1
2025	1	28,0	24,1	2,4	3	1,2	2
2030	1	39,2	33,7	3,4	4	1,7	2
2040	1	75,5	65,0	6,5	7	3,2	4

7.4 Honk- en softbal

In Utrecht zijn twee honk- en softbalverenigingen (tabel 7.11). Domstad Dodgers heeft in het seizoen 15 teams en beschikt over een honkbalveld en een softbalveld op sportpark Welgelegen. UVV heeft in dit zelfde seizoen 20 teams ingeschreven en heeft vier velden op sportpark Paperclip: een honkbalveld, een softbalveld, een jeugdhonkbalveld en een beeballveld.

Tabel 7.11 Aantal velden en teams honk- en softbalverenigingen Utrecht, 2018/2019

	Aantal velden					Aantal teams			
Sportpark	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Vereniging	Honkbal	Jeugdhonkbal	Softbal	Totaal teams
Welgelegen	1	1			Domstad Dodgers	6	5	4	15
Paperclip	1	1	1	1	UVV	5	10	5	20
Utrecht	2	2	1	1		11	15	9	35

Bron: KNBSB, 2019.

Domstad Dodgers heeft op basis van de planningsnorm van de KNBSB, die rekening houdt met het spelniveau van de teams, een klein tekort van 0,1 softbalveld. Op dit softbalveld spelen de softbal- en jeugdhonkbalteams. Dit tekort loopt op basis van de bevolkingsprognose tot 2040 op tot 0,4 softbalveld (tabel 7.12). Na 2030 ontstaat ook een tekort van 0,1 honkbalveld. UVV heeft in de huidige situatie voldoende ruimte op de velden. In 2025 ontstaan een klein tekort op het jeugdhonkbalveld. De teams die hierop spelen kunnen echter ook op het softbalveld spelen, waar dan nog ruimte over is. Vanaf 2030 biedt dit geen uitkomst meer, omdat dan ook het softbalveld volop gebruik wordt.

Op basis van de verenigingsontwikkeling ontstaat hetzelfde beeld, alleen worden de tekorten nog groter (tabel 7.13). Domstad Dodgers krijgt na 2030 een tekort van meer dan één softbalveld. UVV kan het tekort aan ruimte op het jeugdhonkbalveld tot 2030 nog opvangen door ruimte op het softbalveld. Daarna biedt het softbalveld hiervoor niet meer genoeg ruimte.

Tabel 7.12 Verwachte veldoverschotten/-tekorten honk- en softbalverenigingen Utrecht in 2019, 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

Sportpark	2019				2025				2030				2040			
	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball
Domstad Dodgers	0,1	-0,1			0,0	-0,2			0,0	-0,3			-0,1	-0,4		
UVV	0,4	0,3	0,0	0,6	0,3	0,2	-0,1	0,6	0,3	0,1	-0,2	0,5	0,2	0,1	-0,3	0,5

Tabel 7.13 Verwachte veldoverschotten/-tekorten honk- en softbalverenigingen Utrecht in 2019, 2025 en 2030 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

Sportpark	2019				2025				2030				2040			
	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball	Honkbal	Softbal	Jeugdhonkbal	Beeball
Domstad Dodgers	0,1	-0,1			0,0	-0,4			-0,1	-0,7			-0,4	-1,5		
UVV	0,4	0,3	0,0	0,6	0,5	0,3	-0,2	0,5	0,6	0,3	-0,3	0,5	0,6	0,2	-0,5	0,4

7.5 Korfbal

In Utrecht zijn vier korfbalverenigingen met in totaal 72 teams (tabel 7.14). Synergo is de grootste vereniging, gevolgd door Fiducia en HKC. Studentenkorfbal vereniging Hebbes is een kleine vereniging met slechts 3 teams. De E- en F- teams van Synergo en HKC spelen hun wedstrijden op aparte jeugdvelden van 24 x 12 meter.

Tabel 7.14 Aantal velden (2019/'20) en teams (2018/'19) korfbalverenigingen Utrecht

		Aantal velden			Aantal teams				
		40 * 20	24 * 12	Vereniging	Senioren	AB	CD	EF	Totaal
Overvecht	Loevenhoutsedijk	2	1	Synergo	10	6	7	5	**28**
Zuid	Hoograven	2	3[B]	HKC	8	4	3	3	**18**
Vleuten-De Meern	Fletiomare-Oost	3	0	Fiducia	6	6	5	6	**23**
Oost	Olympos	2[A]		Hebbes	3				**3**

[A] 1 natuurgrasveld gedeeld met voetbal en 1 kunstgrasveld gedeeld met hockey.

[B] Zijn niet belijnd in het veld, uitzetten met losse markering op de vrije ruimte kunstgras.

Op basis van de planningsnorm van de KNKV is bij Synergo een tekort van één veld en hebben de overige verenigingen voldoende ruimte op de huidige sportparken (tabel 7.15). Hierbij zijn voor Synergo en HKC de E- en F-teams aan de jeugdvelden toebedeeld.

Tabel 7.15 Vraag-aanbodanalyse korfbalverenigingen Utrecht seizoen 2018/'19 (teamaantallen 2018/'19, veldaantallen 2019/'20)

		Aantal velden					
		40 * 20	24 * 12	Vereniging	Aantal normteams	Veld-behoefte	Tekort (-) /overschot (+)
Overvecht	Loevenhoutsedijk	2	1	Synergo	22,4	3,2	-1[A]
Zuid	Hoograven	2	3	HKC	15,1	2,2	conform behoefte[B]
Vleuten-De Meern	Fletiomare-Oost	3	0	Fiducia	17,5	2,5	conform behoefte
Oost	Olympos	2		Hebbes	3,0	0,4	conform behoefte

[A] De E- en F- teams spelen op het jeugdveld. De 20,4 normteams die dan overblijven hebben drie kunstgrasvelden nodig.

[B] De E- en F-teams spelen op het jeugdveld. De 13,9 normteams die dan overblijven hebben twee kunstgrasvelden nodig.

Op basis van de bevolkingsprognose groeit het tekort aan velden voor Synergo vanaf 2025 naar 2 velden (tabel 7.16). Ook HKC krijgt dan behoefte aan een extra veld. Fiducia kan de komende jaren nog uit de voeten op de huidige drie velden en krijgt pas tegen 2040 (net) behoefte aan een extra veld. Op basis van de verenigingsontwikkeling ontstaat vrijwel hetzelfde beeld (tabel 7.17). Synergo krijgt naast het huidige tekort van één veld, vanaf 2025 behoefte aan een tweede extra veld. HKC en Fiducia kunnen respectievelijk in 2025 en 2040 niet meer uit de voeten op het huidige aantal velden.

Tabel 7.16 Verwachte veldoverschotten/-tekorten korfbalverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

		Veldbehoefte				Tekort (-) /overschot (+)			
Sportpark	Vereniging	2019	2025	2030	2040	2019	2025	2030	2040
Loevenhoutsedijk	Synergo	3,2	3,6	3,8	4,0	-1	-2	-2	-2
Hoograven	HKC	2,2	2,4	2,6	2,7	-	-1	-1	-1
Fletiomare-Oost	Fiducia	2,5	2,8	2,9	3,1	-	–	–	-1
Olympos	Hebbes	0,4	0,5	0,5	0,5	–	–	–	–

Tabel 7.17 Verwachte veldoverschotten/-tekorten korfbalverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

		Veldbehoefte				Tekort (-) /overschot (+)			
Sportpark	Vereniging	2019	2025	2030	2040	2019	2025	2030	2040
Loevenhoutsedijk	Synergo	3,2	3,6	3,7	3,9	-1	-2	-2	-2
Hoograven	HKC	2,2	2,4	2,5	2,6	-	-1	-1	-1
Fletiomare-Oost	Fiducia	2,5	2,8	2,9	3,0	-	–	–	-1
Olympos	Hebbes	0,4	0,5	0,5	0,5	–	–	–	–

7.6 Rugby

In Utrecht zijn drie rugbyverenigingen, waarvan er twee aan de universiteit verbonden zijn (tabel 7.18). De Utrechtse Rugby Club (URC) heeft 12 teams en 2 velden op sportpark Rijnvliet. Op sportpark Olympos spelen RUS (dames) en U.S.R.S (heren) op een veld (gedeeld met voetbal). RUS is een kleine vereniging met twee teams; U.S.R.S heeft 5 teams.

Tabel 7.18 Aantal velden en teams rugbyverenigingen Utrecht, 2018/2019

Sportpark	Aantal velden	Vereniging	Senioren	Colts	Junioren	Cubs
Rijnvliet	2	Utrechtse Rugby Club	6	2	2	2
Olympos		RUS	2			
		U.S.R.S.	5			
	[A]1	Totaal Olympos	7	0	0	0

[A] Gedeeld met voetbal.

De rugbybond gebruikt een richtlijn die is afgeleid van de (oude) planningsnorm voor voetbal[10]. Op basis van deze planningsnorm is er op beide sportparken een tekort aan één veld (tabel 7.19).

Tabel 7.19 Vraag-aanbodanalyse rugbyverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19

	Behoefte		
Vereniging	Normteams	Velden	Tekort/overschot
Utrechtse Rugby Club	16,8	3,1	-1,1
RUS	2,8	0,5	
U.S.R.S.	7,0	1,3	
Totaal Olympos	9,8	1,8	-0,8

Op basis van de bevolkingsprognose loopt het tekort voor URC op tot twee velden in 2040 (tabel 7.20). Ook op Olympos zijn dan twee extra velden nodig. Deze tekorten worden nog veel groter wanneer de huidige ledenontwikkeling zich doorzet tot 2040. Hoewel het niet realistisch is dat de groei van, met name URC, zich de komende jaren in hetzelfde tempo blijft doorzetten, laat tabel 7.21 wel zien dat de extra ruimte voor de rugbyverenigingen op basis van de bevolkingsprognose nog aan de bescheiden kant is.

Tabel 7.20 Verwachte veldoverschotten/-tekorten rugbyverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. stabiele sportdeelname

	Veldbehoefte			Tekort/overschot		
Vereniging	2025	2030	2040	2025	2030	2040
Utrechtse Rugby Club	3,4	3,6	3,8	-1,4	-1,6	-1,8
RUS	0,6	0,6	0,6			
U.S.R.S.	1,5	1,5	1,6			
Totaal Olympos	2,0	2,2	2,2	-1,0	-1,2	-1,2

[10] De rugbybond onderzoekt in 2020 in hoeverre deze planningsrichtlijn goed aansluit bij de praktijk en voldoende rekening houdt met uit- en thuiswedstrijden en de verdeling van wedstrijden over het weekend.

Tabel 7.21 Verwachte veldoverschotten/-tekorten rugbyverenigingen Utrecht in 2025, 2030 en 2040 o.b.v. recente verenigingsontwikkeling

	Veldbehoefte			Tekort/overschot		
Vereniging	2025	2030	2040	2025	2030	2040
Utrechtse Rugby Club	4,6	6,2	10,9	-2,6	-4,2	-8,9
RUS	0,8	1,0	1,7			
U.S.R.S.	1,9	2,6	4,1			
Totaal Olympos	2,7	3,6	5,8	-1,7	-2,6	-4,8

7.7 Frisbee, lacrosse en padel

Lacrosse

In Utrecht speelt lacrosse vereniging Domstad Devils op sportpark Overvecht-Noord. De vereniging is een 'burger' vereniging, maar heeft ook veel studentleden. De Nederlandse Lacrosse Bond laat de laatste jaren een constante groei aan leden zien.

Frisbee

In Utrecht speelt frisbee vereniging UFO op sportpark Veluwezoom. Studentenfrisbeevereniging UTKA Ultimate speelt op sportpark Olympos. De Nederlandse Frisbee Bond laat een overwegende stijgende lijn zien in het aantal lidmaatschappen.

Padel

Padel is een jonge racketsport die begin 2000 in Nederland is geïntroduceerd en de laatste jaren steeds populairder is geworden. In Utrecht zijn nog geen buiten padellocaties. Het aantal padelaccommodaties in Nederland neemt snel toe. De KNLTB geeft aan dat 30 procent van de 1.700 tennisverenigingen in Nederland concrete interesse heeft getoond in het aanbieden van padel in de nabije toekomst.

7.8 Verenigingen aan het woord

Netwerkbijeenkomst

In het netwerk buitensport georganiseerd door SportUtrecht hebben het Mulier Instituut en de gemeente Utrecht de voorlopige uitkomsten van het onderzoek gepresenteerd. Het doel was daarbij drieledig: de verenigingen de gelegenheid geven feitelijke onjuistheden aan te geven, de verenigingen te laten reageren of zij de uitkomsten herkennen en ten slotte om met de verenigingen het gesprek aan te gaan hoe zij oplossingen zien.
De opkomst tijdens de bijeenkomst buitensport was laag. In de bijeenkomst zijn uiteindelijk de resultaten van de sporten korfbal, rugby en atletiek gepresenteerd.

Korfbalvereniging Synergo bevestigt dat zij een strakke planning in de organisatie van de trainingen en wedstrijden hanteren. De tegenstanders (uit omliggende gemeenten) verbazen zich hier regelmatig over. Synergo geeft aan dat de matige groei (t.o.v. de voorgaande jaren) is te verklaren door de bouw van de sporthal, waardoor er bouwwerkzaamheden op het sportpark plaatsvonden. De vereniging verwacht dat de vereniging de komende jaren sterk gaat groeien.

Rugbyvereniging URC bevestigt het tekort aan velden en benadrukt ook het tekort aan kleedkamers. In de leeftijdscategorie 15-16 jaar wordt momenteel een wachtlijst gehanteerd.

De atletiekverenigingen hebben gevraagd de ledenaantallen van de loopgroepen Trecho, Athletic Point en Run Inn toe te voegen aan de analyses (zie tabel 7.2). De afgelopen jaren is het aantal leden van de Atletiekunie in Utrecht gegroeid en de verwachting is dat deze toename doorzet met de groei van de stad. De bevolkingsgroei gaat zich voor een belangrijk deel voordoen aan de westzijde van de stad.

Scan SportUtrecht
SportUtrecht voert tweejaarlijks een scan uit om zich te krijgen in de thema's en problemen die spelen bij de Utrechtse sportverenigingen.

Geen enkele vereniging uit de categorie 'overige buitensporten' geeft aan een wachtlijst te hebben ten gevolge van capaciteitstekort.

7.9 Terugblik vraag-aanbodanalyse editie 2017

Het Mulier Instituut voert structureel vraag-aanbodanalyses uit naar sportruimte voor de gemeente Utrecht. De gemeente Utrecht houdt op deze manier grip op de veranderingen in de behoefte aan sportruimte, gelet op de groei van de stad en de ontwikkelingen in het sportlandschap.

In 2017 heeft het Mulier Instituut een update uitgevoerd voor de vraag-aanbodanalyses naar handbal-, korfbal en honk- en softbalvelden uit 2016. Atletiek, cricket en rugby zijn in eerdere analyses buiten beschouwing gelaten (met uitzondering van studentenrugby).

Voor korfbal zijn aanpassingen in het aanbod gedaan (veldafmetingen), waardoor de resultaten niet één op één te vergelijken zijn. Het algemene beeld komt wel overeen: Synergo heeft een tekort aan ruimte en dat zal de komende jaren nog groter worden; HKC krijgt vanaf 2025 te maken met een tekort aan ruimte en Fiducia en Hebbes hebben de komende jaren voldoende ruimte.
Voor handbal zijn de resultaten vergelijkbaar met het onderzoek uit 2017, wanneer wordt uitgegaan van één speeldag. In dat geval is er een extra veld nodig. Wordt van twee speeldagen uitgegaan dan voldoet het huidige veld.
Voor honk- en softbal zijn de resultaten ook in lijn met het onderzoek uit 2017. Domstad Dodgers heeft tekort aan ruimte op de softbalvelden en UVV krijgt een capaciteitsknelpunt op het jeugdhonkbal-/softbalveld.

8. Conclusies en aanbevelingen

8.1 Binnensport

Vraag en aanbod (georganiseerde) binnensport

Het aanbod aan binnensportaccommodaties in Utrecht bestaat uit twintig sporthallen, negen sportzalen en 81 gymzalen. Met name sporthallen zijn van belang voor de (georganiseerde) binnensport. Sporthallen hebben een sportvloer die geschikt is voor alle zaalsporten, waar de afmetingen van sportzalen en met name gymzalen, niet toereikend zijn voor de meeste zaalsporten. Sport- en gymzalen kunnen echter vaak wel fungeren als trainingslocaties voor deze zaalsporten. Daarentegen wensen veel verenigingen hun activiteiten te clusteren in een grote binnensportaccommodatie om een verenigingsgevoel te creëren en om organisatorisch beter met het kader (trainers en vrijwilligers) en de leden uit te komen.

Het aanbod aan sporthallen in Utrecht is hoger dan het gemiddelde van de G4, terwijl het aanbod aan sportzalen nagenoeg gelijk is aan het gemiddelde van de G4. Het aantal gymzalen is relatief laag. Gymzalen kennen echter een beperkte functionaliteit voor het accommoderen van de meeste zaalsporten en zijn vooral aan onderwijsinstellingen verbonden.

De gemeente Utrecht hanteert een van de landelijke richtlijn afgeleide ‘Utrechtse richtlijn’ van één sporthal per 17.500 inwoners. In 2019 voldoet de gemeente aan deze richtlijn. Op wijkniveau is in de wijken Oost en Vleuten-De Meern een overschot aan sporthallen, terwijl in andere wijken het aanbod lager (tekort) of gelijk (conform behoefte) is aan de richtlijn.

Gebruik

De gemeentelijke sporthallen en de sporthallen van Sportcentrum Olympos zijn gedurende het hele jaar 41 procent van de tijd bezet (365 dagen; 08:00 – 23:00 uur). In vergelijkbare gemeenten is de jaarbezetting van de sporthallen 40 procent. De Utrechtse sportzalen hebben gemiddeld een lagere jaarbezetting dan de vergelijkbare gemeenten (28% om 34%). De gemiddelde jaarbezetting van de gymzalen in Utrecht komt overeen met de vergelijkbare gemeenten (31%).

De Utrechtse sporthallen zijn in de wintermaanden op de doordeweekse avonden tussen 18:00 en 22:00 uur nagenoeg volledig bezet. Bezettingspercentages lopen in die maanden voor alle sporthallen op tot meer dan 80 procent, waarbij de meeste sporthallen een bezetting van meer dan 90 procent bereiken. In de wintermaanden is buiten de piekuren ruimte voor een betere bezetting, vooral in het tijdvak 16:00 – 18:00 uur. In de andere maanden dan de wintermaanden is er in de meeste sporthallen ruimte, ook in de piekuren, om de bezetting te verhogen. Er is een vergelijking van de bezetting gemaakt met Den Haag, Nijmegen, Tilburg en Utrecht. De Utrechtse sporthallen hebben gemiddeld een licht hogere bezettingsgraad dan het gemiddelde van de benchmark, tijdens alle tijdsperiodes, zowel doordeweeks als in het weekend, zowel in het laagseizoen als het hoogseizoen. Uitzondering hierop is de gemiddelde bezetting op zondag in het hoogseizoen van de Utrechtse sporthallen. Deze is gelijk aan de benchmark.

De sportzalen in Utrecht worden doordeweeks in de avond niet optimaal gebruikt. Het gebruik is ’s avonds gemiddeld lager dan de bezetting in vergelijkbare gemeenten. Overdag is het gebruik daarentegen hoger dan de benchmark. In het weekend worden de sportzalen zeer beperkt gebruikt.

De gymzalen in Utrecht worden gemiddeld overdag meer gebruikt dan de gymzalen in de vergelijkbare gemeenten. In de avond, inclusief tijdens de avondpiekuren, worden de gymzalen in Utrecht relatief weinig gebruikt.

Toekomst

De bevolking van Utrecht zal tot 2040 met ruim 100.000 inwoners toenemen (+22%). De grootste absolute bevolkingsgroei zal in de wijken Zuidwest (+25.000) en Leidsche Rijn (+21.000) plaatsvinden. De verwachte bevolkingsgroei zal op basis van de Utrechtse richtlijnen leiden tot een behoefte aan zes extra sporthallen ten opzichte van de huidige situatie (tabel 8.1). De gemeente heeft de bouw van vier sporthallen reeds geprogrammeerd.

Tabel 8.1 Gemeentebrede vraag-aanbodanalyse sporthallen Utrecht (o.b.v. Utrechtse richtlijn) in 2019, 2025, 2030 en 2040

	Aanbod	Behoefte	Overschot (+) / tekort (-)
2019	20	20	-
2025	24	23	+1
2030	24	25	-1
2040	24	26	-2

Verenigingen aan het woord

De verenigingen herkennen zich niet in de situatie dat het aantal sporthallen in de gemeente voldoet aan de behoefte zoals gesteld volgens de Utrechtse norm van 1 sporthal op 17.500 inwoners. De verenigingen ervaren al enkele jaren een tekort aan sporthallen waardoor ze noodgedwongen wachtlijsten hanteren.

8.2 Hockey, tennis en voetbal

In Utrecht liggen twintig volwaardige hockeyvelden, twee halve hockeyvelden, 146 tennisbanen, 90 hele voetbalvelden (wedstrijd en training), elf halve voetbalvelden en twee kwart voetbalvelden. Het aanbod aan tennisbanen en voetbalvelden is hoog vergeleken met de G4, het aanbod aan hockeyvelden is nagenoeg gelijk met de G4. Het aantal hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden is laag ten opzichte van het aantal leden van deze sporten. Dit betekent dat de hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden door relatief veel leden bespeeld worden (hoge veld- en baandruk) (tabel 8.2).

Tabel 8.2 Aantal velden/banen en gemiddelde veld-/baandruk hockey, tennis en voetbal in 2019

	Hockeyvelden		Tennisbanen		Voetbalvelden	
	Aantal velden per 25.000 inwoners	Velddruk	Aantal banen per 25.000 inwoners	Baandruk	Aantal velden per 25.000 inwoners	Velddruk
Gemeente Utrecht	1,4	440	10,6	87	6,4	186
VSG-regio Utrecht	1,9	-	15,4	66	8,0	-
G4-gemeenten	1,3	-	8,5	63	5,2	-
Nederland	1,3	277	16,4	47	10,6	164

Situatie 2019

In Utrecht zijn zes hockeyverenigingen gevestigd, verspreid over vijf sportparken. De hockeyvelden worden zowel op zaterdag als op zondag volop gebruikt. Dit leidt in 2019 voor alle sportparken, met uitzondering van Rijnvliet, tot een normatief tekort aan hockeyvelden (tabel 8.3). UNO en Rijnvliet zijn jonge verenigingen die nog niet over volledige jeugdlijnen beschikken. De komende jaren zullen deze verenigingen daarom, los van de bevolkingsontwikkeling, groeien.

In Utrecht zijn negentien tennisverenigingen actief. De bijna 12.500 leden hebben in de maximumvariant (70 leden per baan) en in de minimumvariant (90 leden per baan) respectievelijk 187 en 147 tennisbanen nodig. Acht verenigingen beschikken over meer tennisbanen dan de minimumvariant voorschrijft, vier verenigingen beschikken over evenveel tennisbanen als in de minimumvariant nodig is en zeven verenigingen hebben minder banen dan de minimumvariant voorschrijft. Gemeentebreed is er een tekort van 3 banen in de minimumvariant en 43 banen in de maximumvariant (tabel 8.3).

In Utrecht zijn 31 voetbalverenigingen gevestigd (exclusief FC Utrecht en de academie van FC Utrecht). De verenigingen zijn verspreid over 24 sportparken. Op sportpark Hoograven is momenteel geen voetbalvereniging actief. De gemeente Utrecht hanteert een eigen richtlijn voor het bepalen van de wedstrijdveldbehoefte. De gemeente stelt momenteel een richtlijn voor de trainingsveldbehoefte op. De behoefte aan trainingsvelden is daarom in dit onderzoek niet onderzocht. In het seizoen 2018/2019 waren 1087 teams ingeschreven bij de KNVB. 912 teams (84%) spelen in de zaterdagcompetitie, waaronder veel jeugdteams die vanwege kleinere teams en kortere speeltijden minder velddruk dan standaardteams opleveren. Op drie sportparken zijn te weinig wedstrijdvelden voor het aantal zaterdagteams aanwezig, terwijl op elf sportparken op zaterdag een overschot aan wedstrijdvelden is. Op elf sportparken komt het aantal wedstrijdvelden op zaterdag overeen met de behoefte. Op zondag zijn er geen sportparken met een tekort aan wedstrijdvelden; zestien parken hebben een overschot en op negen parken komt het aanbod overeen met de behoefte. Gemeentebreed is op zaterdag een overschot van twaalf en op zondag een overschot van 29 wedstrijdvelden (tabel 8.3).

Tabel 8.3 Overschot (+) / tekort (–) hockeyvelden, tennisbanen en voetbalvelden op wijkniveau in Utrecht in 2019

	Hockeyvelden		Tennisbanen		Voetbalwedstrijdvelden	
Wijk	**Zat.**	**Zon.**	**Min.**	**Max.**	**Zat.**	**Zon.**
West	Geen aanbod		-2	-8	-	1
Noordwest	Geen aanbod		1	0	4	3
Overvecht	Geen aanbod		2	-1	6	1
Noordoost	Geen aanbod		-6	-12	-1	5
Oost	-1	-1	-3	-13	3	3
Binnenstad	Geen aanbod		Geen aanbod		Geen aanbod	
Zuid	Geen aanbod		-1	-4	1	4
Zuidwest	-1	-	-	-1	-1	2
Leidsche Rijn	-	1	6	2	2	2
Vleuten-De Meern	-2	2	-	-6	-2	8
Gemeente Utrecht	-4	2	-3	-43	12	29

Toekomst

De verwachte bevolkingsgroei zal leiden tot een grote toename in de behoefte van de verenigingen aan sportruimte. Een toenemende aandeel van de inwoners van Utrecht is lid geworden van een hockey- en/of voetbalvereniging. Indien deze trend zich de komende jaren doorzet zal toenemende behoefte aan hockey- en voetbalvelden nog groter worden. Het aandeel inwoners van Utrecht dat lid is van een tennisvereniging is afgenomen, zij het minder sterk dan het landelijke gemiddelde. Indien deze trend zich doorzet zal de behoefte minder snel toenemen (tabel 8.4).

Tabel 8.4 Verwachte ontwikkeling overschotten (+) / tekorten (–) op gemeenteniveau in Utrecht o.b.v. stabiele sportdeelname

Sport	Type		2019	2025	2030	2040
Hockey	Hockeyvelden[A]	Zaterdag	-4	-4	-6	-8
		Zondag	+2	+4	+2	+1
Tennis*	Tennisbanen	Minimumvariant	-3	-18	-31	-40
		Maximumvariant	-43	-65	-80	-91
Voetbal	Wedstrijdvelden[B]	Zaterdag	+12	-3	-3	-7
		Zondag	+29	+22	+22	+22

[A]. UNO en Rijnvliet krijgen beiden voor 2025 de beschikking over twee extra velden. Hiermee is rekening gehouden in de vraag-aanbodanalyse.
[B]. SV Vechtzoom krijgt voor 2025 de beschikking over een veld minder. Hiermee is rekening gehouden in de vraag-aanbodanalyse.

Verenigingen aan het woord

De hockey- en tennisverenigingen herkennen zich in de resultaten. De tennisverenigingen geven wel aan dat ze zelf rekening houden met het scenario dat het aantal leden in de toekomst gelijk blijft (ondanks bevolkingsgroei). De voetbalverenigingen kunnen de wedstrijdveldbehoefte niet los zien van de behoefte aan trainingscapaciteit. De ruimte die op zondagen op de wedstrijdvelden beschikbaar is, kan volgens de verenigingen alleen door extra teams gebruikt worden wanneer er ook extra trainingscapaciteit komt.

8.3 Overige buitensporten

Atletiek

In Utrecht zijn drie atletiekverenigingen met in totaal bijna 2.600 leden. De verenigingen maken gebruik van de drie atletiekbanen in de gemeente. De verwachting is dat het aantal leden op basis van de bevolkingsgroei tot 2040 tot ruim 3.200 gaat toenemen. Wanneer de trend in de verenigingsontwikkeling van de afgelopen jaren zich voortzet, zal de groei iets lager zijn (tot 3.000 leden in 2040). De verenigingen hebben daarmee, volgens de richtlijn van de Atletiekunie, voldoende aan de drie atletiekaccommodaties.

Cricket

Er is geen planningsnorm of richtlijn voor cricket beschikbaar. Op basis van de door de gemeente Rotterdam gebruikte planningsrichtlijn hebben de twee Utrechtse verenigingen voldoende ruimte op de huidige velden en kunnen de verenigingen de komende jaren nog groeien.

Handbal

Handbalvereniging Leidsche Rijn is de enige handbalvereniging in Utrecht met teams in de veldcompetitie. De vereniging heeft tot 2040 aan het huidige veld voldoende, wanneer op zowel zaterdag als zondag wedstrijden gespeeld worden. Wanneer wordt uitgegaan van één speeldag, is zowel in de huidige situatie als in de toekomst een extra veld nodig.

Honk- en softbal

Domstad Dodgers heeft een klein tekort van 0,1 softbalveld, dat tot 2040 oploopt tot 0,4 softbalveld. UVV heeft nu nog voldoende ruimte; vanaf 2030 ontstaat een klein tekort op het jeugdhonkbalveld. Op basis van de verenigingsontwikkeling, lopen de tekorten op tot 1,5 softbalveld (Domstad Dodgers) en 0,5 jeugdhonkbalveld (UVV).

Korfbal

Op basis van de planningsnorm is bij Synergo een tekort van één veld en hebben de andere drie verenigingen voldoende ruimte op de huidige sportparken. Op basis van de bevolkingsontwikkeling groeit het tekort aan velden voor Synergo tot twee velden. Ook HKC krijg dan behoefte aan een extra veld. Op basis van de verenigingsontwikkeling ontstaat hetzelfde beeld.

Rugby

Op basis van de planningsnorm is zowel bij URC als bij de studentenrugbyverenigingen een tekort aan één veld. Op basis van de bevolkingsprognose lopen deze tekorten op tot twee velden op beide sportparken. Wanneer de recente verenigingsontwikkeling zich de komende jaren voortzet, worden de tekorten aan velden nog groter.

8.4 Aanbevelingen

Het maakt geen onderdeel van dit onderzoek uit om aanbevelingen te geven voor de (toekomstige) configuratie aan binnensportaccommodaties en sportvelden. Als onderzoeksbureau zijn we, op basis van de uitgevoerde analyses, echter wel gekomen tot een methodische aanbeveling.

- De door de gemeente Utrecht gehanteerde richtlijn voor sporthallen is afgeleid van de planologische kentallen. Deze planologische kentallen bevatten niet alleen een norm voor sporthallen, maar ook voor sportzalen. De gemeente Utrecht heeft voor sportzalen geen norm of richtlijn, waarmee het de vraag is of de huidige Utrechtse richtlijn voor sporthallen voldoende is om de behoefte aan binnensportruimte te bepalen. In het voorjaar van 2020 publiceert het Mulier Instituut een rapport waarin de binnensport in Nederland uiteen is gezet. Dit rapport is tot stand gekomen in samenwerking met de diverse binnensportbonden, de VSG en de KVLO, en met ondersteuning van het ministerie van VWS. Het is voor de gemeente Utrecht aan te beleven om de Utrechtse richtlijn voor sporthallen te heroverwegen. De voornoemde rapportage kan hierbij behulpzaam zijn. De knelpunten die binnensportverenigingen ervaren onderstrepen het belang om ten minste te onderzoeken of de huidige richtlijn voor de binnensport recht doet aan de situatie in Utrecht.

Bijlagen

Bijlage 1 Bevolkingscijfers

Tabel b1.1 (Verwachte) bevolkingssamenstelling stadsdelen Utrecht in 2019, 2025, 2030 en 2040

	Jaar	<20	20-65	≥65		Jaar	<20	20-65	≥65
West	2019	5.950	20.800	2.650	Zuid	2019	5.800	19.050	2.950
	2025	6.750	24.350	3.200		2025	5.900	20.050	3.350
	2030	7.150	25.650	3.600		2030	6.000	19.850	3.650
	2040	7.450	24.650	4.150		2040	6.200	19.400	4.300
Noordwest	2019	7.900	32.200	4.450	Zuidwest	2019	8.050	26.350	4.000
	2025	9.100	34.900	4.900		2025	9.450	32.350	3.950
	2030	9.500	35.550	5.350		2030	10.800	36.550	4.350
	2040	9.500	33.900	6.400		2040	13.500	43.550	6.100
Overvecht	2019	8.250	21.100	4.950	Leidsche Rijn	2019	11.900	24.500	2.450
	2025	8.950	23.600	5.050		2025	15.200	34.850	3.850
	2030	9.250	23.950	5.350		2030	16.450	38.800	5.000
	2040	9.800	24.300	6.300		2040	16.000	37.700	6.600
Noordoost	2019	8.150	27.000	4.100	Vleuten-De Meern	2019	15.200	27.750	5.850
	2025	8.900	28.400	5.000		2025	15.050	30.800	6.650
	2030	9.100	28.150	5.550		2030	15.250	32.000	7.550
	2040	9.250	27.050	6.500		2040	15.100	31.000	9.350
Oost	2019	5.200	24.200	3.150	Gemeente Utrecht	2019	77.950	238.400	36.600
	2025	5.550	25.650	3.500		2025	87.900	273.400	42.150
	2030	6.400	29.950	4.350		2030	93.350	290.400	48.050
	2040	7.550	33.250	5.700		2040	98.300	296.750	59.800
Binnenstad	2019	1.500	15.500	2.000					
	2025	3.000	18.550	2.750					
	2030	3.500	20.000	3.300					
	2040	4.050	21.950	4.500					

Bron: Bevolkingsprognose gemeente Utrecht, 2018.

Bijlage 2 Herkomstcijfers

Tabel b2.1 Herkomst leden hockeyverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

	Wijk										Gemeente	
	West	Noordwest	Overvecht	Noordoost	Oost	Binnenstad	Zuid	Zuidwest	Leidsche Rijn	Vleuten-De Meern	Utrecht	Overig
Fletiomare	2	1	0	1	0	0	0	1	30	59	95	5
Kampong	5	4	1	19	34	10	5	6	1	0	85	15
Rijnvliet	9	3	0	3	2	1	2	3	32	40	94	6
UNO	0	4	0	67	13	3	1	1	0	0	90	10
USHC	7	11	1	12	21	7	6	8	0	0	74	26
Zwaluwen	42	8	1	7	7	5	3	20	2	1	96	4

Bron: Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB), 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel b2.2 Herkomst leden tennisverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

	Wijk										Gemeente	
	West	Noordwest	Overvecht	Noordoost	Oost	Binnenstad	Zuid	Zuidwest	Leidsche Rijn	Vleuten-De Meern	Utrecht	Overig
DESTO	0	0	0	0	0	0	0	0	64	28	94	6
Kampong	3	4	1	13	40	15	5	8	1	1	91	9
LTC Vechtlust	6	24	9	13	3	2	2	3	4	3	69	31
LTC Vleuten De Meern	0	0	0	0	0	0	0	0	15	80	96	4
Oudenrijn TC	0	1	0	0	0	0	0	1	15	75	92	8
PVDV	6	4	1	2	2	2	2	4	41	25	89	11
TC De Uithof	5	8	2	11	21	6	5	6	0	0	66	34
TC Domstad	37	10	1	7	4	6	4	12	7	3	92	8
TV At Risk	2	2	1	4	5	4	59	11	2	1	90	10
TV Attila	15	4	2	6	5	3	13	30	5	4	87	13
TV PVC	44	16	0	6	2	3	2	8	5	2	88	12
TV Zwaluwen Utrecht 1911	19	9	1	2	5	7	5	44	0	0	93	7
ULTC Iduna	1	2	1	66	15	4	1	1	0	0	92	8
ULTV Rhijnauwen	2	1	0	12	46	11	3	3	1	1	79	21
USSV Sphaerinda	0	5	0	11	29	25	0	0	0	2	71	29
USV Hercules	1	2	2	79	4	2	1	0	0	0	91	9
UTV Kromme Rijn	4	4	1	18	38	9	7	8	1	0	90	10
UVV	1	1	1	0	0	1	1	1	54	29	89	11
Zuilense TC	5	49	5	5	2	1	1	2	2	7	78	22

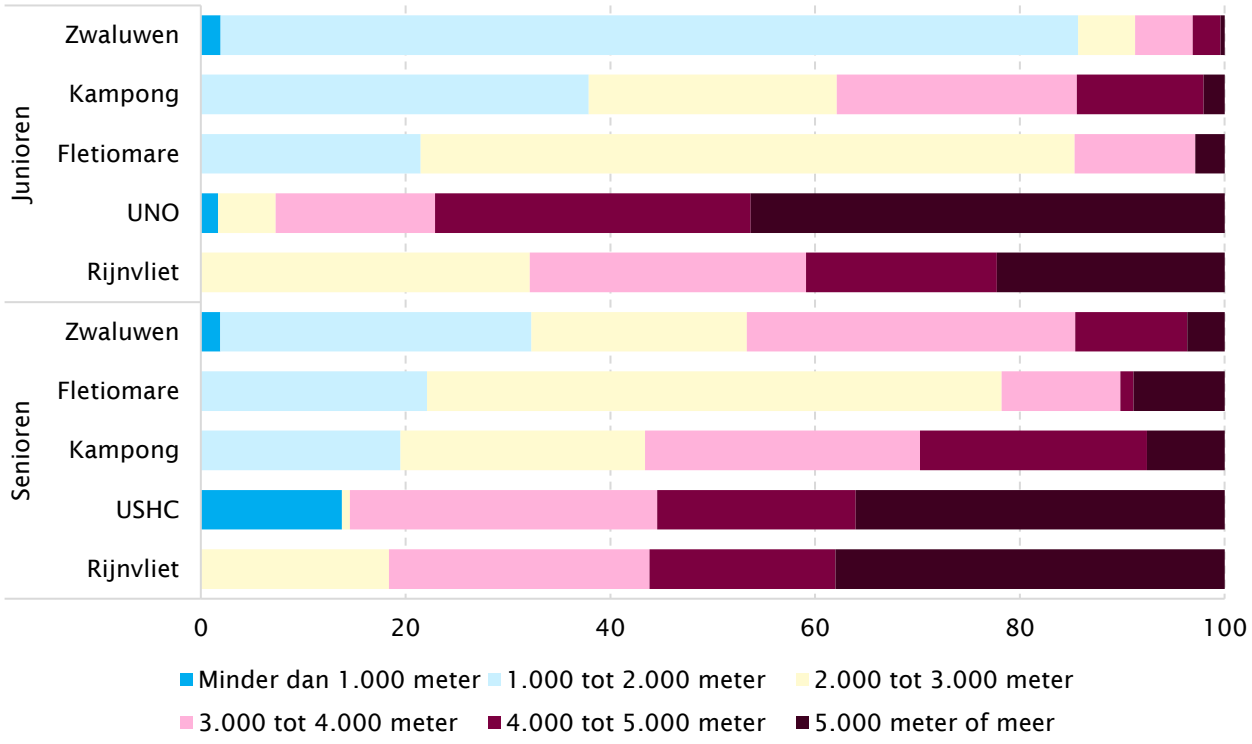
Bron: Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB), 2019. Bewerking: Mulier Instituut.

Tabel b2.3 Herkomst leden voetbalverenigingen Utrecht in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

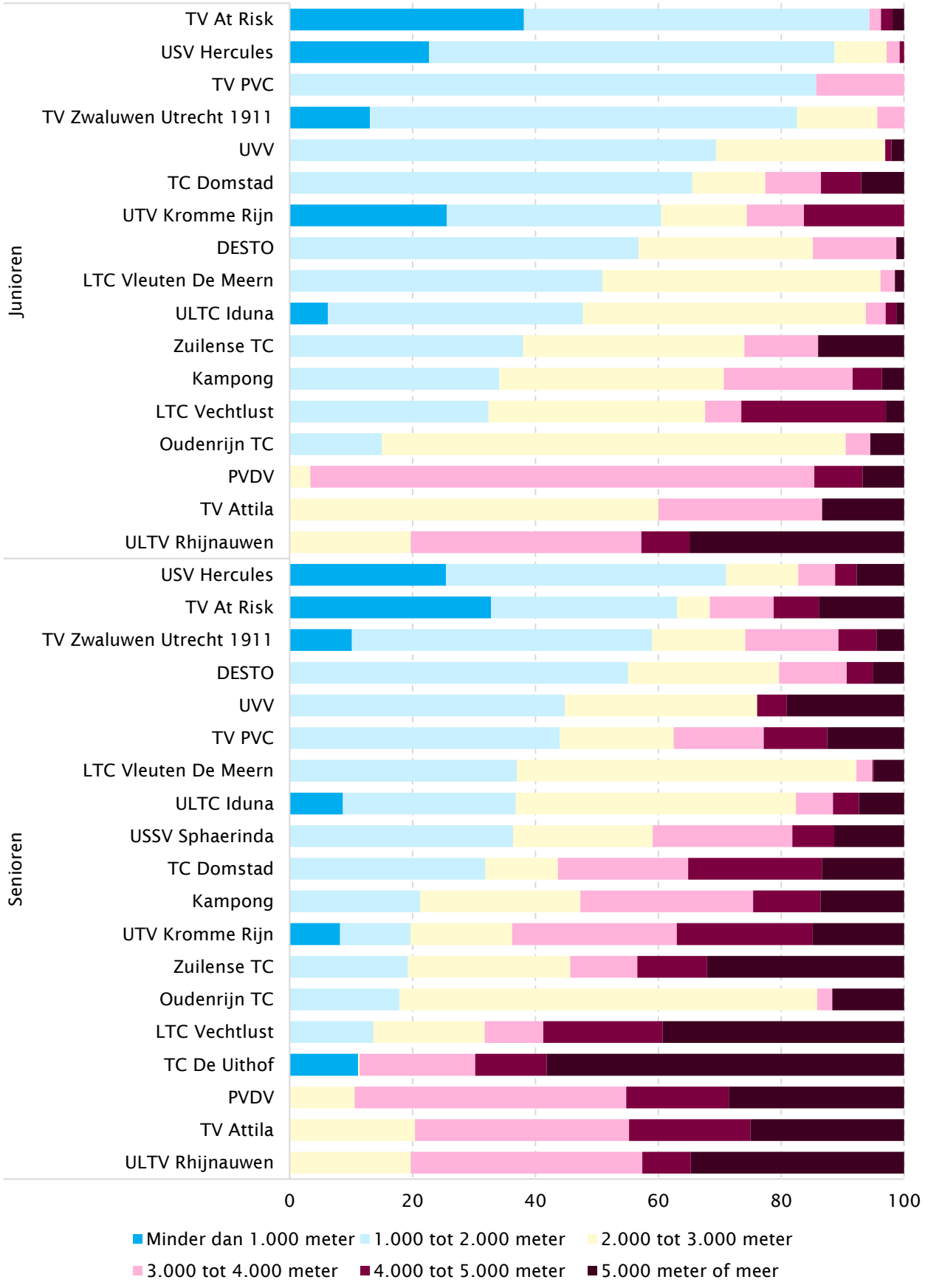
	Wijk										Gemeente	
	West	Noordwest	Overvecht	Noordoost	Oost	Binnenstad	Zuid	Zuidwest	Leidsche Rijn	Vleuten-De Meern	Utrecht	Overig
DESTO	1	1	1	0	0	0	0	1	54	33	92	8
DHSC	4	40	18	5	3	2	3	4	2	2	85	15
Domstad Majella	5	9	2	9	17	6	13	7	3	3	75	25
DVSU	2	1	1	1	2	0	75	7	0	1	91	9
DWSV	3	22	32	10	2	0	4	2	4	3	84	16
EDO (U)	5	15	8	7	7	2	3	4	5	3	57	43
Elinkwijk	6	32	23	1	1	1	3	4	4	2	77	23
Eminent Boys	2	19	6	3	0	2	2	3	2	6	44	56
Faja Lobi KDS	9	8	3	3	4	6	8	22	9	3	76	24
Hercules	2	5	16	53	4	2	2	2	1	0	88	12
HMS	6	25	13	4	2	1	5	3	4	1	65	35
Kampong	3	4	1	9	39	9	14	12	1	0	92	8
Kismet	0	17	31	1	0	1	3	4	8	5	70	30
Meern De	1	2	0	0	0	0	0	1	19	70	93	7
Nieuw Utrecht SV	7	12	20	2	0	0	1	29	15	5	92	8
Odin	4	10	5	13	21	5	7	9	2	0	78	22
Odysseus '91	5	9	3	15	26	4	7	8	0	0	78	22
PVC	71	5	2	1	2	0	1	7	2	2	94	6
PVCV	0	0	0	0	0	0	0	0	9	86	97	3
Rivierwijkers	13	10	2	11	11	9	7	10	2	1	75	25
Sporting '70	2	6	9	57	7	3	2	1	1	0	90	10
Sterrenwijk	4	10	3	8	19	14	6	9	1	1	73	27
SV Vechtzoom	2	7	87	2	0	0	1	1	1	1	100	0
sva Papendorp	4	7	3	0	1	1	3	53	6	2	79	21
UVV	2	2	1	0	0	0	0	2	64	23	94	6
Voorwaarts	8	15	3	19	11	6	7	7	3	2	79	21
VSC	6	10	4	11	14	7	10	12	2	3	79	21
VV De Dreef	1	2	83	1	0	0	1	1	3	2	93	7
VVJ	3	39	29	0	1	0	0	2	3	6	83	17
VVU Ardahanspor	8	11	17	1	10	5	12	11	8	2	87	13
Zwaluwen Utrecht '11	34	4	3	1	2	3	4	40	3	1	96	4

Bijlage 3 Afstandscijfers

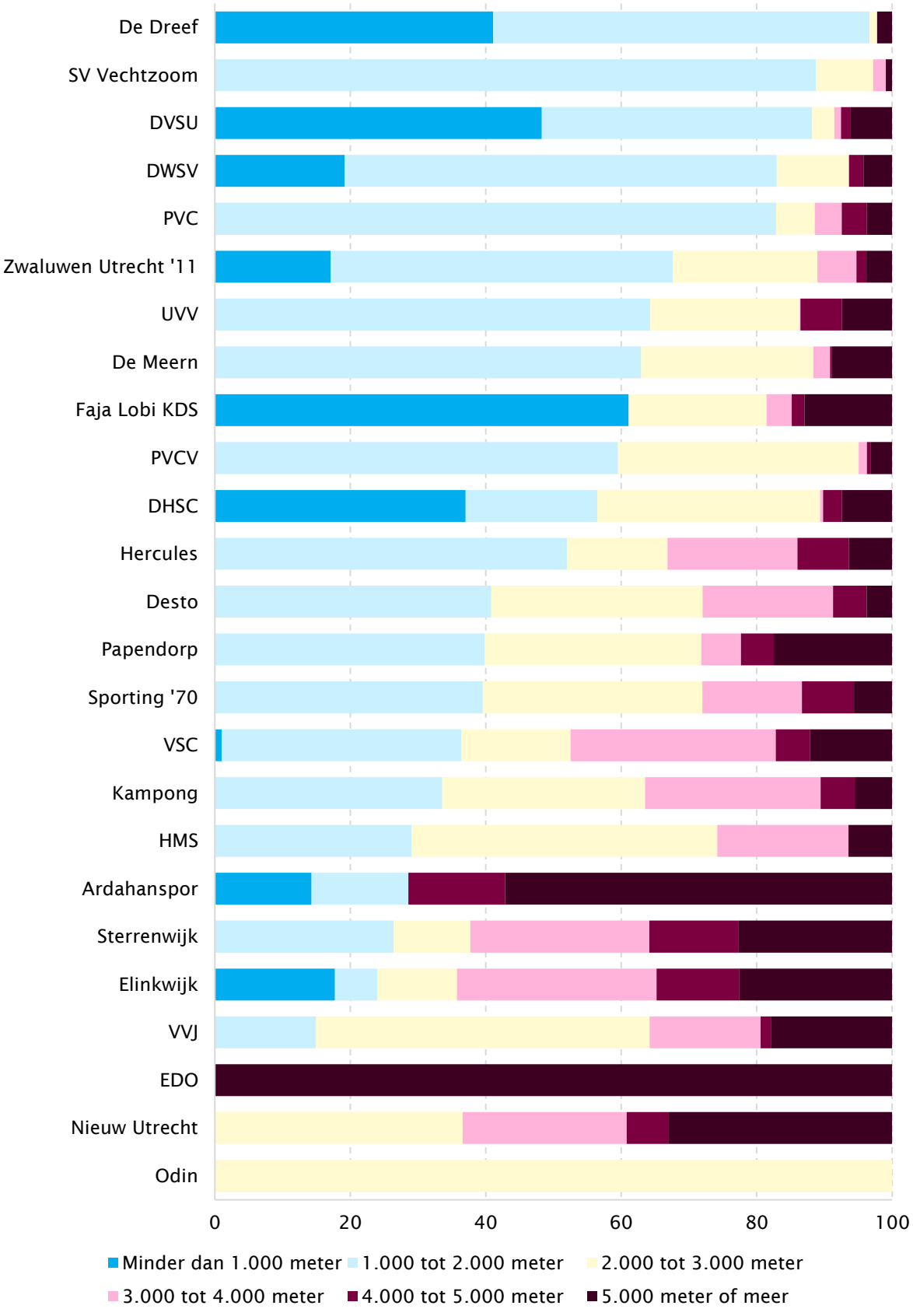
Figuur b3.1 Afstand leden hockeyverenigingen Utrecht van woonhuis naar vereniging naar leeftijdscategorie en afstandsklasse (in procenten)

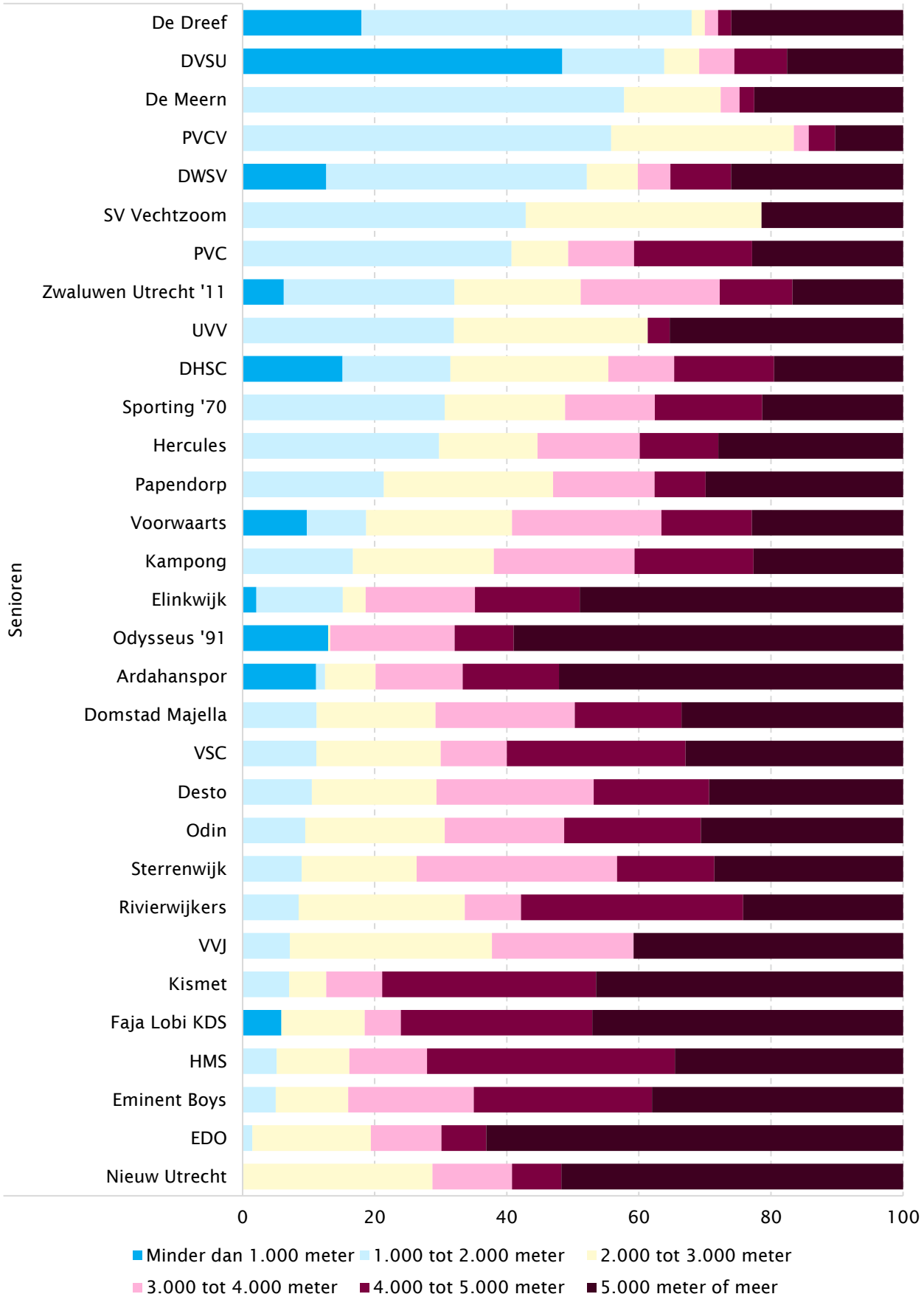
Figuur b3.2 Afstand leden tennisverenigingen Utrecht van woonhuis naar vereniging naar leeftijdscategorie en afstandsklasse (in procenten)

Figuur b3.3 Afstand juniorenleden voetbalverenigingen Utrecht van woonhuis naar vereniging naar afstandsklasse (in procenten)

Figuur b3.4 Afstand seniorenleden voetbalverenigingen Utrecht van woonhuis naar vereniging naar afstandsklasse (in procenten)

Bijlage 4 Binnensportcijfers

Tabel b4.1 Aanbod gymzalen in Utrecht in 2019 (1/2)

Wijk	Gymzaal	Opmerking
Gemeentelijke gymzalen		
West	Cremerstraat	
	Franz Schubertstraat	
	Johan Wagenaarkade	
	Van Imhoffstraat	
Noordwest	Amsterdamsestraatweg	
	M. van Meelstraat	
	Opzoomerstraat	
	Prinses Margrietstraat 18	
	Professor Bavinckstraat	
	Stauntonstraat	
	Willibrordusstraat	
Overvecht	Bangkokdreef	
	Pagodedreef	
	Teun de Jagerdreef	Twee gymzalen op deze locatie
	Winterboeidreef	
Noordoost	Maria van Reedestraat	
	Nolenslaan	
	Oude Kerkstraat	
	Professor van Bemmelenlaan	
	Weerdsingel Westzijde	
	Wevelaan	
Oost	Burg. Fockema Andreaelaan 9a	
	Deken Roesstraat	
	Schoolplein	
Binnenstad	Pieterskerkhof	
Zuid	Duurstedelaan	Twee gymzalen op deze locatie
	Goeree 4	
	Goeree 6	
	Ridderlaan	
Zuidwest	Afrikalaan	
	Lingestraat	
	Marco Pololaan	
	Van Bijnkershoeklaan 6	
Leidsche Rijn	Emile Hullebroeckstraat	
	Hof van Monaco	
	Verlengde Houtrakgracht	
Vleuten-De Meern	Cultuurcampus	
	Kweektuinlaan	Twee gymzalen op deze locatie
	Mereveldlaan	
	Schoolstraat	
	Ten Veldestraat	

Tabel b4.1 Aanbod gymzalen in Utrecht in 2019 (2/2)

Wijk	Gymzaal	Opmerking
Niet gemeentelijke gymzalen		
West	Koningsbergerstraat	Twee gymzalen op deze locatie
	Staringstraat	
Noordwest	Marnixlaan	
	Prinses Margrietstraat 124	
Overvecht	Agavedreef	
	Boadreef	
	La Bohemedreef	
	Neckardreef	
	Orinocodreef	
	Santa Cruzdreef	
Noordoost	Winklerlaan 373	
	Winklerlaan 79	
Oost	Blauwe Vogelweg	Twee gymzalen op deze locatie
	Burgemeester Fockema Andreaelaan 7	Twee gymzalen op deze locatie
	Burgemeester Fockema Andreaelaan 9b	
	Homeruslaan	
	Ina Boudier-Bakkerlaan	Twee gymzalen op deze locatie
	Kranenburgerweg	
	Notebomenlaan	
	Tamboersdijk	
Zuid	Rotsoord	
Zuidwest	Amaliadwarsstraat	
	Attleeplantsoen	
	Europalaan	Drie gymzalen op deze locatie
	Heycopplein	
	Lanslaan	
	Van Bijnkershoeklaan 280	
	Vondellaan	
Leidsche Rijn	Derde Oosterparklaan	
	Rijnvliet	
Vleuten-De Meern	Binnentuinlaan	

Tabel b4.2 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke gymzalen in Utrecht naar tijdsperiode en seizoen in het seizoen 2018/'19 (in procenten)

	08:00-16:00		16:00-23:00		18:00-22:00	
Gymzaal	Laagseizoen	Hoogseizoen	Laagseizoen	Hoogseizoen	Laagseizoen	Hoogseizoen
Afrikalaan	54	55	19	32	22	39
Amsterdamsestraatweg	51	49	38	32	42	39
Bangkokdreef	75	75	24	26	24	30
Burg. Fockema Andreaelaan 9a	71	75	49	61	54	69
Cremerstraat	66	64	26	31	40	52
Cultuurcampus	93	92	32	52	41	71
Deken Roesstraat	76	78	43	48	40	47
Duurstedelaan I	37	39	54	61	65	71
Duurstedelaan II	70	71	37	50	48	61
Emile Hullebroeckstraat	75	80	41	60	47	65
Franz Schubertstraat	81	80	40	39	53	52
Goeree 4	73	74	28	35	42	58
Goeree 6	73	78	33	46	49	69
Hof van Monaco	53	57	31	43	31	44
Johan Wagenaarkade	77	77	26	31	37	43
Kweektuinlaan I	71	72	43	47	50	57
Kweektuinlaan II	69	70	46	57	58	66
Lingestraat	47	51	52	61	65	75
M. van Meelstraat	44	51	40	40	55	55
Marco Pololaan 487	71	72	17	23	27	33
Maria van Reedestraat	39	36	30	41	36	51
Mereveldlaan	69	73	35	36	36	37
Nolenslaan	71	71	53	64	57	73
Opzoomerstraat	55	71	4	2	4	4
Oude Kerkstraat	65	67	60	62	71	74
Pagodedreef	41	42	16	25	23	32
Pieterskerkhof	54	55	32	40	39	52
Prinses Margrietstraat 18	69	69	14	20	17	22
Professor Bavinckstraat	55	56	14	17	13	13
Prof. van Bemmelenlaan	58	60	34	40	47	59
Ridderlaan	61	62	56	66	69	81
Schoolplein	61	66	48	59	51	64
Schoolstraat	78	78	61	63	65	71
Stauntonstraat	35	31	25	29	42	48
Ten Veldestraat	51	59	41	47	54	60
Teun de Jagerdreef I	37	26	40	51	44	56
Teun de Jagerdreef II	53	50	21	34	26	36
Van Bijnkershoeklaan 6	73	75	21	29	22	35
Van Imhoffstraat	76	77	22	28	20	30
Verlengde Houtrakgracht	71	73	46	55	43	54
Weerdsingel Westzijde	73	74	33	37	51	56
Wevelaan	80	84	49	59	54	68
Willibrordusstraat	55	57	46	48	60	64
Winterboeidreef	20	21	0	0	0	0

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl